

VILNIAUS UNIVERSITETAS

VILNIAUS
UNIVERSITETO
BIBLIOTEKA
2005 METAIS

Vilniaus universiteto leidykla
2006

UDK 027.7 (474.5)
Vi-175

Sudarė

ELONA MALAIŠKIENĖ
AUDRONĖ MATIJOŠIENĖ

Redakcinė kolegija

BIRUTĖ BUTKEVIČIENĖ
IRENA KATILIENĖ
IRENA KRIVIENĖ

I anglų kalbą vertė

GRAŽINA CIJŪNĖLYTĖ

Nuotraukos

RAIMONDO MALAIŠKOS,
VIDO NAUJIKO
ir iš asmeninių archyvų

Maketavo

VIDA VAIDAKAVIČIENĖ

Viršelyje

Iliuzinis langas. XVII a. Freska.

(XVII a. freska iš senosios Vilniaus akademijos bibliotekos)

Viršelio dailininkas

GEDIMINAS MARKAUSKAS

ISSN 1678–9799

© Vilniaus universiteto biblioteka, 2006

© Vilniaus universiteto leidykla, 2006

TURINYS

5 Biblioteka 2005 metais. Birutė Butkevičienė,
Vilniaus universiteto bibliotekos direktorė

13 Bibliotekai – 435. Konferencija. Metraštis

25 *Projektai*

33 *Tradiciniai ir elektroniniai
informacijos ištekliai*

43 *Kultūros paveldas*

51 *Informacinės paslaugos*

61 *Biblioteka ir visuomenė*

77 *Biblioteka žiniasklaidoje*

81 *Kvalifikacija*

89 *In memoriam*

95 *Priedai*

97 *Bibliotekos struktūra*

99 *Statistika*

101 *Kronika*

105 *Publikacijos*

111 *Parodos*

Birutė Butkevičienė
Vilniaus universiteto bibliotekos direktorė

BIBLIOTEKA 2005 METAIS

VU biblioteka savo veikla prisideda prie pagrindinės VU misijos – žinių kūrimo, kaupimo ir perdavimo bei šimtmečiais saugotos universitetinės kultūros ir naujų idėjų tęstinumo įgyvendinimo. Šioje mokslo ir informacijos sistemoje biblioteka atlieka informacijos ir žinių kaupimo, tvarkymo, saugojimo ir sklaidos funkcijas; ji teikia visuomenei rankraščius, spaudinius, garso, vaizdo ir skaitmeninius dokumentus ir informaciją apie juos.

Vilniaus universiteto biblioteka 2005 metais pažymėjo savo gyvavimo 435-metį. Šiai sukakčiai paminėti buvo surengta jubiliejinė konferencija *Informacijos ištekliai akademinės bendruomenės kompetencijai*. Pagal konferencijoje skaitytus pranešimus išleistas septintasis *Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis*. 2005 m. buvo sudaryta VU bibliotekos taryba, kurios pirmininke išrinkta Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos Retų spaudinių skyriaus vedėja dr. Daiva Narbutienė. Išrinkus Bibliotekos tarybą vyksta bendri VU Senato Bibliotekos reikalų darbo grupės ir Tarybos posėdžiai. LR Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetas svarstė VU bibliotekos kaip valstybinės reikšmės bibliotekos finansavimo tvarką ir nutarė siūlyti Vilniaus universitetui pakeisti VU Statutą ir finansuoti biblioteką atskira eilute VU biudžete. VU strateginiame veiklos plane buvo išskirta nauja programa *Valstybinės reikšmės Vilniaus universiteto bibliotekos veiklos užtikrinimas*, pagal kurią biblioteka finansuojama iš VU biu-

džeto atskira eilute. 2005 m. vyko Centrinės bibliotekos struktūros pertvarka ir parengtas naujos bibliotekos struktūros projektas.

2005 metais biblioteka atsisveikino su ilgamečiu bibliotekos direktoriumi Jurgiu Tornau, kuris bibliotekai vadovavo nuo 1968 iki 1985 metų. Palydėjome į amžiną poilsio vietą paminklinių durų, skirtų pirmosios lietuviškos knygos M. Mažvydo „Katekizmas...“ 450 metų jubiliejui pažymėti, skulptorių Joną Meškelevičių

Sparčiai besikeičianti visuomenė, informacinių, technologinių naujovių įdiegimas, projektinė veikla – tai veiksniai, kurie pastaruoju metu inicijavo bibliotekos struktūrinius pokyčius. Jais buvo stengiamasi užtikrinti ir bibliotekos valdymo decentralizaciją. 2005 m. balandžio mėn. 11 d. buvo sudaryta *Bibliotekos struktūros pakeitimo darbo grupė*. Ši grupė parengė Centrinės bibliotekos struktūros pakeitimo projektą, kuris atskirai aptartas kiekviename skyriuje ir bendrame bibliotekos darbuotojų susirinkime. Projektą svarstė ir jam pritarė VU Senato Bibliotekos reikalų darbo grupė ir Bibliotekos taryba. Nauja Centrinės bibliotekos struktūra buvo projektuojama atsižvelgiant į pagrindines bibliotekos funkcijas – informacinę ir archyvinę. Naujai sugrupavus skyrius, perskirsčius ir apjungus darbus, buvo įkurtas *Bibliotekos veiklos organizavimo skyrius* ir išskirti du centrai: *Informacijos paslaugų* ir *Mokslo ir kultūros paveldo*.

Informacijos paslaugų centre esantis Informacijos išteklių formavimo skyrius užtikrins trumpesnį knygos kelią į biblioteką ir spartesnį elektroninio katalogo kūrimą. *Vartotojų aptarnavimo skyrius* rūpinsis teikiamų paslaugų proceso kokybe. Šiandien žinome, kad informacija yra įausta į socialinius santykius, todėl žinių valdymas turi būti sutelktas ties žmogumi lygiai tiek pat, kiek ir ties technologija. Vartotojui svarbu ne tik kokia informacija pateikiama, bet ir kaip ji pateikiama. Todėl bibliotekos darbo sėkmę dažnai lydi teikiamų paslaugų kokybė. Bibliotekininko ir vartotojo savitarpio santykių kūrimas priklauso nuo darbuotojų profesionalumo, geranoriškumo ir pan. Tik taip suprantant darbuotojo atsakomybę galima teigti, kad bus patenkinti vartotojo lūkesčiai.

Mokslo ir kultūros paveldo centrą sudaro *Retų spaudinių, Rankraščių, Restauravimo* ir *Paveldo sklaidos skyriai*. Į pastarąjį įjungti ir abu bibliotekai priklausantys muziejai – Mokslo ir Adomo Mickevičiaus. Į *Paveldo sklaidos skyrių* buvo įjungti darbai, kuriuos atlikdavo įvairių skyrių darbuotojai: bibliografijos rodyklių, parodų rengimas, leidybinis darbas.

Leidybinis darbas yra vienas iš svarbių bibliotekos veiklos barų. Biblioteka, turėdama senas ir garbingas nacionalinės bibliografijos leidimo tradicijas, toliau tęsia retrospektyvinės analizinės bibliografijos darbų rengimą spaudai. 2005 m. buvo sukurtas elektroninės leidybos posistemis. Nuo šiol bus rengiama retrospektyvinės analizinės bibliografijos elektroninė duomenų bazė ir pagal ją sudaromi leidiniai. Mąstydamas apie bibliografas džiaugiuosi, kad jos dirba iš pašaukimo ir įsipareigojimo. Ar tai būtų darbai, skirti Universiteto istorijai, ar nacionalinei bibliografijai, ar personalijoms,

apie visus juos galima profesorės Viktorijos Daujotytės žodžiais pasakyti, kad jie *parašyti moterų*. Atrodo, kad bibliografas pašauktos mąstyti, analizuoti, aiškinti daugelį surizgusių istorinių paralelių, rengdamos personalines rodykles – mažliai įsiskverbti į įžymių universiteto profesorių kūrybos pasaulį.

Jau tapo tradicija, kad minint iškilių Universiteto profesorių jubiliejines sukaktis, biblioteka parengia personalines rodykles. Tokios rodyklės jau padovanotos profesoriams Aldonai Paulauskienei, Jonui Kubiliui, Jonui Palioniui, Albertui Rosinui ir kitiems. Atskirai minėtinas 2005 m. išleistas *Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis*, kuris apėmė bibliotekos 435-osioms metinėms skirtos jubiliejinės konferencijos medžiagą, mokslininkų ir bibliotekos darbuotojų istorinius straipsnius. Ir šį leidinį kūrybiškai redagavo ir parengė spaudai leidybinę patirtį turinčios bibliotekos darbuotojos.

Pirmą kartą Lietuvos akademinių bibliotekų istorijoje VU bibliotekoje buvo atidarytas Kompetencijos centras žmonėms su negalia – *ODISĖJAS*. Tai bibliotekos ir Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos projektas *Lygios prieigos prie informacijos žmonėms su negalia*. *ODISĖJAS* 2005 m. gavo finansavimą iš UNESCO Dalyvavimo programos (UNESCO Participation Programme). Pažymėtina, kad dirbant prie šio projekto buvo parodyta daug darbuotojų sumanumo; projektui įgyvendinti buvo rasta ir papildomų rėmėjų. 2005 m. biblioteka tęsė ankstesnius ir pradėjo naujus projektus. Trys projektai buvo skirti bibliotekos retų spaudinių ir rankraščių fonduose saugomiems dokumentams skaitmeninti. Toliau buvo įgyvendinamas Jungti-

nių Tautų vystymo programos Lietuvoje ir Užsienio reikalų ministerijos projektas *Lietuvos nacionalinių gebėjimų teikti paramą plėtrai stiprinimas*.

Plataus atgarsio visuomenėje sulaukė bibliotekoje surengtos parodos iškiliems Lietuvos žmonėms. 2005 m. Baltojoje salėje buvo atidaryta paroda, skirta diplomatui, spaudos darbuotojui dr. Albertui Geručui. Parodos atidaryme dalyvavo LR Prezidentas Valdas Adamkus. Italijos lietuvių bendruomenės vadovui monsinjorui Vincui Mincevičiui (1915–1992) skirtoje parodoje atsilankė Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis. Ypatingas įvykis – prisiminimų knygos *Bibliotekininkystei reikia pašaukimo ir meilės* apie Vilniaus universiteto ir JT Dago Hammarskjöldo bibliotekų direktorių, profesorių Levą Vladimirovą pristatymas Universiteto akademinei bendruomenei ir Lietuvos bibliotekininkams.

2005 m. savo veiklą pradėjo *Ryšių su visuomene skyrius*, įkurtas stiprinti išorinei ir vidinei komunikacijai. Skyrius sukūrė vidinę bibliotekos tinklalapį (intranetą), parengė efektyvų bibliotekos stebėsenos žiniasklaidoje organizavimo planą. Skyriaus darbuotojai turi tiek teorinių žinių, tiek praktinių įgūdžių ryšių su visuomene, vadybos, komunikacijos ir informacinių technologijų srityse. Jau atlikta anketos *Vilniaus universiteto bibliotekos įvaizdis jos darbuotojų akimis* bei bibliotekos vartotojų apklausos apie bibliotekos teikiamas paslaugas analizė. Skyrius rūpinosi ekskursijų organizavimu: bibliotekos darbuotojai pravedė 675 ekskursijas, kurių metu apie 9 000 turistų iš 46 šalių aplankė Universiteto ir bibliotekos sales ir kiemelius. Apie Universiteto architektūrinį ansamblį parengti informaciniai lankstiniai lietuvių ir anglų kalbomis.

Norint paspartinti fakultetų bibliotekų knygų fondų elektroninį katalogavimą buvo suburta Centrinės bibliotekos kataloguotojų, sistemintojų, dalykintojų grupė, kuri dirbo tik su fakultetų bibliotekų spaudiniais. Teigiami šio sprendimo rezultatai akivaizdūs: fakultetų bibliotekų leidinių elektroniniame kataloge kiekis pasikeitė nuo 37,5 iki 42,5 proc. VU Senato komisijos nutarimu (2004 12 23) studijų reikalų prodekanai yra atsakingi už fakultetų bibliotekų fondų komplektavimą. Jau tradicija tapo *Info dienos*. Fakultetų bendruomenėms ir centrinės administracijos darbuotojams buvo pristatytos bibliotekos elektroninės paslaugos: leidinių užsakymas ir duomenų bazės. 2005 m. šeši fakultetai vykdė savų bibliotekų patalpų renovaciją. Naujose patalpose įsikūrė VU Filosofijos fakulteto biblioteka, likviduota avarinė situacija Filologijos fakulteto Slavų filologijos bibliotekoje. Kapitaliai suremontuotos Chemijos ir Gamtos mokslų fakultetų bibliotekos, pastarajai nupirkti nauji baldai. Remonto darbai pradėti Matematikos ir informatikos bei Istorijos fakultetų bibliotekose.

VU biblioteka yra Baltijos jūros regiono šalių bibliotekų darbo grupės *Bibliotheca Baltica* ir *Europos mokslinių bibliotekų konsorciumo* narė. Bibliotekos direktorės pavaduotoja Irena Krivienė pagal *Socrates Erasmus* programą 2005 m. skaitė paskaitas Berlyno Humboldtų universiteto Bibliotekininkystės instituto studentams apie informacines paslaugas Lietuvos universitetų bibliotekose ir kultūros paveldo išsaugojimo strategijas Lietuvos mokslinėse bibliotekose.

Šiuos visus 2005-ųjų metų bibliotekos institucinius ir technologinius pokyčius ga-

lima įvardyti kaip modernizavimo procesą. Suprantame, kad nauja reikia kurti mokantis iš sena – daugelį dešimtmečių gyvavusios bibliotekos išliekamosios struktūrinės patirties. Kad naujovės sėkmingai prigytų, reikia viso kolektyvo sutelktų pastangų. Šiandien svarbu susitvarkyti su pokyčiais, neprarandant veiklos efektyvumo. Linkiu, kad

darbuotojai priimtų naujas idėjas, toleruotų laikinus nusivylimus, ir teigiamai žvelgtų į ateitį.

Birutė Butkevičienė
Vilniaus universiteto bibliotekos direktorė

LIBRARY IN 2005

VU Library contributes to the main mission of Vilnius University – to create, to accumulate and to impart knowledge as well as to provide continuity of university culture enshrined throughout centuries and to actualize modern ideas. In this system of science and information the Library performs functions of information and knowledge collection, its processing, storage and dissemination; it provides manuscripts, published matter, audio, visual and digital documents as well as the information about them.

In 2005 Vilnius University Library marked the 435th anniversary of its existence. To commemorate the anniversary a jubilee conference *Information resources for competence of academic community* was organized. The reports presented at the conference were included in the seventh volume of the *Annual of Vilnius University*. In 2005 VU Library Board was established and the head of the Rare Book Department of Lithuanian Academy of Sciences Library Dr. Daiva Narbutienė was elected its chairwoman. The Library Board holds joint meetings with VU Senate Work Group of Library Affairs. The Committee on Education, Science and Culture of the Seimas of the Republic of Lithuania discussed the financing procedure of VU Library as a library of state importance and resolved to propose Vilnius University to change the VU Statute and finance the Library by a separate budget line in the VU budget. A new programme

Guarantee of activities of Vilnius University Library of state importance was singled out in the strategic plan of Vilnius University according to which the Library is to be financed by a separate budget line of VU budget. In 2005 the structure of Central Library was reorganized.

In 2005 the Library bid farewell to the old Director of the Library Jurgis Tornau, who headed the Library from 1968 to 1985. We escorted to eternity Jonas Meškelevičius, the sculptor of the memorial Library door to mark 450th anniversary of the first Lithuanian book M. Mažvydas' *Katekizmas...*

A rapidly changing community, implementation of modern informational technologies, project activities – these are factors that initiated structural changes of the Library meant to ensure decentralization of library administration lately. 11 April 2005 a *Work group for changing Library structure* was set up. The group prepared a Project on changing the Central Library structure that was discussed in each department and in the general meeting of the Library. The Project was deliberated and approved by VU Senate Work Group of Library Affairs and the Library Board. The new structure of Central Library was designed with reference to the main functions of the library – informational and archival. Upon regrouping of departments, redistributing and conjoining of work processes a *Department of Library Activity Organization* was established and two

centres: *Information Services* and *Science and Culture Heritage* were singled out.

Information Services Centre includes *Section of Information Resources Formation* that will ensure shorter route of the book in the Library and expedite creation of the electronic catalogue. *Department of Users Services* will see to the quality of the service process. Today we know that information is interrelated with social relations therefore knowledge management must be concentrated equally on the man as on the technology. It is important to the user not only what information is provided but how it is provided as well. That is why the success of library work goes side by side with the quality of provided services. Formation of interrelations between a librarian and a user depends upon the efficiency, benevolence of the librarian, etc. Only considering the responsibility of the officer in this way we may satisfy expectations of users.

Science and Culture Heritage Centre consists of *Rare Books, Manuscripts, and Restoration and Heritage Spread Departments*. The latter embraces two museums managed by the Library – Science Museum and Adam Mickiewicz Museum. The works performed by officers of different departments were included into the *Heritage Spread Department* as well: preparation of bibliographic indices and exhibitions, publishing work.

Publishing work is one of priority spheres of the Library. The Library has old and venerable traditions of publishing national bibliography and further continues to prepare further retrospective analytical bibliography for publishing. In 2005 a sub-system of electronic publishing was created. Since then the database of retrospective analytical bibliography is under preparation and

according to it publications will be compiled. I am really gratified that our bibliographers' work is based on vocation and commitment. These works are dedicated either to the University history, or national bibliography, or personal bibliographies – all of them may be described in Professor Viktorija Daujotytė's words – they are written *by women*. It seems bibliographers are called to bethink, to analyse, and to explain numerous interlaced historical parallels while compiling personal indices – to penetrate reflectively into the creative world of notable University scholars.

It has become a tradition already to compile personal indexes to mark jubilees of eminent University professors. Such indexes were donated to Professors Aldona Paulauskienė, Jonas Kubilius, Jonas Palionis, Albertas Rosinas and others. *Vilnius University Library annual* published in 2005 has to be mentioned individually: it embraced the reports of the jubilee conference to mark 435th anniversary of the Library as well as historical articles written by scientists and Library officers. This book has also been edited and prepared for publishing by competent women of the Library.

For the first time in the history of Lithuanian academic libraries a Competence *Centre for Handicapped People* was opened at Vilnius University Library. It was a joint project of the Library and Lithuanian National UNESCO Commission *Equal Access to Information and Knowledge as a Prerequisite for Social Inclusion of Youth with Disabilities (ODYSSEUS)* which in 2005 received funding from the UNESCO Participation Programme.

It must be mentioned that working with this Project library officers also contribu-

ted to it finding additional sponsors. In 2005 the Library continued its earlier projects and started new ones. Three projects were devoted to digitize rare publications and manuscript documents. Implementation of the project of the United Nations Development Programme and Ministry of Foreign Affairs *Strengthening Lithuania's national capacities for development co-operation* was continued.

In 2005 Birutė Butkevičienė, Library Director, presented an exhibition *Old Lithuanian Maps from Vaclovas Dargužas' Collection at Vilnius University Library* in the premises of the European Parliament in Brussels. The exhibition was organized on the initiative of former VU Rector, Euro parliamentarian Prof. Rolandas Pavilionis. The exhibition was well attended by politicians and culture workers of European institutions. Maps of the Grand Duchy of Lithuania, the Republic of Both Nations, and neighbouring countries of XVI–XVIII cc., engraved in best European cartography workshops, exposed at the exhibition is only a small part of European cultural heritage of European level accumulated at the VU Library.

Exhibitions organized at the Library devoted to well known public figures of Lithuania also attracted attention of the public. In 2005 in the White Hall an exhibition was opened dedicated to the diplomat and press worker Albertas Gerutis. The President of Lithuania Valdas Adamkus himself took part in the opening of the exhibition. The exhibition devoted to the leader of Lithuanian community in Italy Monsignor Vincas Mincevičius (1915–1992) was visited by Cardinal Metropolitan Archbishop of Vilnius Audrys Juozas Bačkis. And exclusive event – presentation of a book of reminis-

cences *Vocation and love is necessary for librarianship* about Director of Vilnius University Library and United Nations Dag Hammarskjöld Library Prof. Lev Vladimirov to the University academic community and Lithuanian librarians.

In 2005 the *Department of Public Relations* was established for exterior and interior communication. The Department created an inner website of the Library (intranet), and prepared an effective organisation plan of monitoring the Library in mass media. Department workers have both theoretical knowledge and practical skills in the spheres of public relations, management, communication, and informational technologies. They have already made the analysis of a questionnaire *Image of Vilnius University Library from the viewpoint of its officers* and a questionnaire for library users about services provided by the Library. The Department supervises the organisation of guided tours: throughout 675 tours over 9 000 tourists from 46 countries visited halls and courtyards of the University and the Library. Informational leaflets were prepared about architectural ensemble of the University in Lithuanian and English languages.

To expedite electronic cataloguing of collections of faculty libraries a group of Central Library cataloguers, UDC systematisers and subject heading indexers was teamed up, which worked only with books of faculty libraries. Positive results of this decision are self-evident: quantity of entries of faculty libraries in electronic catalogue from 37,5% reached to 42,5%. By the resolution of VU Senate Commission (2004 12 23) vice deans for studying affairs are responsible for acquisition of faculty holdings. The Library developed a tradition to

organize *Info Days*. Faculty communities and central administration officers were acquainted with electronic services of the library: possibilities of ordering publications and databases. In 2005 six faculties renovated their library premises. Library of VU Faculty of Philosophy settled in new premises, damage situation in the Library of Slavonic Philology at the Faculty of Philology was eliminated. Libraries of Faculties of Chemistry and Natural Sciences were overhauled; the latter was supplied with new furniture. Repair works were started at the libraries of the Faculty of Mathematics, Informatics Faculty and Faculty of History.

VU Library is a member of work group of libraries of Baltic Sea region countries *Bibliotheca Baltica* and *Consortium of European Academic Libraries*. In 2005 the Deputy Director of the Library Irena Krivienė read lectures via *Socrates Erasmus* programme at Berlin Humboldt University for stu-

dents of Librarianship Institute about informational services at Lithuanian university libraries and about strategy of preserving cultural heritage at Lithuanian academic libraries.

All those institutional and technological changes of libraries in 2005 may be named as modernization process. We conceive that new system must be created upon learning from the past – library structure experience that had developed for many decades. To establish the innovations successfully the whole staff must summon their efforts. Today it is important to regularize the changes effectively without losing the efficacy of activities. I wish our workers would think about new ideas, tolerate temporary come-downs, and look into the future positively.

Birutė Butkevičienė
Vilnius University Library Director

Bibliotekai 435

Kada nors knygos atėjimas pas žmogų
bus prilygintas dieviškosios ugnies pagrobimui.

JUSTINAS MARCINKEVIČIUS

Tarptautinė konferencija INFORMACIJOS ŠALTINIAI AKADEMINĖS BENDRUOMENĖS KOMPETENCIJAI

2005 m. gegužės 10 d. Vilniaus universiteto Senato salėje vyko tarptautinė konferencija *Informacijos šaltiniai akademinės bendruomenės kompetencijai*, skirta Vilniaus universiteto bibliotekos 435 metų sukakčiai.

Konferencijai rengti buvo suorganizuota darbo grupė, kurią sudarė VU bibliotekos direktorė Birutė Butkevičienė (pirminkė), Vijolė Jatulytė, Jolanta Losunovienė, Kristina Žemaitytė, Daiva Mulvainaitė, Dalia Juodienė.

Sėkmingai išlaikiusiai istorinius išbandymus Vilniaus universiteto bibliotekai yra suteiktas valstybinės reikšmės bibliotekos statusas. Strategines bibliotekos veiklos kryptis apsprendžia dvejopa jos misija: viena vertus, – tai akademinė biblioteka, universiteto padalinys, tenkinantis universitetinės bendruomenės informacinius poreikius, kita vertus, – kultūros įstaiga, sauganti europinio lygio kultūros paveldą ir užtikrinanti jo prieinamumą nacionaliniu ir tarptautiniu lygmeniu. Tai ir padiktavo tarptautinės konferencijos pavadinimą – *Informacijos šaltiniai akademinės bendruomenės kompetencijai* – ir pranešimų temas: kompiuterizacija ir informacinių technologijų vartojimas organizuojant bibliotekos fondą, duomenų bazės, tradiciniai ir elektroniniai informacijos šaltiniai bibliotekose.

Gegužės 10 d. 9 val. į Vilniaus universiteto biblioteką rinkosi bendradarbiavimo partneriai iš Lenkijos, Latvijos, Baltarusijos, kolegos iš daugelio Lietuvos bibliote-

kų. Konferencijoje dalyvavo 82 svečiai, perskaityti 9 pranešimai.

Apie informacinių išteklių formavimą bibliotekose, jų pateikimą akademinėi visuomenei specialistai kalbėjo kaip apie pačias svarbiausias bibliotekos veiklos sritis. Lietuvos ir užsienio aukštųjų mokyklų bibliotekų kolegos yra pasirengę permainingoms, reformuoja ir optimizuoja informacinių išteklių panaudojimo ir valdymo procesus, taiko verslo modelius. Tačiau priemonės šioms permainingoms įgyvendinti pasirenkamos įvairios.

Latvijos universiteto bibliotekos direktorė dr. Iveta Gudakovska savo pranešime iškėlė gana naują akademinės bibliotekos, kaip patariančios institucijos, idėją. Pagrindinė tokios institucijos funkcija būtų suteikti prieigą, o ne formuoti kolekcijas:

Mes gyvename informacijos, technologijų, kapitalo valdžios amžiuje, kai patirtis ir išmintis yra vertinami kitais kriterijais. Patirtis visada buvo labai vertinama, bet plintant technologijoms prasideda jaunystės idealizacijos periodas ir profesinė patirtis tampa antraeile.<...> Naujoje sistemoje sugebėjimas įsivinti naujas technologijas užima svarbiausią vietą.

Intensyvinant mokymo procesą atsiranda nauja, mentoriaus, sąvoka. Bibliotekininkui labiau taikytinas ne konsultanto, o būtent mentoriaus vaidmuo. Tokios programos esmė – kai mentorius (patarėjas) ir patirties, įgūdžių gavėjas sąveikauja. Mentoringo programos tikslas – ne pagal-

ba kylant karjeros laiptais, o siekimas pažadinti norą tobulėti, skatinti įgyti naujų įgūdžių abiem bendraujančioms pusėms. Tokių programų metodai ir formos gali būti patys įvairiausi. Latvijos universiteto bibliotekoje tokias programas ruošiamasi taikyti praktikoje. Mentoringas pasirinktas kaip viena iš daugelio formų siekiant ugdyti tiek bibliotekų personalo, tiek akademinės bendruomenės informacinę kultūrą.

Ilga Rampane iš Latvijos universiteto bibliotekos kalbėjo apie kompiuterizacijos ir informacinių technologijų vartojimą organizuojant bibliotekos fondą; pasakojo apie Universiteto ir bibliotekos patirtį diegiant naujas technologijas, kuriant naujas elektronines paslaugas:

Išaugusi konkurencija švietimo sferoje, taip pat atsiradęs poreikis ugdyti kvalifikuotus specialistus iškelia aukštus mokslo ir studijų informacinio aprūpinimo standartus. Tenkinant šiuos poreikius plėtojamos integruotos informacijos, tyrimų ir metodinio aprūpinimo sistemos. Biblioteka ir kiti universiteto padaliniai turėtų dalyvauti šioje veikloje, – teigė pranešėja.

Minėtų pranešėjų kolegė Marite Upeniece aptarė Latvijos dokumentų rinkos padėtį, problemas, su kuriomis susiduria bibliotekos, bei galimus jų sprendimo būdus.

Kauno technologijos universiteto bibliotekos direktorės pavaduotoja Vanda Dovydaitytė kalbėjo apie būtinybę reorganizuoti akademinių bibliotekų fondus siekiant prisitaikyti prie nuolat kintančių vartotojų poreikių, kuriems įtaką daro naujos technologijos; apie tokius bibliotekoms metamus iššūkius kaip šiuolaikinių technologijų plėtra bibliotekose ir už jos ribų, konkurencija tarp interneto ir knygos prekybininkų, lėšų stoka, įsigyjant informaci-

jos išteklius, o tuo tarpu skaitytojas pageidauja kuo laisvesnės prieigos prie jų. Pranešėja akcentavo kompetentingų specialistų ugdymo sistemos sukūrimo būtinybę:

Intelektinis kapitalas, t. y. darbuotojai, jų kompetencijos lygis, parodo institucijos plėtros potencialą. Įsisavinant naujoves bibliotekose didėja kompetentingų specialistų, atitinkančių pasikeitusias darbo sąlygas, poreikis. Bibliotekininkas tampa pagalbininku, konsultantu, informacinio raštingumo ugdytoju informacijos vartotojams. Lietuvoje nėra sukurtos vieningos sistemos aukštųjų mokyklų bibliotekų specialistų kompetencijai ugdyti, taip pat nėra planingo, sistemingo (pradedant nuo bendrojo lavinimo mokyklų) vartotojų informacinių gebėjimų ugdymo. Bibliotekos savo iniciatyva ir lėšomis organizuoja mokymus specialistams, bibliotekų informacinių sistemų ir duomenų bazių pristatymus vartotojams, – taip apie specialistų ir vartotojų informacinio raštingumo ugdymą kalbėjo pranešėja.

Apie būtinybę mokytis visą gyvenimą kalbėjo Irina Strelkova – Baltarusijos valstybinio universiteto Fundamentaliosios bibliotekos Mokslinio metodinio skyriaus vedėja. Ši biblioteka yra 57 Baltarusijos respublikoje esančių aukštųjų mokyklų bibliotekų respublikinis metodinis ir koordinacinis centras. Todėl bibliotekos Moksliniame metodiniame skyriuje kaupiamas fondas, skirtas pagelbėti aukšto profesinio lygio mokymo procesui. Kaip teigė pranešėja: *Šis fondą kaupia profesionalai profesionalams. Profesionalas – asmuo, ne tik gerai įvaldęs technologinius procesus, bet ir žinantis savo veiklos tikslą; tai žmogus, sugebantis rasti ir įsisavinti naujas žinias, galintis priimti sprendimus ir išvėlgti perspektyvą, t. y. gebantis reformuoti bibliotekas.*

Vilniaus Gedimino technikos universiteto bibliotekos Bibliografijos ir informacijos skyriaus vedėja Aurelija Striogienė pasakojo apie bibliotekos patirtį prenumeruojant bei kuriant elektronines duomenų bazines. Pranešėja pabrėžė, jog mokslininkai turi nuolat sekti atitinkamos srities naujienas, ieškoti informacijos atitinkamiems tyrimo projektams ar mokymui. Tad akademinė bibliotekai svarbu, jog universiteto bendruomenė galėtų rasti reikalingą informaciją ir ją pritaikyti mokslinių tyrimų, mokymo ir mokymosi procese.

Bendros problemos ir tikslai akivaizdžiai veikia visų grupių bibliotekas ir skatina jas naujam atviram bendradarbiavimui bei partnerystei. Bibliotekos kuria bendras informacijos paieškos sistemas, priima sprendimus vieningai bibliotekinei informacijos sistemai kurti ir plėtoti, kooperuoja turimas ir ieško papildomų lėšų el. ištekliais įsigyti.

Naujomis rinkos sąlygomis mokymo programoms keliami vis sudėtingesni reikalavimai, dėl jau minėtų priežasčių akademinės bibliotekos ne visada pajėgios teikti skaitytojui naujausią visų sričių informaciją, o ir neprivalo, todėl kitos specialiosios ar viešosios bibliotekos tarsi papildoma arba tampa savotiškais partnerėmis, teikdamos vienos ar kitos srities informacines paslaugas.

Teikiant ir plėtojant informacines paslaugas vartotojams riboto finansavimo sąlygomis partnerystę tarp akademinėjų ir kitų specialiųjų bibliotekų iliustruoja Lietuvos technikos bibliotekos direktoriaus pavaduotojo Arvydo Kažukauskio pranešime pateikta statistika apie Patentinės informacijos centro vartotojus. Anot pranešėjo, didžiausią centro skaitytojų dalį 2004 metais sudarė šalies universitetų ir kolegijų studentai, kurių

lyginamoji dalis tarp visų skaitytojų per pastaruosius penkerius metus svyravo nuo 38 proc. iki 55 proc. Daugumą sudaro studijuojantys Vilniaus universitete ir Vilniaus Gedimino technikos universitete. Be to, pramoninės nuosavybės dokumentacija naudojosi Kauno technologijos, Lietuvos teisės, Lietuvos žemės ūkio universitetų, kitų aukštųjų mokyklų ir kolegijų studentai. Kituose šalies miestuose esančių universitetų studentų patentinės dokumentacijos poreikiai tenkinami PATLIB centruose. Pramoninės nuosavybės dokumentacijos vartotojai yra ne vien inžinerijos, ekonomikos ar teisės srities esami ar būsimi specialistai, bet ir verslo vadybos, dizaino, fizikos, medicinos, žemės ūkio sričių studentai ir mokslo darbuotojai.

Spartūs pokyčiai informacijos gamybos, pateikimo, saugojimo ir perdavimo srityse per paskutiniuosius du dešimtmečius gero kai pakeitė bibliotekų infrastruktūrą, bibliotekininkų darbo sąlygas ir reikalavimus jų kvalifikacijai. Nepasikeitė tik pati paslaugų poreikio esmė: aukštosios mokyklos biblioteka buvo ir yra pagrindinis informacijos tiekėjas. Bibliotekos ir toliau įsigyja informacijos šaltinius, juos tvarko ir pateikia vartotojams. Pats informacijos nešėjas ar forma, kuria pateikiama informacija, nėra svarbu. Svarbu yra tai, kad mokslo ir studijų procesas aukštojoje mokykloje būtų aprūpintas tiek spausdintais, tiek elektroniniais informacijos šaltiniais.

Išaugęs skaitytojų poreikis naujai, operatyviai, atitinkančiai akademinei bendruomenės poreikius informacijai stipriai veikia informacinių paslaugų aukštajam mokslui teikimą bei standartus. Tik turtinga tradiciniais ir elektroniniais informaciniais ištekliais biblioteka nepraras galimybės kon-

kuruoti aukštojo mokslo sistemoje bei išlaikyti skaitytojus. Apie tai diskutavo VU bibliotekos direktorės pavaduotoja Irena Krivienė ir skyriaus vedėja Žibutė Petrauskienė savo pranešime, pristatydamos hibridinės bibliotekos idėją. Hibridinė biblioteka, technologijomis į vieną vietą sujungianti tradicinius (spausdintus) ir elektroninius informacijos išteklius, garantuoja tolygią prieigą prie įvairių informacijos šaltinių. Šiandieninė akademinė biblioteka negali būti vien popierinė ar vien elektroninė. Sėkmingam mokslo ir studijų procesui reikia turėti visų rūšių ir formų pačius kokybiškiausius informacijos šaltinius vienoje vietoje, hibridinė biblioteka gali tai garantuoti. Hibridinės bibliotekos požymiai:

- Hibridinė biblioteka remiasi tradicinių spausdintų dokumentų ir elektroninių informacijos išteklių bei paslaugų junginiu.
- Hibridinė biblioteka integruoja visų rūšių šaltinių prieinamumą ir užtikrina jų naudojimą.

Lietuvos bibliotekos, nors oficialiai ir ne-naudodamos savo bibliotekos kaip hibridinės apibūdinimo, vis dažniau greta spausdintų informacijos šaltinių vartotojams suteikia galimybę naudotis elektroniniais informacijos ištekliais, t. y. savo esme tampa hibridine biblioteka.

Tarptautinės konferencijos metu buvo kalbama ne tik apie nūdienos problemas, jų sprendimo būdus, dalytasi patirtimi, bet

ir bandyta įsivaizduoti akademines bibliotekas, jų informacinių išteklių svarbą artimiausioje ateityje. Koks bus bibliotekos vaidmuo interneto amžiuje, kas jomis naudosis, savo pranešime bandė diskutuoti Torūnės universiteto bibliotekos direktorius (Lenkija) dr. Mirosław A. Supruniuk. Skaitytojai gali, o ateityje dar daugiau galės naudotis bibliotekomis namuose ar bet kurioje kitoje vietoje – ten, kur yra internetas (bevielės ar kabelinės) – restoranuose, prekybos centruose, telefonų būdelėse, parkuose, geležinkelio ar metro stotyse ir t. t. Todėl į klausimą – kas naudosis universiteto bibliotekomis – galimas atsakymas: specialiųjų kolekcijų vartotojai. Sunku pripažinti, kad specialiųjų kolekcijų vartotojai ateityje nulems bibliotekų vaidmenį – štai tokią bibliotekų perspektyvą po 10–15 metų pristatė svečias iš Lenkijos.

Konferenciją baigė Vilniaus universiteto bibliotekos direktorė B. Butkevičienė, trumpai prisiminusi bibliotekos ilgą nueitą kelią bei padėkojusi tarptautinės konferencijos svečiams už parodytą dėmesį seniausiai Lietuvos bibliotekai.

Konferencija parodė, kad įvairių šalių bibliotekų patirtis formuojant informacinius išteklius nevienoda, todėl derėtų išnaudoti galimybes keistis informacija ir patirtimi. Būtina diskutuoti apie iškilusias problemas ir ieškoti būdų, kaip jas kartu spręsti.

Dalia Juodienė

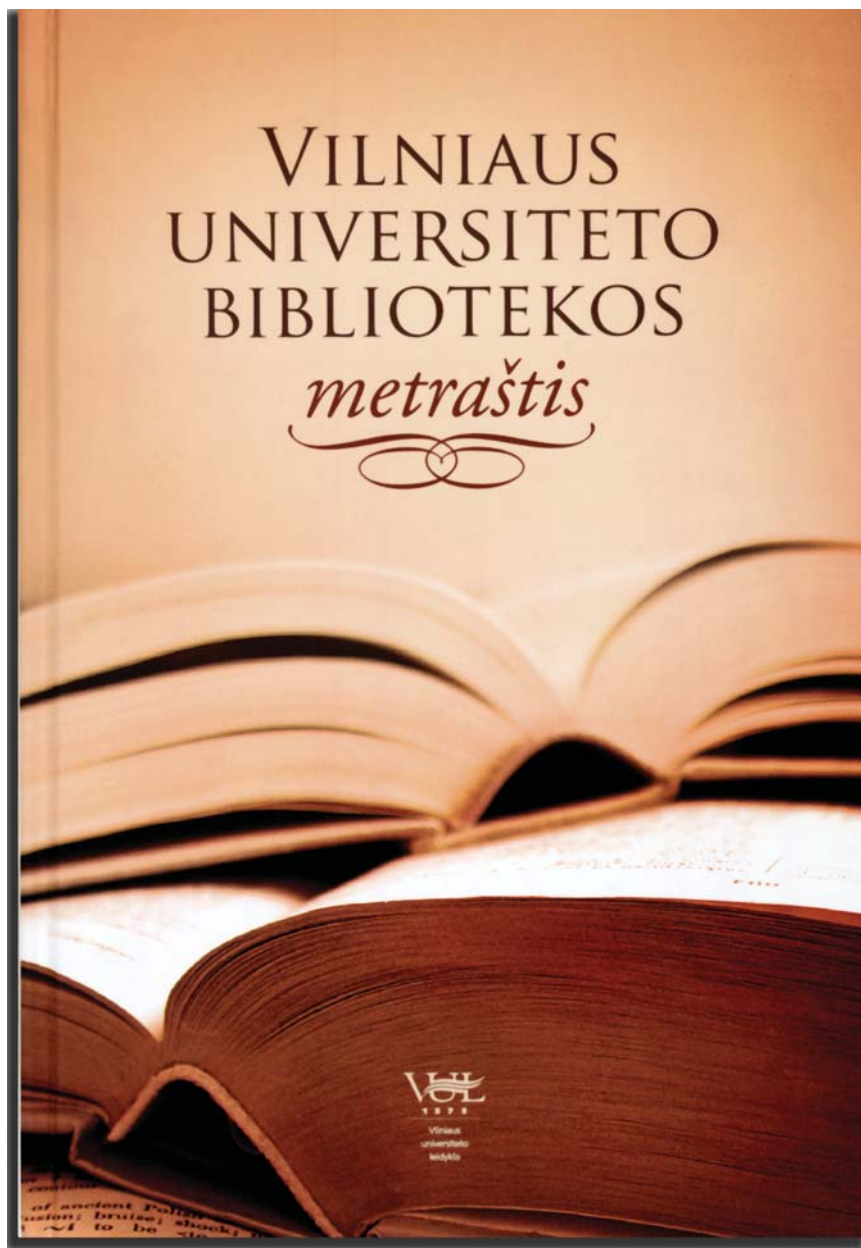

Jubiliejinės konferencijos dalyviai Senato posėdžių salėje

VU bibliotekos direktorės pavaduotoja I. Krivienė ir Bibliografijos ir informacijos skyriaus vedėja Ž. Petrauskienė skaito pranešimą jubiliejinėje konferencijoje

VILNIAUS
UNIVERSITETO
BIBLIOTEKOS
metraštis

VILNIAUS UNIVERSITETO BIBLIOTEKOS METRAŠTIS

Pirmasis bibliotekos *Metraštis* išleistas 1958 metais. Jame randame pažadą *Metraštį* leisti kasmet, tačiau antrasis pasirodė po trejų metų, o tik po dešimtmečio parengtas trečiasis. Anuometinei spaudos cenzūrai užkliuvo straipsniai, nagrinėjantys Lietuvos istorijos klausimus, todėl *Metraštis* buvo konfiskuotas. Prasidėjus Atgimimui, 1989 m. išlikęs trečiojo *Metraščio* numeris buvo padaugintas elektrografiniu būdu dešimčia egzempliorių. Ketvirtasis *Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis*, 1991 išėjo jau Nepriklausomoje Lietuvoje 1993 metais. Laikas nepaneigė pirmųjų *Metraščių* keliamų uždavinių: supažindinti visuomenę su bibliotekos veikla, moksliniais tyrinėjimais bibliotekininkystės, bibliografijos, knygotyros ir Lietuvos istorijos klausimais, pateikti fondų apžvalgas, publikacijų ir bibliografijos leidinių sąrašus. Nuo to laiko *Metraštis* leidžiamas kas penkeri metai. Per pirmąjį Nepriklausomos Lietuvos penkiolikmetį išleisti jau keturi leidiniai.

Šiandien turime rankose septintąjį bibliotekos *Metraštį*. Kadangi nuo 2000 m. buvo pradėtos leisti kasmetinės bibliotekos veiklos darbo ataskaitos visuomenei, todėl šiame *Metraštyje* yra pasikeitimų: skaitytojas jame neras bibliotekos darbuotojų publikacijų, bibliografijos leidinių, paro-

dų sąrašų, dalykinių kelionių ir skaitytų pranešimų kronikos.

Septintajame *Metraštyje* bibliotekos veiklos pagrindiniai akcentai apžvelgiami direktorės Birutės Butkevičienės įžanginiame straipsnyje *Vilniaus universiteto biblioteka 2000–2004 metais*. Pateikiamas šio straipsnio vertimas į anglų kalbą.

Didžiausią *Metraščio* dalį sudaro VU bibliotekos 435-ųjų metinių sukakčiai skirtos mokslinės tarptautinės konferencijos *Informacijos ištekliai akademinės bendruomenės kompetencijai* medžiaga. Tai straipsniai, parengti pagal konferencijoje skaitytus pranešimus. Jie skelbiami lietuvių, anglų ir rusų kalbomis taip, kaip buvo pačių autorių parašyti. Atitinkamai pateiktos ir straipsnių santraukos: prie užsienio kalbomis publikuojamų straipsnių – lietuvių kalba, prie lietuvių autorių straipsnių – anglų kalba. Pagal Komunikacijos fakulteto Knygotyros ir dokumentotyros instituto prof. Osvaldo Janonio *Bibliografinių nuorodų ir jų sąrašo sudarymo studijų bei mokslo darbuose metodiką* (2005 m.) suvienodinti nuorodų sąrašai. *Metraštyje* publikuojama 2005 m. jubiliejinės konferencijos medžiaga peržengiamos chronologinės ribos (2000–2004), tačiau taip norima pratęsti penktuoju numeriu pradėtą naują tradiciją – publikuoti VU bibliotekos jubiliejinėms sukaktims

skirtų konferencijų pranešimų medžiagą. Konferencijos medžiaga plačiai aptariama Dalios Juodienės straipsnyje *Informacijos ištekliai akademinės bendruomenės kompetencijai*.

Tyrinėjimų skyriuje – VU bibliotekos istorijos puslapiai, rankraščių ir retų knygų apžvalgos, ypač senų kitakalbių dokumentų patekimo į biblioteką istorijos ir jų vertimai į lietuvių kalbą. Straipsnių autoriai – Respublikos mokslininkai – prof. Algimantas Grigelis, dr. Dalia Striogaitė, Margarita Matulytė ir bibliotekos darbuotojai, kurių biografiją likimas pažymėjo tyrėjo ženklu. Tai Vytautas Gričius, Virginija Galvanauskaitė, Irena Katilienė.

Profesoriaus Algimanto Grigelio straipsnis *Du Romano Simonavičiaus rankraščiai ir Vilniaus universiteto Mineralogijos katedra* pašvęstas Vilniaus universiteto Mineralogijos katedros 200 metų sukakčiai. Straipsnyje – išsamus Mineralogijos katedros įkūrimo ir pirmojo jos istorijos tarpsnio (1803–1832) aprašymas. Jame taip pat pateikti du pirmojo Vilniaus imperatoriškojo universiteto Mineralogijos katedros organizatoriaus, adjunkto, filosofijos ir medicinos daktaro Romano Simonavičiaus (1763–1813) rankraščiai: *Romano Simonavičiaus ataskaita iš užsienio kelionės, atliktos 1803 m.* ir 1810 m. liepos 9 d. R. Simonavičiaus laiškas Universiteto kuratoriui kunigaikščiui Adomui Jurgiui Čartoriskui dėl mineralogijos rinkinio naudojimo viešose paskaitose. Tai bibliotekos Rankraščių skyriaus dokumentai, kuriuos tyrinėjo Profesorius, norėdamas pilniau at-

spindėti to meto akademinius santykius ir neįprasto mineralogijos populiarumo visuomenėje fenomeną. Dokumentai iš lenkų kalbos išversti į lietuvių kalbą, pateiktas R. Simonavičiaus veikalo *Apie dabartinę mineralogijos būklę* (1806) titulinis lapas ir kitų dokumentų faksimilės.

Dr. Dalia Striogaitė straipsnį *Asmenybė, kuria didžiuojamės* pašvenčia Onos Šimaitės (1894–1970) atminimui. O. Šimaitė už Antrojo pasaulinio karo metais pasiaukojamą žydų gelbėjimą buvo apdovanota Pasaulio Tautų Teisuolių medaliu. Lietuvoje jai (po mirties) suteiktas „Žūstančiųjų gelbėjimo kryžius“. 2004-ųjų metų pradžioje VU biblioteka paminėjo buvusios savo darbuotojos Onos Šimaitės 110-ųjų gimimo metinių sukaktį. Universiteto Simono Daukanto kiemelyje buvo iškilmingai atidengta jos atminimą įamžinanti memorialinė lenta.

Straipsnyje *Egzotika Vilniaus senienų muziejaus rinkiniuose* Lietuvos dailės muziejaus Fotografijos rinkinių saugotoja-tyrinėtoja Margarita Matulytė nagrinėja Vilniaus senienų muziejaus du rinkinių ir ekspozicijos formavimo etapus. Tai Eustachijaus Tiškevičiaus vadovavimo laikotarpis (1855–1865) ir muziejaus veiklos prie Vilniaus viešosios bibliotekos metai (1867–1914). Analizuojamos specifinės eksponatų grupės, jų kaupimo priežastys, tendencijos. Rekonstruota vieno įdomiausių eksponatų – orientalistinių fotografijų rinkinio, liudijančio garsiąją Rusijos imperijos sosto įpėdinio Nikolajaus kelionę į Rytus, kilmės istorija. Straipsnis autorės sutiki-

mu perspausdintas iš žurnalo *Kultūrologija* (2004, nr. 11, p. 190–203).

VU bibliotekos Mokslo muziejaus vedėjas istorikas Vytautas Gričius straipsnyje *Vilniaus akademijos biblioteka* tęsia bibliotekos ankstyvojo laikotarpio (1570–1773) istorijos tyrinėjimų studijas. Pasielkdamas bibliotekos Rankraščių skyriuje saugomą medžiagą, autorius piešia spalvingą jėzuitų svetainės vaizdą: ažuolinės durys, paauksuotos ir pasidabruotos knygų spintų kolonos, paauksuotuose rėmuose garbiojo Andriaus Bobolos paveikslas ir t. t. Šioje antrojo aukšto svetainėje, virš refektorijaus, buvo įsikūrusi biblioteka. Šiandien čia – Bendroji skaitykla. Iš jėzuitų akademijos laikų yra išlikusi freska salės dešinėje, kurioje pavaizduotas tuometinis lango vaizdas. Straipsnyje gausu nuorodų į istorijos šaltinius ir bibliotekoje saugomus rankraščius.

Apie seniausią bibliotekoje saugomą pergamentą rašo Rankraščių skyriaus vyresnioji bibliotekininkė Irena Katilienė. Tai 1209 m. pergamentas lotynų kalba, kurio teksto istorija nėra artima lietuviškai aplinkai: Le Manso vyskupo Hamelino raštas, kuriuo jis Švč. Mergelės Marijos vienuolynui dovanoja žemes ir vynuogyną. „Aštuonių amžių senumo faktai, susiję su sunkiai išaiškinama vietoje Prancūzijoje, bei dokumente minimi asmenys priklauso istorijos miglomis užklotai praeičiai“, – rašo I. Katilienė. Straipsnyje pateikiama šio XIII a. pergamento patekimo į biblioteką istorija. O ji susijusi su pedagogo, literatūros istoriko ir kritiko Vlado Kulboko var-

du. Straipsnio gale pateikiamas pergamento lotyniškas tekstas ir jo pažodinis vertimas į lietuvių kalbą. Pergamento tekstą išvertė I. Katilienė.

Retų spaudinių skyriaus vyresnioji bibliotekininkė Virginija Galvanauskaitė straipsnyje *Vinco Mincevičiaus senosios kartografijos ir knygų kolekcija* rašo apie kunigo, žurnalisto, vertėjo, ilgamečio Italijos lietuvių bendruomenės vadovo Vinco Mincevičiaus (1915–1992) dovaną bibliotekai. V. Mincevičius visą gyvenimą rinko su Lietuvos praeitimi susijusią medžiagą: knygas, žemėlapius, graviūras. Taip jis sukaupė vertingą ir įdomią senųjų knygų ir istorinių žemėlapių kolekciją, kuri po jo mirties buvo perduota VU bibliotekai. Taip Retų spaudinių fondai pasipildė senąja kartografija, XVII–XVIII a. knygomis, o bendrieji fondai – XIX–XX a. leidiniais. Perduoti leidiniai – kryptingai komplektuotos lituanistikos knygos ir vertingi, daugiausia Italijos ir Prancūzijos leidėjų, senieji LDK žemėlapiai.

Septintąją *Vilniaus universiteto bibliotekos metraštį* parengė bibliotekos direktorės Birutės Butkevičienės vadovaujama redakcinė kolegija. Nuo 1991 m. veikianti bibliotekos darbuotojų redakcinė kolegija yra įsisavinusi pagrindinius leidybinio darbo ir redagavimo principus: kūrybišką rankraščio sutvarkymą ir jo parengimą spaudai.

Užsienio autorių straipsnius į lietuvių kalbą išvertė *Informacijos išteklių formavimo skyriaus* darbuotojos: vyresnioji bibliotekininkė Gražina Cijūnelytė, biblioteki-

ninkė Kristina Gudavičienė ir vyresnioji bibliotekininkė Danutė Kazlauskienė. *Metraščių* į spaudos pasaulį išleido Vilniaus universiteto leidyklos darbuotojai: maketuoja Vida Vaidakavičienė ir dailininkas Ge-

diminas Markauskas. Viršelyje pavaizduota atversta knyga tarsi simbolizuoja išmintį ir žinias, kurios glūdi septintajame *Metraštyje*.

Audronė Matijošienė

Projektai

Nėra pasaulyje tokio kalno,
kurio viršūnės galų gale nepasiektų žmogus.

ČARLZAS DIKENSAS

Senasis Testamentas – rankraštis ir skaitmena

Pastaruoju metu bendram visuomenės gerovės lygio augimui pasaulyje didelę įtaką turi visuomenės narių galimybės prisitaikyti prie sparčiai besikeičiančių darbo rinkos ir gyvenimo sąlygų, naudotis nuolat tobulėjančiomis informacinėmis technologijomis. Vienas iš svarbiausių veiksnių šiems tikslams realizuoti yra mokymosi sąlygų sudarymas ir informacijos prieinamumas kiek galima platesniam vartotojų ratui.

Informacijos technologijų plėtra daro didelę įtaką Vilniaus universiteto bibliotekos darbui ir paslaugoms. Biblioteka savo veikloje akcentuoja informacinio raštingumo ugdymą, platesnį elektroninių paslaugų asortimentą ir veiksmingą skaitytojų informavimo sistemą. Siekdami pagerinti mokslo ir studijų sąlygas bibliotekoje bei apsaugoti ir aktualinti istorinį kultūrinį paveldą, bibliotekos darbuotojai nuolat rengia projektus ir teikia paraiškas įvairioms organizacijoms, institucijoms bei programoms. 2005 metais projekto lėšos sudarė 303 tūkstančius litų.

2005 metais vienas svarbiausių bibliotekoje vykdytų projektų – *Informacijos ir žinių prieinamumas žmonėms su negalia – ODISEJAS*. Europos Sąjungos, kartu ir Lietuvos Respublikos, strateginiai dokumentai ypač pabrėžia socialinės atskirties prevenciją ir socialinę integraciją, lygias galimybes visiems visuomenės piliečiams. Lietuvoje ilgus dešimtmečius specialieji žmonių poreikiai dažnai buvo tiesiog ignoruojami. Vos prieš porą metų patvirtinta jau antroji Nacionalinė žmonių su negalia socialinės integracijos 2003–2012 m. programa, 2005 m.

liepos 1-ąją įsigaliojo naujas *Lietuvos Respublikos neįgalųjų socialinės integracijos įstatymas*, o Socialinės apsaugos ir darbo ministerija parengė ir patvirtino visus poįstatyminius teisės aktus, reikalingus šio įstatymo įgyvendinimui. 2004 m. lapkritį LR Vyriausybė patvirtino *Specialiojo ugdymo paslaugų teikimo programą*, kurios tikslas – padidinti mokymosi prieinamumą specialiųjų poreikių asmenims ir jų ugdymui sukurti palankią aplinką. Politiniai sprendimai yra. Tačiau žmonių su negalia problemoms spręsti reikia geros valios ir papildomo finansavimo. Pakeisti senąją Universiteto struktūrą, išgriauti sienas, padaryti pakilimus, nepažeidžiant paveldo apsaugos taisyklių, sudėtinga. Todėl vienai bibliotekai, be specialios pagalbos, savo lėšomis pakeisti mokymosi aplinką yra sunkus uždavinys.

VU bibliotekos vaidmuo gerinant mokslo ir studijų rezultatus apibūdinamas kaip paslaugų, atitinkančių vartotojų, kartu ir studentų, turinčių negalią, poreikius, kūrimas ir plėtojimas. Todėl bibliotekos darbuotojai turi imtis didesnės atsakomybės siekiant ugdyti Universiteto bendruomenės informacinį raštingumą, kuriant bei diegiant naujas modernias technologijas ir paslaugas. Ribotos bibliotekos finansinės galimybės neleidžia išspręsti jaunimo su negalia informacinio aprūpinimo problemų. Todėl VU biblioteka nusprendė dalyvauti UNESCO paskelbtoje Dalyvavimo programoje (Participation Programme).

Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos vardu iš Lietuvos buvo išsiųsti šeši priori-

tetine eile išdėstyti projektai, tarp kurių pirmuoju numeriu įrašytas VU bibliotekos inicijuotas projektas. Projektą labai palankiai įvertino ir paramą jam pareiškė Latvijos, Lenkijos ir Švedijos nacionalinės UNESCO komisijos. Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sprendimu šis projektas gavo didžiausią UNESCO skiriamą finansinę (63 305,26 Lt) paramą Lietuvos Respublikoje. Bendra projekto vertė – 187 439,8 Lt.

Projekto idėja – įkurti kompetencijos centrą VU bibliotekoje ne tik VU studentams, bet ir kitiems bibliotekos vartotojams su negalia, suteikti galimybę naudotis informacijos resursais, moderniomis informacinėmis technologijomis, užtikrinti ir plėsti prieigos prie informacijos ir žinių lygias galimybes per naujas akademinės bibliotekos paslaugas.

Numatytam tikslui pasiekti reikėjo išspręsti keletą uždavinių. Pirmiausia – rasti ir pritaikyti patalpas, kuriose būtų galima įrengti neįgalųjų asmenų informacinio aptarnavimo centrą, įsigyti reikalingą kompensacinę įrangą, sukurti asmenų su negalia informacinio aptarnavimo modelį ir metodiką, apmokyti bibliotekos darbuotojus negalios etiketo bei dirbti su specialia programine ir technine įranga.

Viena iš projekto veiklos sričių – tarptautinis seminaras *Jaunimo, turinčio negalią, informaciniai ir komunikaciniai poreikiai: lygias galimybes studijuoti*, vykęs Vilniaus universiteto Senato salėje šių metų lapkričio 11 dieną. Renginio tikslas – aptarti jaunimo su negalia galimybes integruotis į žinių visuomenę, diskutuoti apie naujas paslaugas akademinėje bibliotekoje, skleisti informaciją ir dalytis patirtimi su kitomis Lietuvos ir užsienio bibliotekomis. Seminare ir diskusijose patirtimi dalijosi svečiai iš Švedijos įgarsintų ir brailio knygų bibliotekos, iš Lenkijos tarnybos neįgaliesiems asmenims prie Varšuvos uni-

versiteto, kolegos iš Rygos universiteto bei žinomi šios srities Lietuvos specialistai.

Vilniaus universiteto bibliotekoje žengtas svarbus žingsnis siekiant įgyvendinti lygias galimybes studijuoti – Tarptautinės žmonių su negalia dienos išvakarėse iškilmingai atidarytas Kompetencijos centras žmonėms su negalia *ODISĖJAS*. Bibliotekos darbuotojus šia proga sveikino VU bibliotekos direktorė ir projekto vadovė Birutė Butkevičienė, LR Švietimo ir mokslo ministerijos valstybės sekretorius Dainius Numgaudis, LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Neįgalųjų integracijos skyriaus vedėja Eglė Čaplikienė, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos centro tarybos pirmininko pavaduotojas Sigitas Armonas, Lietuvos nacionalinės UNESCO komisijos sekretoriato programų vadovė Danguolė Reikaitė, Vilniaus universiteto profesorius Algimantas Bagdonas. VU bibliotekoje įrengtos 4 darbo vietos, aprūpintos kompensacine technika: 1 akliesiems ir 1 silpnaregiams, 1 kompiuterizuota darbo vieta žmonėms su smulkiosios motorikos sutrikimais ir 1 vieta darbui su elektronine lupa, skirta silpnaregiams. Yra brailio spausdintuvas, skeneris. Atidarymo metu buvo pristatyta visa reikalinga šiuolaikinė techninė ir programinė įranga, pritaikyta žmonėms su specialiaisiais poreikiais. Bibliotekos įsigytą įrangą pristatė Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro Kompiuterinės technikos taikymo skyriaus vedėjas Vitas Purlys.

Bibliotekoje centras įrengtas Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (UNESCO), LR Vyriausybės, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos, AB *Lietuvos geležinkeliai*, Lietuvos aklųjų ir silpnaregių ugdymo centro bei Vilniaus Vytauto Didžiojo vardo klubo *LIONS* paramos dėka.

Centre sudarytos sąlygos žmonėms su negalia gauti specialiąsias paslaugas, žinias ir

Kompetencijos centre žmonėms su negalia

informaciją, yra prieiga prie elektroninių VU bibliotekos išteklių (duomenų bazių, kompaktinių plokštelių rinkinio), sudaryta galimybė užsisakyti leidinius iš VU bibliotekos fondo tradicinėse laikmenose, teikiama skenavimo ir spausdinimo brailio spausdintuvu paslauga. Įsigyta kompensacinė technika užtikrins maksimalų studentų su negalia savarankiškumą.

Tolimesniuose bibliotekos planuose – informacijos šaltinių telkimas jaunimui su negalia, jų studijų poreikius atitinkančios kolekcijos kūrimas, žmonių su negalia informacinio raštingumo ugdymas. Informacijos centro, pritaikyto žmonių su negalia reikmėms, įkūrimas VU bibliotekoje yra pirmas svarbus žingsnis tarp akademinų institucijų siekiant įgyvendinti lygias galimybes mokytis ir tapti pilnaverčiais žinių visuomenės nariais.

VU biblioteka dalyvauja bendrame Jungtinių Tautų vystymo programos (JTVP) Lietuvoje ir Užsienio reikalų ministerijos (URM) projekte *Lietuvos nacionalinių gebėjimų teikti paramą plėtrai stiprinimas*.

Pagrindinis 2004 m. pradėto bendro JTVP ir URM projekto tikslas – stiprinti Lietuvos administracinius gebėjimus, koordinuoti bei vykdyti plėtros ir pagalbos politiką ir supažindinti visuomenę (valstybines institucijas, privatų sektorių, nevyriausybinę organizaciją, žurnalistus, akademinę visuomenę) su šios politikos tikslais bei poreikiais.

Vienas šio projekto komponentų – naujo kurso, kurio metu studentai būtų mokomi bendrųjų pasaulinės ir žmogaus raidos aspektų, pagalbos plėtrai istorijos, įgyvendinimo ir finansavimo mechanizmų. Šiuo projektu taip pat buvo numatyta įsteigti mokomąją bazę – VU bibliotekai padėti įsigyti naujausių leidinių kolekciją apie pagalbą plėtrai bei kompiuterinę įrangą, skirtą studentams ir dėstyto-

jams, besidomintiems pagalbos plėtrai temomis. JTVP šiam tikslui skyrė apie 50 tūkst. litų. Paramos dėka Bendrojoje skaitykloje įrengtos 3 kompiuterizuotos darbo vietos, kaupiama vertinga dokumentų kolekcija.

Pastaraisiais metais atsirado palanki progą įsisavinti Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšas, tuo VU bibliotekos darbuotojai sėkmingai naudojami. Parengtas *Vilniaus universiteto bibliotekos nenaudojamų patalpų rekonstrukcijos investicinis projektas* konkursui *Parama projektų dokumentacijai rengti* Europos regioninės plėtros fondo finansinei paramai gauti techninės paramos projektams pagal Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento 1 prioriteto *Socialinės ir ekonominės infrastruktūros plėtra* 1.5 priemonę *Darbo rinkos, švietimo, profesinio rengimo, mokslo ir studijų bei socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra (papildanti Europos socialinio fondo priemonės)*. Europos regioninės plėtros fondas projektui įgyvendinti skyrė 30 000 litų. Viešo konkurso būdu išrinkta konsultacinė kompanija rengė Vilniaus universiteto bibliotekos nenaudojamų patalpų investicinį projektą, kuriame išanalizavo VU bibliotekos veiklos sąlygas ir ypatumus Universiteto bendruomenės informacinės kompetencijos ugdymo, žinių visuomenės kūrimo procese, vystymosi perspektyvas, planuojamų vykdyti programų ir konkretaus nagrinėjamo projekto atitikimą Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumentui, Universiteto strategijai ir programoms, Lietuvos Respublikos nacionaliniams teisės aktams. Kompanijos darbuotojams buvo teikiama visa reikalinga informacija apie Universitetą, biblioteką, Lietuvos virtualią biblioteką, kitas bibliotekas ir kt. Glaudžiai bendradarbiauta 3 vasaros mėnesius. Veiklos rezultatas – bibliotekos nenaudojamų patalpų investicinis projektas, įgalinęs biblio-

teką teikti paraiškas ES struktūriniais fondams – *Informacija, kompetencija, sėkmė: infrastruktūra ir Informacija, kompetencija sėkmė (IKS)*.

Projektų esmė – VU bibliotekos nenaudojamų patalpų rekonstrukcija ir informacinės kompetencijos ugdymo sistemos sukūrimas. Tikslas – sukurti Vilniaus universitete informacinio raštingumo ugdymo sistemą, kuri įgalintų studentus, dėstytojus, mokslininkus ir tyrėjus įgyti informacijos valdymo žinių ir įgūdžių.

Šiam tikslui pasiekti keliami uždaviniai:

- kurti ir plėtoti informacines paslaugas, atitinkančias pagrindinius žinių visuomenės reikalavimus mokymuisi visą gyvenimą ir tikslinių grupių poreikius;
- kurti informacinių kompetencijų ugdymo aplinkas, mokymo turinį elektroninėje erdvėje, atrinkti ir organizuoti pateikti interaktyvius išteklius, naudingus mokslui ir studijoms.

Projekto tikslinės grupės yra:

- dėstytojai;
- studentai.

Projekto rezultatai:

- Mokomosios medžiagos parengimas – vadovėlio *Informacinė kompetencija mokslui ir studijoms* elektroninė versija (turinyje – įvadiniai mokymai pirmakursiams apie spausdintus ir elektroninius bibliotekos išteklius, aukštesniųjų kursų studentų informacijos paieškos strategijų mokymas, efektyvios informacijos valdymas rengiant individualius tiriamuosius darbus ir kt.).
- Interaktyvių elektroninių išteklių studijoms ir mokslui atranka bei komplektavimas.

Deja, projektui įgyvendinti parama nebuvo skirta. Tačiau idėjos neatsisakyta, o su-

kaupta didelė patirtis leis ateityje vėl bandyti ieškoti lėšų įrengti nenaudojamas bibliotekos patalpas, pritaikant jas vartotojų poreikiams.

Senų ir vertingų dokumentų išsaugojimas yra kita svarbi VU bibliotekos funkcija. Dokumentų apsauga bibliotekoje vykdoma dviem kryptimis – restauruojant ir skaitmeninant. Restauravimas yra ilgas ir brangus procesas, o naujosios informacinės technologijos leidžia kokybiškai ir ilgam naudojimui išsaugoti vertingų dokumentų informaciją. Skaitmeninimas leidžia nuko-
pijuoti dokumento originalą,– šitaip senas, vertingas leidinys ar rankraštis yra išsaugomas, jo originalas neliečiamas, o kopiją galima naudoti mokslo ar studijų procese.

Dokumentų skaitmeninimas VU bibliotekoje skirtas dviem pagrindiniams tikslams – pirmiausia tai kultūros paveldo apsauga. Taip pat ir vartotojų skatinimas naudotis vertingomis bibliotekos kolekcijomis, ir tų kolekcijų populiarinimas.

Tebesitęsia bendras VU bibliotekos ir Osnabriuko (Vokietija) universiteto projektas – *XVI–XVII a. proginė literatūra* (Retų spaudinių skyriuje atrinkta ir pateikta mikrofilmuoti 73 senieji leidiniai).

Tęsimas *Senųjų rankraštinų teismų knygų tekstų perkėlimas į kompaktinius diskus*. Remiantis skaitmeniniais vaizdais kartu su VU Skaičiavimo centro darbuotojais pradėtas kurti *Skaitmeninių vaizdų archyvas*, kuris suteiks galimybę pasaulio mokslininkams ir tyrinėtojams studijuoti unikalią medžiagą per internetą. 2005 m. skaitmeninių vaizdų archyve jau buvo prieinami 5 teismų knygų pilni tekstai, taip sudarant galimybę iš bet kurios kompiuterizuotos vietos naudotis LDK teismų knygų skaitmeninių vaizdų baze. Projektas tęstinis, 2005 metais bazė buvo papildyta Ukmergės pilies teismo 1677–1679 m. knyga (470 p.).

Baigtas įgyvendinti žydų kultūros paveldo projektas *Senosios hebrajų raštijos paminklai*, kurio tikslas – išsaugoti ateities kartoms unikalų pergamente hebrajų kalba rašytą XIV a. *Senąjį Testamentą* ir pasaulio mokslininkams sudaryti sąlygas laisvai juo naudotis. Projektą parėmė *Rytų Europos žydų kultūros ir istorijos tyrimų centras*. Įgyvendinus projektą sukurta skaitmeninė knygos kopija (888 p.) kompaktinėje plokštelėje. Ji laisvai prieinama Rankraščių skyriuje. Projektu labai domėjosi žiniasklaida. Lietuvos radijuje šia tema buvo rengti du interviu.

Dar 2004-ųjų metų pabaigoje Kultūros ministerija kreipėsi į biblioteką, siūlydama dalyvauti numatomų renginių „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ programoje.

Rengėjus sudomino bibliotekos pasiūlymas surengti parodų ciklą *Europa Antiqua XIV–XVI a.* Kultūros ministerija paprašė idėją detalizuoti. Buvo parengtas trumpas projektas, kurio esmė – surengti įvairių renginių (parodų, seminarų ir pan.), kurie atspindėtų Vilniaus universitetą ir biblioteką, nuo pat įkūrimo pradžios tapusius Lietuvos ir kaimyninių šalių kultūros centru. Nuo pat Universiteto įkūrimo jame dėstė ir rektoriavo įvairių tautybių profesorai, studijavo jaunimas iš visų buvusios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemių, Lenkijos, Čekijos, Vengrijos bei Vakarų Europos. Užmegzti tarptautiniai ryšiai su didžiųjų Europos miestų universitetais tęsiami ir šiandien, todėl rengiant parodų ciklą seminaruose ir diskusijose turėtų dalyvauti bei savo programas pristatyti Lenkijos, Čekijos, Italijos ir Ispanijos universitetų atstovai. Šių ir kitų šalių miestai, jų Renesanso epochos kultūrinis identitetas ir tarpkultūrinė sąveika būtų atskleista eksponuojant VU bibliotekoje saugomas vertingiausias kolekcijas: senųjų leidinių ir rankraščių, kartografijos, grafikos darbų. Projekto simbolis ir pagrindinis Renesanso Europos mies-

tų (kultūros centrų) pristatymo šaltinis – Georgo Brauno ir Franco Hogenbergo atlasas *Civitates orbis terrarum*, išleistas 1574 m. Parodų ciklo metu pristatomi Senosios Europos miestai: Augsburgas, Barselona, Florencija, Jeruzalė, Krokuva, Lionas, Paryžius, Praha, Roma, Strasburgas, Veimaras.

Pristatymo formos:

- Senųjų leidinių, rankraščių, kartografijos, tradicinės ir virtualios parodos, daugiausia iš Vilniaus universiteto bibliotekos fondų.
- Ekspozicija *XV–XVII a. Europos miestai* senosios grafikos ir šiuolaikinių dailininkų darbuose.
- Tarptautiniai seminarai ir diskusijos tema *Vilniaus universitetas ir jo reikšmė Europos kultūros kontekste*.
- Renesanso muzikos koncertai ir kiti kultūriniai renginiai Šv. Jonų bažnyčioje.
- Knygnešystės tradicijos Europoje. Vilniaus knygnešų gildija. Gyvoji istorija, ekspozicija ir paslaugos.
- Vilniaus universiteto observatorijoje turimų teleskopų pristatymas;
- Teatralizuoti ir muzikiniai pasirodymai, projekte minimų miestų Renesanso ir šiuolaikinių melodijų variacijos Universiteto kiemeliuose.

Metų pradžioje rengtas projektas UNESCO / *Ifi Memory of the World* prizui laimėti. Projekto esmė – VU bibliotekoje saugomų turtų apsauga ir aktualinimas. Projekto tikslas – gautą prizą panaudoti naujos skaitmeninės įrangos įsigijimui. Deja, projektas nebuvo rekomenduotas finansuoti. Tačiau bibliotekos darbuotojai nepaliauja ieškoję įvairių galimybių, fondų ar programų, kurios padėtų išsaugoti ir atskleisti visuomenei bibliotekoje saugomus turtus.

Elona Malaiškienė

Tradicioniai ir elektroniniai informacijos ištekliai

Matome ir vertiname tiek senosios,
tiek naujosios – elektroninės knygos privalumus.

Abi jos dera ir sugyvena net tada,
kai rašome modernia kompiuterine technika
ir vartome interneto puslapius.

VYTAUTAS LANDSBERGIS

Walter de Gruyter knygų paroda bibliotekos J. Lelevelio salėje

Akademinei biblioteka besimokančioje visuomenėje yra ne tik aukštosios mokyklos padalinys, teikiantis paslaugas, aptarnaujantis mokslą bei studijas, bet ir svarbi informacinės infrastruktūros ląstelė. Biblioteka ne tik kaupia informacijos išteklius: vadovėlius, mokymo ir metodinius leidinius, tačiau ir pati siekia aktyviai dalyvauti mokslo ir studijų procese

Šiuo laikotarpiu akademinėms bibliotekoms itin svarbu kaupti ir pateikti informacijos šaltinius, kurie atitiktų aukštosios mokyklos profilį, užtikrintų mokslo ir studijų kokybę, aprūpintų mokslinę informaciją akademinėje institucijoje vykdomus strateginius tyrimus.

Vilniaus universiteto bibliotekoje, kaip ir kitose Lietuvos aukštųjų mokyklų bibliotekose, per pastaruosius penkiolika metų keitėsi fondų formavimas, atsisakant didelio vienodų pavadinimų kiekio ir siekiant įsigyti kuo įvairesnių mokslinių Lietuvos ir užsienio šalių leidinių, elektroninių duomenų bazių bei kitų dokumentų rūšių. Universiteto fakultetų ir Centrinės bibliotekos fondai formuojami pagal jose aptarnaujamų vartotojų studijų ir mokslo kryptis, vykstant antrinę atranką ir nurašant neaktualius, pasenusius leidinius. Bibliotekos fondas turi judėti. Būtinai ir teigiamas Universiteto vadovybės požiūris į bibliotekos fondų formavimą, jų papildymą tradiciniais ir elektroniniais informacijos ištekliais. Reiktoriaus iniciatyva sudaryta Fakultetų biblio-

tekų veiklos vertinimo komisija 2004 m. pabaigoje atliko fakultetų bibliotekų veiklos analizę ir komisijos siūlymu Vilniaus universiteto Senato komisija (2004 12 23) patvirtino naują bibliotekų fondų komplektavimo finansavimo tvarką, numatančią, kad fakultetai per metus vienam studentui turėtų nupirkti knygų už 35 litus, vienam moksliniam ar pedagoginiam darbuotojui – už 50 litų. Atitinkamai Universiteto finansinės apskaitos sistemoje buvo įvesti papildomi išlaidų straipsniai, kad būtų galima matyti, kaip kiekvienas fakultetas panaudojo savo specialiąsias lėšas, skirtas fondų komplektavimui. 2005 m. dauguma fakultetų laikėsi naujosios finansavimo tvarkos. Šis Senato komisijos nutarimas 2005 m. gruodžio 15 d. buvo papildytas. Nutarta, kad apskaičiuojant fakultetų bibliotekų fondų komplektavimui skirtas lėšas, gali būti įskaitomos ir fakultetui dovanotos knygos, kurios įtraukiamos į elektroninį katalogą ir kurias dėstytojai privalo nurodyti rekomenduojamos literatūros sąraše. Knygų vertę nustato bibliotekos *Informacijos išteklių formavimo skyrius*. Taip pat įskaitomos fakulteto vykdomų projektų lėšos, skirtos naujiems leidiniams įsigyti ar iš kitų finansavimo šaltinių gautos lėšos.

Vilniaus universiteto Centrinė ir fakultetų bibliotekos informacijos ištekliai įsigijo už 1 319 tūkst. litų.

Dar 2003 m. pradėta tartis dėl *Walter de Gruyter* (Vokietija) leidyklos knygų parodos, kai bibliotekoje lankėsi leidyklos at-

stovas Michael Annecke. Gavus pakankamą finansavimą knygų komplektavimui 2005 m., paroda lapkričio mėn. 7 d. atidaryta J. Lelevelio salėje. Joje buvo eksponuojamos ne tik Universiteto bibliotekos, bet ir Mokslų akademijos bei Nacionalinės M. Mažvydo bibliotekų užsakytos knygos su 50% nuolaida.

Supaprastintą atvirąjį konkursą, vykdomą vadovaujantis LR viešųjų pirkimų įstatymu, 2005 m. užsienio šalių leidyklų knygoms tiekti Centrinei bibliotekai ir fakultetų bibliotekoms laimėjo UAB *Humanitas*, o Lietuvos ir NSV šalių leidyklų knygoms tiekti – UAB *Vagos knygų centras* (2005 05 04 pasikeitė bendrovės pavadinimas – *UAB Respublikinis knygų centras*).

Periodinių leidinių prenumeratos konkursą, vykdomą supaprastintu neskelbtų derybų būdu, laimėjo UAB *Scientia* (NSV šalių), valstybinė įmonė *Lietuvos paštas* (Lietuvos), UAB *Impress Teva* (Vakarų šalių). Kadangi *Lietuvos paštas* po kelerių metų pertraukos dalyvavo konkurse, lietuviškų periodinių leidinių kaina sumažėjo net 12 proc. Derybų metu pavyko keletu tūkstančių litų sumažinti ir kitų pasiūlymų kainas.

2005 m. periodinių leidinių prenumeratai 2006-iesiems išleista 22,8 proc. daugiau nei 2004 m. Periodiniai leidiniai kasmet brangsta vidutiniškai 10–15 proc. Universiteto fakultetų bibliotekos užsakė kelis kartus daugiau naujų pavadinimų brangių žurnalų. Biblioteka ir 2005 m. dalyvavo tarptautiniame periodinių leidinių dovanojimo *Journal Donation Project-New School for Social Research* projekte.

Biblioteka savo fondus papildė dovanojimu, tarp kurių: I. Čepėnaitės-Užgrienės – JAV, Clarko universiteto profesorės psicho-

logės, buvusios Lietuvos psichologų sąjungos garbės narės – dovanotos knygos Filosofijos fakulteto bibliotekai, antspauduotos specialiu spaudu; prof. L. Jovaišos Filosofijos fakulteto edukologijos katedrai dovanoti leidiniai. Jau daugelį metų savo knygas ir periodinius leidinius bibliotekai dovanoja V. Bagdonas. Toliau savo kolekciją pildė V. Milius, kunigas K. Žemaitis (JAV). Jan Berger (Lenkija) nuolat siunčia knygas statistikos klausimais. Iš privačių asmenų dar reikėtų paminėti nenuilstantį judaikos ir Centrinės bibliotekos fondų turtintoją A. J. Žvirblį iš Izraelio. Jo atsiųstos pasaulio teisuolių enciklopedijos tomai, skirti Prancūzijos, Olandijos, Belgijos ir Lenkijos teisuoliams (6 didelės apimties knygos), albumai apie islamą ar žydų diasporą, žydų bendruomenių enciklopedijos 8-asis tomas, skirtas prieškarinės Lenkijos Rytams (Vilniaus, Baltstogės ir Naugarduko apygardos) – tai tik keletas šio bibliotekos rėmėjo padovanotų stambesnių leidinių. Savo lėšomis jis prenumeruoja ir periodinius leidinius bibliotekai, kaip, beje, ir Barbara ir Janusz Pieczuro (JAV), Antanas ir Milda Vaivados (JAV). Kunigas V. Palubinskas, S. Džiugas (JAV) – nuolatiniai Universiteto bibliotekos fondų turtintojai. Bibliotekai savo knygas dovanojo dailininkė A. Kašuba iš JAV. 2005 m. lapkričio 4 d. Vilniaus universitete ir bibliotekoje lankėsis Kroatijos Ministras Pirmininkas Ivo Sanader padovanojo bibliotekai 14 vertingų knygų. Jiems visiems biblioteka reiškia savo padėką.

2005 m. Vokietijos mokslinių tyrimų draugijai (*Deutsche Forschungsgemeinschaft*) buvo pateikta paraiška dėl leidinių įsigijimo. Bibliotekos paraiška buvo patenkinta beveik 100 procentų. Dviejų leidinių (*Real-*

Vokietijos ambasados kultūros atašė įteikia Vokietijos tyrimų draugijos knygų dovaną bibliotekai

lexikon der Assyriologie ir *Vocabularium iurisprudentiae romanae*) komplektavimas buvo nutrūkęs dar prieš Antrąjį pasaulinį karą. Dabar antrasis leidinys yra visiškai pilnas, o pirmajam trūksta tik ketvirtojo tomo, kurio donatorius negalėjo nupirkti, nes leidykla jo jau neturėjo. Ši asiriologijos enciklopedija iki šiol nėra baigta leisti (pirmasis tomas pasirodė 1932 metais) ir vėlesnius jos tomus, kaip ir *Lessico etimologico italiano*, kurio pirmieji aštuoni tomai gauti iš ten pat, teks įsigyti savo lėšomis. Kitas tos dovanos leidinys – tai nauji šeši tomai iš *Handbücher zur Sprach- und Kommunikationswissenschaft* serijos.

Lietuvos nacionalinis muziejus bibliotekai perdavė nemažą kiekį ikikarinių periodinių leidinių lietuvių kalba. Taip buvo užpildytos lituanistikos fonduose saugomų periodinių leidinių spragos.

Bibliotekos Rankraščių skyrius iš prof. V. Žuko įsigijo išeivijoje gyvenusių ir gyvenančių rašytojų ir dailininkų laiškus.

Svarbus informacinių išteklių formavimo šaltinis yra mainai su užsienio partneriais. 2005 m. mainai vyko su 170 Lietuvos ir užsienio bibliotekų bei mokslo įstaigų.

2005 m. iš mainų fondo atrinkta 325 egz. leidinių, kurie buvo perduoti Seinų krašto bibliotekoms, Pravieniškių 2-iesiems pataisos namams ir vaikų globos namams.

Džiugu, kad 2005 m. pavyko užpildyti dalį kai kurių leidinių spragų, atsiradusių praėjusio amžiaus pabaigoje. Tai *Etimologičeskij slovar' slavianskich jazykov*, *Slovar' ruskogo jazyka XI–XVII veka*, *Slovar' russkich narodnych govorov*, *Histaryčny slounik belaruskaj movy* ir kt. Buvo gauta mainais nemažai leidinių, susijusių su Lietuva, išleistų Vokietijoje, Baltarusijoje ir Ukrainoje.

Iš svarbesnių mainais gautų leidinių galėtume paminėti tokias naujas enciklopedijas: *Enzyklopädie der Neuzeit* (bus 16 tomų), *Brockhaus Enzyklopädie* (bus 30 tomų), *Enciklopedija sučasnoji Ukrajiny* (bus 10 tomų), *Encyklopedija istoriji Ukrajiny* (bus 5 tomai), kurių išleisti tik pirmieji tomai.

Jau keletą metų bibliotekos atstovas aplanko tarptautinę Frankfurto knygų mugę. Jos metu sudaromi bibliotekai naudingi sandoriai, susipažįstama su knygų pasaulio naujienomis. 2005 m. bibliotekos atstovas susitiko su mainų partnerio Vokietijoje *Kubon und Sagner GmbH* firmos atstovais, kurie bibliotekai nupirko keletą mugėje išsitrinktų leidinių.

Sparčiai tobulėjančios informacijos ir komunikacijos technikos ir technologijos koreguoja bibliotekų funkcijas. Vartotojui nebeužtenka spausdintų dokumentų – informaciją jis nori gauti greitai ir pačią naujausią. Informacinio aptarnavimo procesai persikelia į virtualią erdvę; vis didesnę bibliotekos paslaugų dalį sudaro elektroninių informacijos paslaugų teikimas. Šalia tradicinių šaltinių – knygų, serialinių leidinių – įsitvirtina ir elektroninės informacijos ištekliai: elektroninės knygos, elektroninė periodika, duomenų bazės.

Duomenų bazės bibliotekoje prenumeruojamos per Lietuvos mokslinių bibliotekų asociaciją. Dalyvavimas LMBA yra naudingas bibliotekoms. Pirmiausia kolektyviai derantis su elektroninės informacijos tiekėjais galima sumažinti produkto kainą ir pasiekti nemažų nuolaidų. Kadangi pasirašoma bendra konsorciumui licencija, sumažėja darbo ir išlaidų kaštai. Didesni konsorciumai gali organizuoti bendrą prieigą prie prenumeruojamų išteklių per vieningą

sąsają ir taip teikti centralizuotą prieigą prie konsorciūmo narių elektroninių išteklių fondo ir suvienyti informacijos platinimo paslaugų tiekimą. Galiausiai konsorciūmas gali suvienyti pastangas fondoieškai, racionaliau panaudoti turimus finansinius išteklius, organizuoti vieningą darbuotojų apmokymo sistemą.

Vilniaus universiteto bibliotekoje 2005 m. buvo prenumeruojamos šios duomenų bazės:

- Visatekstė ir bibliografinė duomenų bazė *Thomson Gale: Info Trac OneFile*.
- Visatekstė duomenų bazė *Oxford University Press: Oxford Journals Online*.
- Duomenų archyvas *JSTOR*.
- Visatekstė duomenų bazė *Emerald Fulltext*.
- Bibliografinė duomenų bazė *Zentralblatt MATH*.
- Visatekstė duomenų bazė *IEEE/IEL*.
- Visatekstė duomenų bazė *EBSCO* (11 DB).
- Visatekstė duomenų bazė *Cambridge Journals Online*.
- Visatekstė duomenų bazė *ProQuest* (10 DB).
- Disertacijų santraukų duomenų bazė *ProQuest Digital Dissertations*.
- Visatekstė duomenų bazė *Science Direct*.
- Visatekstė duomenų bazė *Springer LINK*.
- Bibliografinė citavimo duomenų bazė *ISI Web of Knowledge*.
- *Lietuvos periodinės spaudos bibliografinė straipsnių bazė (1994–2002)*. (Interneto, Bendrojoje, Bibliografijos ir interneto skaityklose).
- *Nacionalinės bibliografijos duomenų*

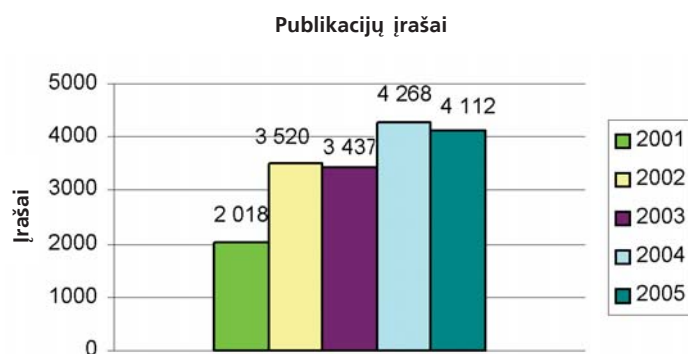
bankas. (Interneto, Bendrojoje, Bibliografijos ir interneto skaityklose).

- Visatekstė duomenų bazė *Blackwell Synergy*.

Visos prenumeruojamos DB (išskyrus *Lietuvos periodinės spaudos bibliografinę straipsnių bazę (1994–2002)* ir *Nacionalinės bibliografijos duomenų banką*, yra prieinamos visiems Universiteto bendruomenės nariams per Universiteto kompiuterių tinklą.

2004 m. gruodžio–2005 m. lapkričio mėn. VU bibliotekos vartotojai prie DB jungėsi 86 807 kartus (duomenys be DB *Zentralblatt MATH*; *Lietuvos periodinės spaudos bibliografinės straipsnių bazės (1994–2002)* ir *Nacionalinės bibliografijos duomenų banko*). Lyginant su 2005 m. prisijungimų skaičius išaugo per 25 000. Vartotojai atliko 223 203 paieškas. Lyginant su 2005 m. (200 319) paieškų padidėjo beveik 23 000.

Bibliotekos, turinčios 5,3 mln. statistinių vienetų fondą, darbas neįsivaizduojamas be gerai organizuotos informacinės paieškos sistemos. Bibliotekoje nuo 1993 m. kuriamas ir pildomas elektroninis katalogas. Elektroninis katalogas per metus papildė per 30 tūkstančių pavadinimų ir 60 tūkstančių vienetų. Kiekvienais metais šie skaičiai auga. Norint paspartinti fakultetų bibliotekų knygų fondų elektroninį katalogavimą suburta Centrinės bibliotekos kataloguotojų, sistemintojų, dalykintojų grupė, kuri dirbo tik su fakultetų bibliotekų spaudiniais. Teigiami šio sprendimo rezultatai akivaizdūs: fakultetų bibliotekų leidinių elektroniniame kataloge kiekis pakito nuo 37,5 iki 42,5 proc. Be to, pradėtas lietuviškų leidinių kortelių katalogo redagavimas siekiant paspartinti duomenų perkėlimą į elektroninį katalogą. Tokia katalogo perkėlimo į

1 lentelė. Publikacijų duomenų bazės statistika. 2001–2005 m.

elektroninį katalogą forma pasiteisina, nes yra daug netikslumų kortelių kataloge. Kortelių peržiūra užtikrina, kad į elektroninį katalogą nepakliūs neredaguoti ar netikslūs, klaidingi aprašai. Iš viso elektroniniame kataloge yra 290 900 pavadinimų ir 714 050 vienetų įrašų.

Bibliotekoje su sistemos ALEPH pagalba kuriama dar keletas elektroninių duomenų bazių. Pirmiausia *VU mokslininkų ir darbuotojų publikacijų duomenų bazė*. 2005 m. pradėta dirbti naujoje sistemos ALEPH versijoje. Naujoji versija skiriasi nuo senosios – kitokia aplinka, kitaip surandami įrašai, reikia pildyti daug koduotos informacijos apie šaltinio duomenis, autorius. Be to, reikia rasti daug informacijos apie šaltinį internete: ar žurnalas yra pasaulinėse DB, jeigu yra, tai kokiose, nurodyti tų bazių pavadinimus ir interneto adresus, surasti informaciją apie leidyklą, išleidusią leidinį. Jeigu šaltinio ar straipsnio nėra duomenų bazėse, bet yra internete, reikia nurodyti jų internetinius adresus. Santraukos įrašomos anglų ir lietuvių kalbomis. Perkeltiems įrašams automatiškai buvo suformuoti kai kurie laukai ir polaukiai, kurių anksčiau ne-

reikėjo pildyti, todėl įrašus perkėlus į naująją versiją atsirado netikslumų, kuriuos reikės ištaisyti. 2005 m. gruodžio 1 d. *VU mokslininkų ir darbuotojų publikacijų duomenų bazėje* buvo 20 576 įrašai.

Pati sudėtingiausia, daugiausia laiko ir žinių pareikalavusi elektroninė duomenų bazė yra *Lietuviškos periodinės spaudos publikacijų retrospektyvinės bibliografijos DB* (su leidybiniu posistemiui).

2005 m. buvo parengta ALEPH leidybinio posistemio programinė įranga:

- nustatytas bibliografinių įrašų išvedimas ISBD formatu;
- sukurtas leidiniui atrinktų bibliografinių įrašų grupavimas;
- sukurtas pagalbinių rodyklių formavimas iš struktūrizuotų UNIMARC laukų ir polaukių;
- sukurtas leidinio formavimas iš bibliografinės DB.

Šio darbo ėmėsi Lietuvos mokslų akademijos Informacinių sistemų skyriaus vedėja Nijolė Kolesinskienė. Jai talkino VU programinės įrangos kūrimo ir priežiūros grupės vyresnioji programuotoja Daiva Keraitė. Medžiagą dėl retrospektyvinės analizinės biblio-

grafijos bibliografinių įrašų struktūrizavimo UNIMARC formatu teikė VU bibliotekos Lituanistikos skyriaus bibliografe Elvyra Urbonavičienė, Aida Jokimčiūtė, atsakomasis leidinių redaktorius prof. Osvaldas Janonis ir Mokslo akademijos bibliotekos bibliografe Valerija Debesienė. Daug rūpesčių kėlė pagalbinių rodyklių, poleminių straipsnių, recenzijų ir iliustracijų struktūrizavimas. Priimti sprendimai ne kartą buvo keičiami ir koreguojami. Šiandien ALEPH leidybinio posistemo programos kontūrai jau ryškūs, tačiau darbo eigoje dar iškyla neaiškumų.

Šiuo metu *Lietuviškos periodinės spaudos publikacijų retrospektyvinės bibliografijos DB* jau yra per 1 600 įrašų. Šios DB pagrindu bus leidžiami *Lietuvos bibliografijos C* serijos leidiniai *Lietuviškų periodinių leidinių publikacijos*.

Pradėta formuoti nauja publikacijų apie Vilniaus universitetą bibliografinių duomenų bazė. Šiuo metu joje yra per 900 bibliografinių aprašų.

Kartu su VU Skaiciavimo centro darbuotojais pradėtas įgyvendinti projekto *Skait-*

meninių vaizdų archyvas sukūrimas. Tai reiškia, kad didesnis suinteresuotų vartotojų ratas turi galimybę iš bet kurios kompiuterizuotos vietos naudotis LDK teismų knygų skaitmeniniais vaizdais. Projektas tęstinis. Skaitmeninių vaizdų archyvas kasmet bus papildomas naujų LDK teismų knygų skaitmeniniais vaizdais mokslo ir studijų reikalam.

2005 m. pradėta organizuoti bibliotekos Grafikos kabinete saugomų meno darbų duomenų bazė. Rengiamas skaitmeninių vaizdų archyvas. Planuojama prieiga prie šios vaizdų bazės per internetą.

Formuojant bibliotekos fondą, tenkinant vartotojų poreikius labai svarbu tamprūs ryšiai su jais. Vilniaus universiteto pedagogams ir mokslininkams siunčiami leidyklų, tiekėjų pasiūlymai. Fakultetuose yra paskirti kuratoriai, atsakingi už savarankišką reikalingų dokumentų komplektavimą, atsižvelgiant į studijų ir mokslo kryptis.

*Jolanta Losunovienė
Žibutė Petrauskienė*

Kultūros paveldas

Dokumentinis paveldas – pasaulio atminties veidrodis, tačiau nesaugomas ir tinkamai neprižiūrimas jis nyksta ar net žūva. Žmonija praranda unikalius papirusus, pergamentus, rankraščius. Todėl mūsų visų pareiga išsaugoti retus ir vertingus dokumentus, nesvarbu kokia forma – rašytine, garsine, vaizdine, elektronine – jie būtų laikomi archyvuose, bibliotekose, muziejuose ar privačiose kolekcijose.

UNESCO PROGRAMA
PASAULIO ATMINTIS

Naujai gauti dokumentai Rankraščių skyriuje

2005-ieji – naujų pertvarkų ir permainų Vilniaus universiteto bibliotekoje metai. Nepaisant visko, toliau buvo įgyvendinami pagrindiniai darbo tikslai: kultūros paveldo išsaugojimas, sklaida ir populiarinimas, pateikimas vartotojui. Bibliotekoje kultūros paveldą globoja ir saugo Rankraščių, Retų spaudinių, Lituanistikos, Restauravimo skyriai, Grafikos kabinetas, A. Mickevičiaus ir Mokslo muziejai. Pagrindinės jų funkcijos – naujos medžiagos komplektavimas, jos tvarkymas, esamų fondų priežiūra, restauravimas ir apsauga, skaitmeninimas, leidyba, vartotojų aptarnavimas ir informacijos teikimas.

2005-aisiais metais toliau buvo gausinami bibliotekos fondai, kolekcijos ir rinkiniai. Iš naujai gautos medžiagos atrinkti ir sudaryti saugojimo vienetai (s. vnt.). Sudaryti 2 nauji Vilniaus universiteto mokslininkų ir 1 Kanadoje gyvenančio asmens fondai: *F292* – literatūrologo, prof. habil. dr. Juozapo Girdzijausko, *F293* – istoriko, archeologo, prof. habil. dr. Mykolo Michelberto, ir *F294* – Otavos universiteto prof. Ginučio Geniaus Procutos. Nauja medžiaga pasipildė ir jau esantys Rankraščių skyriuje asmens fondai. Retų spaudinių skyriaus fondai pasipildė 29 leidiniais, išleistais XVII–XVIII a. Grafikos kabineto rinkiniai papildyti lietuviškos gra-

fikos darbais, kuriuos perdavė: Irena Guobienė, Kęstutis Grigaliūnas, Antanas Šakalys, Romualda Verygaitė, Rimvydas Bartkus ir kt., keletą užsienio grafikos darbų padovanojo Švedijos dailininkai: Amie Bergman, Stig Lindberg, Laila Prytz ir Ilon Vikland. Šiuo metu Grafikos kabineto rinkinį sudaro 90 657 vnt.

2005 m. toliau buvo aprašomi, inventorinami ir tvarkomi paveldą saugančių skyrių fondai vis labiau juos atspindint elektroniniame kataloge. Rankraščių skyriuje buvo dirbama su tais dokumentais, kurie skaitytojui šiandien reikalingiausi ir svarbiausi, tais, kurių išliekamoji vertė didžiausia. Į elektroninį katalogą įtraukti šie fondai: *F76* – Disertacijos, pagalbinių literatūros fondo knygos, *F196* – Bažnytinių archyvų dokumentai. 2005 m. Retų spaudinių skyriuje taip pat daug dėmesio skirta senųjų leidinių ir žemėlapių elektroninio katalogo kūrimui: daugiausia dėmesio skirta senosioms lietuviškoms knygoms ir senojo Vilniaus universiteto (1570–1832) bibliotekos fondui bei senosios kartografijos fondui. Pradėta tvarkyti neseniai Universiteto bibliotekai padovanota kunigo kolekcininko Vinco Mincevičiaus žemėlapių kolekcija, kurią sudaro XVI–XIX a. ypatingos vertės pasaulio, Europos, atskirų regionų žemėlapiai bei miestų planai, sukur-

ti garsių to meto autorių ir leidėjų, kaip antai: Klaudijaus Ptolemajo, Willemo Jan-szoono Blaeu, Gerardo Merkatoriaus, Sebastiano Münsterio, Abrahamo Ortelijaus ir kt. Į elektroninį katalogą įvedami ir Grafikos kabinete saugomi meno kūriniai.

Vilniaus universiteto bibliotekos kultūros paveldą, atspindintį Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikotarpį, planuojama pristatyti būsimuose Valdovų rūmuose. Todėl buvo sudarytas siūlomų eksponuoti vertingiausių ir geriausiai atspindėsiančių Lietuvos kultūros istorijos raidą leidinių, atlasų bei žemėlapių sąrašas. Į jį įtrauktos Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Žygimanto Augusto kolekcijos knygos, Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikų Sapiegų knygos, Mikalojaus Daukšos ir Konstantino Sirvydo veikalai, Alberto Kojelavičiaus *Historiae Lituanae pars prior (Dantisci, 1650)* bei kiti Lietuvos kultūrai reikšmingi leidiniai. Taip pat buvo atrinkti rankraštiniai dokumentai – Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų privilegijos, įvairūs raštai, Antrojo Lietuvos Statuto vienintelis išlikęs pilnas nuorašas lenkų kalba (XVI a.), teismų sprendimai, didikų dvarų ir valdų inventoriai ir t. t.

UNESCO programos *Pasaulio atmintis* Lietuvos nacionaliniam registrui parengta paraiška, siūlant į jį įtraukti *Laureae Academicæ seu Liber continens ritum promovendi et catalogum promotorum ad gradum doctoratus, licentiatum, magistrum et baccalaureatum in alma Academia Vilnensi Soc. Iesu comparatus et ordinatus anno 1650* – rankraštinę knygą lotynų kalba apie mokslinių laipsnių teiki-

mą Vilniaus universitete. Vėliau buvo pasiūlyta į UNESCO programos *Pasaulio atmintis* Lietuvos nacionalinį registrą įtraukti M. Mažvydo *Catechismusa prasty szadei...* (Karaliaučius, 1547). Jis sėkmingai laimėjo konkursą ir buvo įtrauktas į nacionalinį registrą.

2005-aisiais nebuvo pamiršta ir leidyba. Pasirodė nauja, patikslinta ir papildyta *Rankraščių rinkinių rodyklė*, kurią sudarė Rankraščių skyriaus vedėja Nijolė Šulgienė. Ji apima 294 įvairios apimties archyvinius fondus, saugomus Rankraščių skyriuje. Ši rodyklė padės rankraštinio paveldo tyrinėtojams greičiau susirasti reikiamą informaciją.

Rankraščių skyriaus darbuotoja Irena Katilienė pradėjo rengti publikavimui XVI a. pabaigos–XVIII a. pirmosios pusės rankraštinį dokumentą *Liber extraordinarius provincialis*.

Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų institutas, sumanęs išleisti Gabrielio Naudė knygą *Advis pour dresser une bibliothèque* (Patarimai kuriančiam biblioteką), kreipėsi į Retų spaudinių skyrių pagalbos. Tai XVII a. prancūzų humanisto, erudito, filosofo, istoriko ir bibliofilo nedidelis, bet prasmingas darbas, apimantis daugybę bibliotekininkystės problemų. Retų spaudinių skyriaus vyriausiasis bibliotekininkas V. Račius išvertė į lietuvių kalbą, parašė komentarus, redagavo, pateikė kompiuterinį variantą. Knyga turėtų būti išleista 2006 metais.

Restauruoti ir konservuoti Retų spaudinių ir Rankraščių skyrių fonduose

Kęstutis Grigaliūnas. Viena diena. 2003. Šilkografija

Antanas Martinaitis. Takas į jūrą. 1974. Pastelė

saugomus dokumentus – pagrindinė Restauravimo skyriaus užduotis. Be to, Restauravimo skyriaus darbuotojams buvo pavesta peržiūrėti ir susisteminti Retų spaudinių ir Rankraščių skyrių fonduose esan-

čių dokumentų būklę. Sudarytos penkios restauratorių darbo grupės, kurioms vadovavo aukščiausios kategorijos restauratoriai.

Nijolė Klingaitė-Dasevičienė

VILNIAUS UNIVERSITETO
BIBLIOTEKOS
RANKRAŠČIŲ
RINKINIŲ
rodyklė

Vilnius
Universiteto
biblioteka

Informacinės paslaugos

Traktuok kiekvieną žmogų kaip tikslą,
o ne kaip priemonę.

IMANUELIS KANTAS

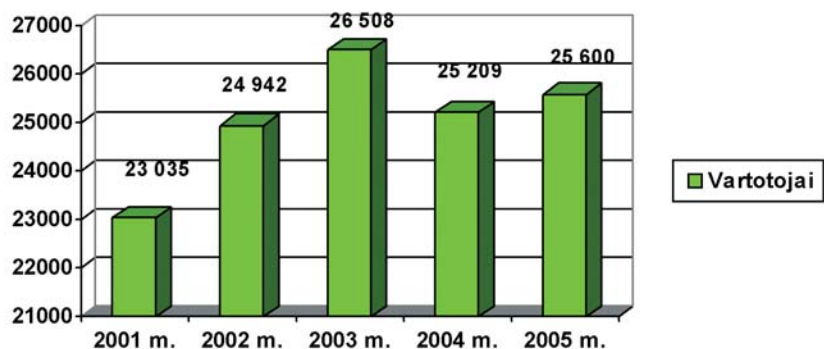

Info dienos VU Kauno humanitariniame fakultete

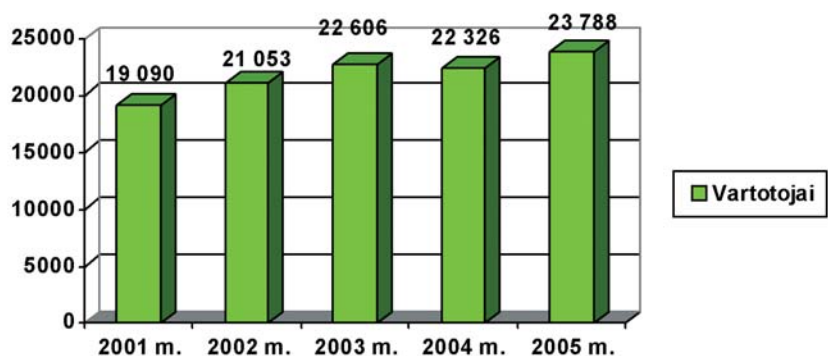
Vilniaus universiteto bibliotekoje 2005 m. registruota 25 600 vartotojų (1 lentelė), iš jų 23 788 – Universiteto studentai (2 lentelė). Tai sudaro 93 proc. visų bibliotekos vartotojų (2004 m. studentai sudarė 88,6 proc.) Bibliotekos paslaugomis naudojosi 1 004 Universiteto dėstytojai ir mokslo darbuotojai – 3,9 proc. visų vartotojų. Abonementu 2005 m. užregistruota 808 (3,1 proc.) kitų vartotojų.

Pati gausiausia ir aktyviausia vartotojų grupė bibliotekoje – studentai.

Studentų-vartotojų skaičius nuo 2001 m. nuolat kinta (2 lentelė). Tam didžiausios įtakos turi kiekvienais metais skirtingas priimamų studijuoti į Vilniaus universitetą studentų kiekis. Taigi 2005 m. bibliotekoje sumažėjo kitų vartotojų, užtat bendras vartotojų skaičius didesnis naujų studentų dėka.

1 lentelė. Vartotojų skaičiaus augimas

2 lentelė. VU studentų-vartotojų skaičiaus augimas

Nuo 2005 m. bibliotekos Abonemento darbuotojos rengia ir išduoda naujo pažymėjimo (pritaikytas aptarnauti pagal bibliotekinę programą ALEPH) K grupės (ne universiteto bendruomenės nariams) vartotojams. Vis daugiau dėstytojų ir kitų Universiteto bendruomenės narių naudojami naujuoju darbuotojo pažymėjimu, kuris ir yra bibliotekos vartotojo bilietas ir tai nuteikia optimistiškai. Be to, labai patogus vartotojui, o bibliotekai – tikslesnė apskaita ir informacija apie išduotus leidinius bibliotekinėje ALEPH programoje.

Iš viso Centrinėje bibliotekoje vartotojams skirtos 346 darbo vietos.

Vilniaus universitete veikia 13 fakultetų bibliotekų ir trijų fakultetų bibliotekų pagrindu įkurtas Saulėtekio informacinis centras (SIC). Jose 2005 m. apsilankė 596 987 lankytojai. Fakultetų skaityklose yra 691 darbo vietos vartotojams.

Bibliotekos pagrindinis uždavinys yra vartotojų informacinių poreikių tenkinimas. Šią prioritetinę bibliotekos misiją vykdo daugelis bibliotekos skyrių: Bibliografijos ir informacijos, Centrinės skaityklų, Lituanistikos, Rankraščių, Grafikos kabinetas, Retų spaudinių ir fakultetų bibliotekos.

Bibliotekos Centrinės skaityklų skyrių sudaro 5 skaityklos, Abonementas ir Tarpbibliotekinis abonementas, kurie atlieka leidinių išdavimą į namus, vartotojams reikalingų leidinių paiešką kitose bibliotekose, vartotojų registracijos, apskaitos ir kitas funkcijas.

Pokyčiai skyriaus veikloje buvo siejami su paslaugų gerinimu bei efektyviai diegiant bibliotekinės ALEPH programos cirkuliacijos modulį. Dirbantys šioje programoje darbuotojai turi puikiai išmanyti ir dirbti

ne tik konkrečiame modulyje, bet ir įsivinti visą bazinę informaciją ir pritaikyti ją konkrečiam vartotojui. Tai iš esmės pakeitė bibliotekininko, aptarnaujančio vartotojus, funkcijas ir per daugelį metų suformuotą įvaizdį. Apie tai byloja skaičiai:

2005 m. 57 proc. visos išduotos literatūros buvo užsakyta kompiuteriu (2004 m. – 25 proc.): Bendrojoje skaitykloje tai sudarė 84 proc. (2004 m. – 33,9 proc.) visų užsakymų, Profesorių skaitykloje – 11,3 proc. (2004 m. – 1,5 proc.), Abonementu – 90 proc. (2004 m. – 67 proc.) užsakymų ir Baltojoje salėje-skaitykloje 82 proc. (2004 m. – 1,7 proc.).

Visų skaityklų, Abonemento fondai yra atviri vartotojams, suskirstyti pagal mokslo šakas arba formatą. Atvėrus fondus vartotojams palengvėjo priejimas prie knygų, juk dažnai vartotojui reikia tik konkrečios informacijos iš žinyno, žodyno ar enciklopedijos, sužinoti, ar knyga tenkina jo poreikius, o kartais reikia tik puslapio ar paragrafo, kurį galima nusikopijuoti. Tai patogus ir vartotojui, ir darbuotojui – taip mažėja leidinio paieškos uždaramo fonde bei jo išdavimo darbo sąnaudos.

Bibliotekoje populiaru Tarpbibliotekinio abonemento paslauga. Biblioteka turi senus ir vertingus fondus, ir kaip kitaip, jei ne per TBA gali jais pasinaudoti ne Vilniuje gyvenantis žmogus. TBA paslaugomis naudojasi ir Lietuvos žmonių su stuburo pažeidimais asociacijos nariai. Bibliografijos ir informacijos skyriaus lankytojai aptarnaujami skaitykloje, kurioje yra bibliografinės ir informacinės literatūros atviras fondas, taip pat teikiamos interneto paslaugos. Vartotojams išduota 13 919 spaudinių.

Lituanistikos skyriaus leidinių skaitykloje per metus apsilankė 6 348 skaitytojų,

*Archeologas dr. Vykintas Vaitkevičius (viduryje) prie netikėtai surasto tariamai dingusio
K. Tiškevičiaus 1857 m. Neries aukštupio žemėlapis*

Info dienos VU Istorijos fakultete

jiems išduota išduota 43 855 egz., atsakyta į 348 bibliografines užklausas.

Rankraščių skyriuje 2005 m. gruodžio 1 d. užregistruoti 460 skaitytojų, apsilankusių 3 493 kartus. Dažniausiai Rankraščių skyriaus skaitykloje lankėsi Universiteto mokslininkai, studentai ir kitų padalinių darbuotojai, Vilniaus miesto įvairių įstaigų darbuotojai, užsienio šalių mokslininkai ir studentai (Lenkijos, Baltarusijos, Rusijos, Vokietijos, JAV, Japonijos, D. Britanijos), skaitytojai iš kitų Lietuvos vietovių. Skyriaus skaitykloje iš viso išduota 25 990 dokumentų ir knygų. Skaitytojams suteikta 3 048 informacijų, konsultacijų bei bibliografinių užklausų.

Skaitytojams pageidaujant buvo padaryta 5 744 lapų kopijų ir 3 140 mikrofilmų kadrių, nuskenuota 209 lapai. Fondų skaitomumo tyrimas rodo, kad, kaip ir kasmet, skaitytojai dažniausiai domėjosi ir skaitė senuosius (XVI–XIX a.) dokumentus, disertacijas.

Vartotojų apsilankymų Retų spaudinių skyriuje 2005 m. buvo 1 321, skaitytojams išduota 7 036 fiz. vnt. Susidomėjimas bibliotekos senaisiais leidiniais, ypač užsienio mokslininkų, kasmet didėja; atvyksta nuolatinių skaitytojų iš Italijos, Danijos, Lenkijos, Baltarusijos. Sulaukėme ir garsaus Harvardo bei Kembridžo universitetų profesoriaus, mokslo istoriko Oweno Gingericho, kuris domisi ir fiksuoja visus pasaulio bibliotekose saugomus Mikalojaus Koperniko veikalus (biblioteka yra viena iš nedaugelio, turinti Koperniko *De revolutionibus...* pirmąjį 1543 m. leidimą); geografo Laimono Briedžio, gyvenančio Amerikoje, kuris domėjosi senaisiais Lietuvos žemėlapiais bei kita kartografinė medžiaga ir kt.

Darbas su vartotojais vykdomas ir atskatinėjant į įvairiausias bibliografines užkla-

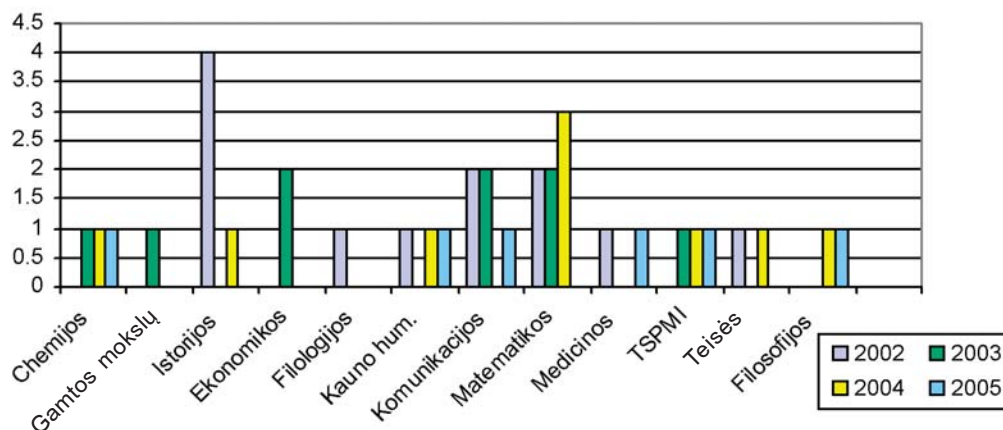
sas: raštu ar elektroniniu paštu – dažniausiai tai būna informacija apie konkretų asmenį ar leidinį, arba tam tikrą mokslo sritį ir pan.

2005 metais ypač ženkliai vyko fakultetų bibliotekų modernizavimas. Net 6 Universiteto fakultetai ypatingą dėmesį skyrė savo bibliotekų patalpų renovacijai. Vilniaus universiteto naujai rekonstruotų Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto bei Filosofijos fakulteto bibliotekose yra pritaikyta fizinė aplinka žmonėms su negalia. 2005 m. ALEPH programos cirkuliacijos modulį įsisavino: Lietuvos filologijos fakulteto biblioteka, Fizikos fakulteto biblioteka, Matematikos fakulteto biblioteka, pirmuosius žingsnius žengia Istorijos fakulteto biblioteka. Minėtų fakultetų bibliotekose ALEPH cirkuliacijos modulis veikia, nes didesnė aktyvaus fondo dalis suvesta į elektroninę bibliotekos katalogą. Diegiant sistemą gerėja skaitytojų informacinis aprūpinimas, bibliotekos atliekamų funkcijų kokybė.

Populiariausia paslauga tarp skaitytojų lieka internetas. Internetu bibliotekoje galima naudotis Bendrojoje, Interneto, Profesorų, Bibliografijos ir interneto skaityklose. Bibliotekoje taikoma vieninga naudojimosi internetu apskaitos *Excel* programa. Iš viso bibliotekos interneto skaityklose registruota 8 533 lankytojai, kurie apsilankė 24 375 kartus ir prie kompiuterių praleido 22 680 val. 31 min.

Info dienos fakultetuose, kurių metu pristatoma bibliotekos svetainė, duomenų bazės, elektroninis katalogas ir kompaktiniai diskai, bibliotekoje organizuojamos nuo 2002 m. (3 lentelė), 2005 m. *Info dienų* „Elektroninės paslaugos Vilniaus universiteto bibliotekoje“ pristatymų turinys pakeis-

2002–2005 INFO dienų pristatymų
pasiskirstymas pagal fakultetus

3 lentelė. Info dienų renginiai 2002–2005 m.

tas: iš pagrindų atnaujinta bibliotekos prezentacija; kiekvienam fakultetui sukurtos skirtingos kompaktinių diskų prezentacijos.

Pravedus *Info dienų* renginius galima daryti tokias išvadas:

- Išlieka *Info dienų* renginių mažėjimo tendencija. Lyginant su praėjusių metų statistika šiemet renginių pristatymų sumažėjo nuo 9 iki 6.
- Dauguma fakultetų vadovybių į *Info dienų* skelbiamą informaciją nereaguoja.
- Galima pasidžiaugti, kad *Info dienų* svarbą supranta ir vertina Tarptautinių santykių ir politikos mokslų instituto vadovybė. Kiekvienais metais jau pirmosiomis mokslo metų dienomis kviečiasi praveisti šį renginį.
- Labai šiltai *Info dienų* rengėjus priėmė Filosofijos fakulteto studentų atstovybė; studentų įdėmus klausymas, bendras iškilusių klausimų aptarimas leido profesionaliai vesti renginį.

- Nuolatinis studentų konsultavimas elektroninio katalogo, duomenų bazių klausimais leidžia teigti, kad *Info dienos* – reikalingas renginys fakultetuose.

Remiantis išvadomis galima pateikti tokias rekomendacijas:

- Tiek studentų švietimui, tiek *Info dienų* rengėjų patogumui siūloma *Info dienų* „Elektroninės paslaugos Vilniaus universiteto bibliotekoje“ pristatymus įtraukti į pirmakursiams dėstomą discipliną „Studijų įvadas“, kad tai būtų privaloma paskaita (2 akad. val.). Taip išsprendžiant problemą, susijusią su *Info dienų* svarbos įrodinėjimais bei auditorijų paieška, be to, pirmakursiai gautų visą būtiną informaciją, kuri užtikrintų greitą ir efektyvią reikalingos informacijos paiešką apie bibliotekos teikiamas paslaugas.

Verta paminėti informacinį renginį Fi-

lologijos fakultete. Renginyje „Skaitmeniniai ištekliai humanitarams“ buvo pristatyta skaitmeninių išteklių samprata ir įvairovė, Lietuvoje realizuoti ir vykdomi skaitmeninio projekto, pristatoma duomenų bazės ir duomenų archyvai, elektroninės bibliotekos ir informacijos tarnybos, elektroniniai žurnalai ir elektroninės knygos, tinklo ištekliai ir kita su humanitariniais mokslais susijusi informacija. Renginio metu išplatintos anketos rezultatai parodė, kad tokie renginiai labai reikalingi ir naudingi, būtina kontaktuoti su fakultetais juos rengiant. Šio renginio išdava – bibliotekos svetainėje atsiradęs teminis anotuotas skaitmeninių išteklių humanitarams registras ([http:// www.mb.vu.lt/istekliai/istekl.html](http://www.mb.vu.lt/istekliai/istekl.html)).

Bibliotekoje prigijo dar viena graži tra-

dicija – lapkričio mėn. 17 d. Tarptautinės studentų dienos proga yra skelbiama atleidimo nuo įsiskolinimų už pavėluotai grąžintas knygas akcija. Atėjusiems skolininkams piniginės baudos už pavėluotas grąžinti knygas anuliuojamos. Akcija labai populiari tarp VU studentų.

Akademinių bibliotekos savo misiją supranta kaip Universiteto bendruomenės informacinių mokslo ir studijų poreikių tenkinimą. Sparti informacijos technologijų plėtra iš esmės keičia informacinių paslaugų sampratą, jų panaudojimo galimybes, o svarbiausia – vartotojo požiūrį į biblioteką ir bibliotekininką.

*Dalia Juodienė
Žibutė Petrauskienė*

Biblioteka ir visuomenė

Ryšiai su visuomene – tai sakymas,
kas mes esame, ką darome, kam ir kada tai darome.

JUDITH A. SIESS
(THE VISIBLE LIBRARIAN)

2005 m. rugsėjo 1-osios eiseną

Bibliotekos yra sukurtos tam, kad jomis naudotųsi, todėl turi būti pažįstamos, žinomos vartotojams. Tad ir ryšiai su visuomene turėtų būti neatsiejama bibliotekos, norinčios turėti visuomenės palankumą, gerą vardą, pagaliau siekiančios „būti naudojama“, veiklos sritis.

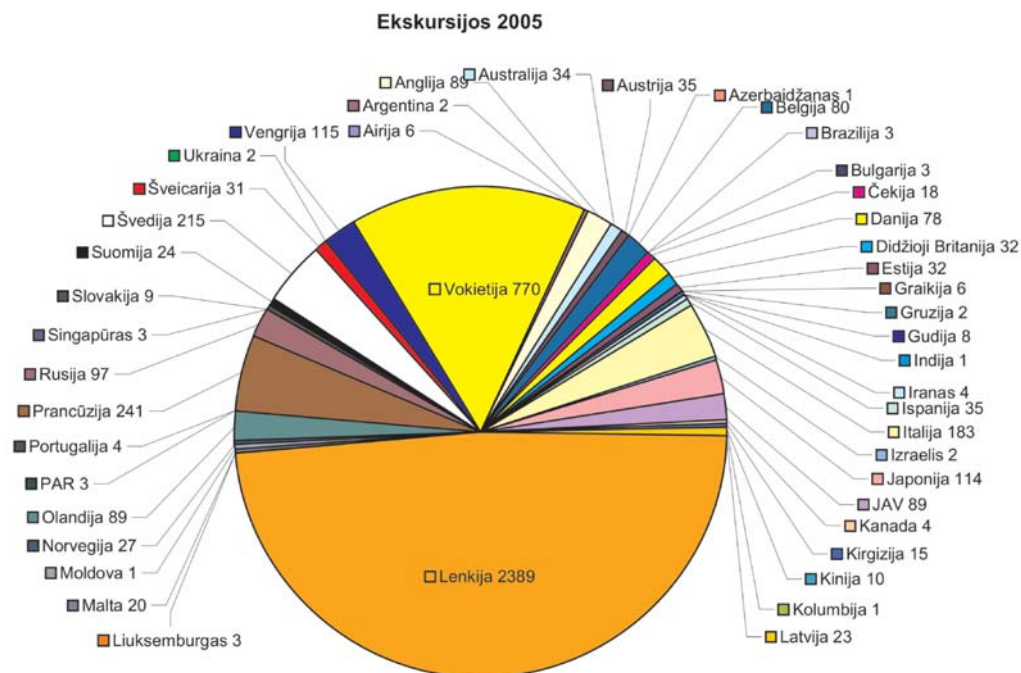
Modernėjanti visuomenė neturi laiko, reikalauja koncentruotos ir tikslios informacijos. Siekdama prisitaikyti prie kintančios visuomenės reikalavimų, norėdama neprarasti savo auditorijos, biblioteka turi peržiūrėti bendravimo su ja taisykles. Naujų strategijų kūrimas bei papildomų uždavinių sprendimas reikalauja daugiau laiko ir kompetencijos, todėl bibliotekoje buvo įkurtas Ryšių su visuomene skyrius.

Pagrindinis skyriaus tikslas yra ryšių su visuomene strategijos kūrimas. Tai ilgas ir kompleksiškas procesas, neatsiejamas nuo bibliotekos misijos, strategijos, vizijos ir veiklos. Pagrindinės veiklos kryptys – stiprinti bibliotekos įvaizdį visuomenės akyse, informuoti darbuotojus ir kurti pasitikėjimo biblioteka atmosferą, rengti projektus ir ieškoti rėmėjų. Šiame darbe labai svarbus grįžtamasis ryšys. Siekiant išsiaiškinti, koks yra bibliotekos įvaizdis, buvo atliktas tyrimas – išplatintos anketos tarp darbuotojų ir vartotojų. Anketos buvo anoniminės, reikėjo nurodyti tik darbo stažą, amžių ir išsilavinimą. Anketos struktūra apėmė klausimus apie darbuotojų numanomą bibliotekos įvaizdį visuomenėje, informacijos sklaidą viduje ir už jos ribų, komunikaciją

su skyriais, vadovais ir kolegomis bibliotekos viduje ir apie tai, kaip darbuotojai vertina savo padėtį bibliotekoje. Apibendrinus duomenis paaiškėjo, jog, darbuotojų nuomone, esama informacinė medžiaga apie biblioteką gera, tačiau jos nepakanka.

Kito tyrimo tikslas – ištirti vartotojų nuomonę apie biblioteką ir jos paslaugas. Daugiausia tarp apklaustųjų buvo bakalauro studijų pakopos studentų. Dažniausias jų amžius 19–21 metai. Apibendrinus tyrimo rezultatus paaiškėjo, jog bibliotekos vartotojai dažniausiai užsisako mokslinę bei informacinę literatūrą, skaito ir grožinę literatūrą. Ieškodami informacijos, dažniausiai naudojasi elektroniniu katalogu. Bibliotekos vartotojai teigė, kad apie teikiamas paslaugas geriausiai sužinantys iš darbuotojo. Dažnai yra naudojamos ir mokamomis bibliotekos paslaugomis, daugiausia kopijavimu; vartotojai pageidautų ir naujų paslaugų, ypač elektroninių: daugiau kompiuterinių programų, gauti informaciją elektroniniu paštu apie naujai įsigytas knygas, skenavimo paslaugų skaityklose, retesnių knygų elektroninio varianto ir pan.

Ryšių su visuomene skyrius apibendrina abiejų tyrimų rezultatus, pristatė juos bibliotekos darbuotojams. Siekiant gerinti vidinę komunikaciją, spartinti informacijos sklaidą sukurtas vidinis bibliotekos darbuotojų tinklalapis. Bibliotekos vartotojų patogumui sukurta nemažai įvairių informacinių lankstukų, bibliotekos planų, suvenyrinių žymeklių knygoms, įrengtas informacinis stendas.

4 lentelė. Ekskursijos VU bibliotekoje

Naujai sukurtas skyrius perėmė svarbią veiklos sritį – ekskursijų po biblioteką ir Universitetą koordinavimą. Ekskursijos svarbios ne tik gerinant Universiteto ir bibliotekos matomumą ir skleidžiant jų įvaizdį, bet ir išipareigojant viešinti kultūros paveldą. Siekiant kuo geriau koordinuoti šį darbą, mažinti laiko sąnaudas ieškota įvairių galimų sprendimų. Skyrius atliko tyrimą, kurio objektu tapo ekskursijų gidais dirbančių bibliotekos darbuotojų darbo motyvacija. Ekskursijų gidais savanoriškai dirba bibliotekos darbuotojai, kuriems tai papildomas intensyvus darbas prie jų kasdienės bibliotekinės veiklos. Gidais šiuo metu dirba 14 bibliotekos darbuotojų, tačiau tai nėra daug, nes biblioteką per dieną vidutiniškai aplanko daugiau kaip 80 turistų – pavienių ir grupėmis. Tyrimo metu buvo sie-

kiama išsiaiškinti veiksniai, motyvuojančius ir demotyvuojančius bibliotekos darbuotojus vesti ekskursijas. Pastaraisiais metais, koordinuojant ekskursijų veiklą bibliotekoje, skyrius stengėsi atsižvelgti į gidų pageidavimus.

Bibliotekos darbuotojai 2005 m. pravedė apie 700 ekskursijų, apie 9 000 turistų aplankė biblioteką ir Universiteto kiemus. Į ekskursijų apskaitą nepateko turistai, aplankę tik P. Smuglevičiaus salę, kurią buvo galima pamatyti ir be bibliotekos ekskursijų gido. Biblioteką aplankė užsienio svečiai iš beveik 50 šalių, daugiausia, kaip ir praėjusiais metais, turistų buvo iš Lenkijos, Vokietijos, Prancūzijos. Šiais metais pastebima daugiau lankytojų iš Skandinavijos šalių.

Kaip ir kiekvienais metais rugsėjo pradžioje biblioteka organizavo *Atvirų durų* die-

nas pirmakursiams. 2005-aisiais bibliotekoje apsilankė 63 studentų grupės – 1 418 studentų.

Dar daugiau turistų lankėsi Mokslo muziejuje – 63 838 turistai, Adomo Mickevičiaus muziejuje – 22 000.

VU biblioteka įdomi ne tik užsienio turistams ar svečiams iš kitų Lietuvos vietovių. Kasmet čia vyksta nemažai renginių, organizuojamos jubiliejinės ir teminės parodos, pritraukiančios ne tik akademinės bendruomenės narius, bet ir žymius Lietuvos kultūros ir politikos veikėjus.

Jubiliejiniais 2005 metais bibliotekoje buvo ypač gausu įvairių renginių, vykusių tiek istorinėse bibliotekos salėse, tiek muziejuose.

2005 m. sausio 12 d. bibliotekos P. Smuglevičiaus salėje kalbininkams, senosios raštijos tyrinėtojams, knygos istorikams ir Universiteto bendruomenės nariams bibliotekos direktorė Birutė Butkevičienė pristatė profesoriaus Guido Michelini parengtą ir ką tik išleistą Lozorius Zengštoko knygą *Giesmes Chrikschioniskos ir Duchausniskos (Baltų lankų* leidyba, Vilnius, 2004). Leidimą parėmė Valstybinė lietuvių kalbos komisija.

Jau beveik trisdešimt metų garsus užsienio baltistas, Parmos universiteto ordinarinis profesorius Guido Michelini palaiko ryšius su Lietuva. Pirmą kartą į Vilnių jis atvyko 1976 metais, Universitete mokėsi lietuvių kalbos. Čia apgynė filologijos mokslų kandidato (1981) ir mokslų daktaro disertacijas (1988). Prof. G. Michelini įvairiomis kalbomis yra paskelbęs apie šimtą mokslinių straipsnių lituanistikos, baltistikos ir kitomis kalbotyros temomis. Už nuopelnus Lietuvos kultūros tyrinėjimui bei populiarinimui G. Michelini apdovanotas Lie-

tuvos Respublikos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordinu, jam suteiktas Klaipėdos universiteto garbės daktaro vardas.

Pirmą kartą perspausdintas Lozorius Zengštoko 1612 m. išleistas giesmynas tęsia 1566–1570 m. Martyno Mažvydo *Giesmių Chrikschoniskų* ir 1589 m. Jono Bretkūno *Giesmių Duchausnų* tradicijas (šiuos giesmynus parengė ir išleido prof. G. Michelini).

Knygos pristatyme kalbėjęs prof. Jonas Palionis atkreipė dėmesį, kad šis giesmynas nusipelnė naujo leidimo dar ir dėl to, jog tai bibliografinė retenybė ir šiandien tėra žinomi tik du defektuoti šios knygos egzemplioriai (vienas saugomas Lietuvos mokslų akademijos bibliotekoje, kitas – Valstybinėje Prūsijos kultūros paveldo bibliotekoje Berlyne). Knygos istorikas prof. D. Kaunas pasidžiaugė nauju prof. G. Michelini darbu ir akcentavo, kad ypač svarbu išsaugoti rečiausias unikalias knygas fizine prasme, kad šių knygų leidimas ir tyrinėjimas yra savosios kultūros dvasinio paveldo gelbėjimas ir kad šis darbas turi būti tęsiamas telkiant visas jėgas. Šios knygos svarbios knygotyros terminologijos ištakų istorijai.

Dr. Aldoną Vasiliauskiene su Vilniaus universiteto biblioteka sieja seni ryšiai. Čia studijų metais ruošiasi seminarams ir egzaminams, o per 30 darbo Universitete metų biblioteka jai tapo antrais namais, kuriuose ji praleidžia daug laiko tyrinėdama dokumentus, rašydama mokslo darbus. Nuo 1985 m. dr. A. Vasiliauskiene, šiandien – ukrainiečių istorikų Lietuvoje asociacijos prezidentė – Universiteto bibliotekai dovanoja naujausius Ukrainoje išleistus mokslinius leidinius, konferencijų medžiagą. Įvertindama šias pastangas, biblioteka dr. A. Va-

siliauskienei balandžio 30 dieną, dalyvaujant bibliotekos kolektyvui, įteikė Padėkos raštą. Susirinkusiesiems dr. A. Vasiliauskiene nuoširdžiai ir įtaigiai papasakojo apie savo artimesnę pažintį su VU biblioteka, „knygnešystės“ kelio pradžią ir patirtus išpūdžius.

Gegužės 11 d. P. Smuglevičiaus salėje buvo pristatytas VU Slavų filologijos katedros doc. Galinos Miškinienės, VU Slavų filologijos magistrančių Sigitos Namavičiūtės ir Jekaterinos Pokrovskajos parengtas leidinys *Каталог арабскоалфавитных рукописей литовских татар* (išleistas 2005-aisiais) ir paroda *Lietuvos totorių kultūrinis palikimas: rankraščiai*.

Renginį pradėjo dainininkė Marija Krupovs, padainavusi totoriškų dainų. Susirinkusius svečius pasveikino bibliotekos direktorė Birutė Butkevičienė. Kalbėjęs Tautinių mažumų ir išeivijos departamento (TMID) prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės generalinis direktorius Antanas Petrauskas džiaugėsi, kad totoriai iki šiol neprarado savo savitumo. VU Filologijos fakulteto Slavų filologijos katedros vedėjas prof. habil. dr. Sergejus Temčinas sakė, jog svarbios mokslo knygos išleidimas buvo graži proga surinkti Lietuvos didžiosiose bibliotekose saugomus totorių rankraščius ir parengti parodą Universiteto bibliotekoje, nes Vilniaus universitetas – seniausia institucija, kur kitabistika susiformavo kaip mokslo šaka. Jis pabrėžė, jog šioje srityje pradžioje dirbęs vienas prof. Antanas Antanovičius sugebėjo surinkti įvairių totorių rankraščių nuorašus – Kazanės, Peterburgo, Vienos ir kt.; tai sudarė sąlygas tyrėjams studijuoti juos Lietuvoje. Profesoriaus darbą tęsia doc. G. Miškinienė. Lietuvos totorių bendruomenių sąjungos pirmininko Ado Jakubausko nuomo-

ne, totoriai Lietuvos žemėje paliko pėdsakus, bet dėl savo kuklumo mažai žinomi, todėl labai džiugu, kad pirmą kartą istorijoje kartu atidaroma ir paroda. Dalyvavo ir Lietuvos istorijos instituto darbuotoja habil. dr. prof. Tamara Bairašauskaitė, VU Filologijos fakulteto dekanas prof. Bonifacas Stundžia, Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto Senosios literatūros skyriaus vadovas doc. dr. Sigitas Narbutas, TMID Tautinių mažumų skyriaus vedėja Rasa Paliukienė, TMID Tautinių bendrijų tarybos pirmininkas Ruslanas Arutiunianas ir Tautinių bendrijų tarybos koordinatorius Imantas Melianas, Robertas Rokickis iš Lenkijos Respublikos ambasados, lenkų kultūros Lietuvoje fondo prezidentas Henrykas Sosnowskis, fotomenininkė Leona Korkutienė, mėnraščio *Lietuvos totoriai* vyriausiasis redaktorius Galimas Sitdykovas, dr. Romualdas Makaveckas iš Kauno technologijos universiteto, totorių poetai Georgijus Počujevas ir Ana Antonova, Lietuvos totorių bendruomenės nariai, kitų tautinių bendruomenių atstovai. Totorių folklorinio ansamblio *Alija* dalyvė Olga Ščuckaja demonstravo stilizuotą totorių nacionalinį kostiumą.

P. Smuglevičiaus salėje 2005 m. veikė ir kitos teminės parodos iš senųjų bibliotekos rinkinių. Tai *Immanuelis Kantas (1724–1804); Lex regnorum fundamentum, Cimelijos*, atnaujinta nuolatinė paroda *Iš bibliotekos lobyno*. Vilniaus universitetą ir biblioteką lankantiems garbingiems svečiams – užsienio šalių valstybių ir vyriausybių vadovams, diplomatomis bei kitiems garbingiems asmenims (Prancūzijos užsienio reikalų ministro, NATO Generalinio Sekretoriaus, Kroatijos Ministro Pirmininko, Ukrainos Ministro Pirmininko ir kitų asmenų vizitams) buvo parengtos specializuotos parodos.

Parodos „Lietuvos totorių kultūrinis palikimas: rankraščiai“ atidaryme

*Parodos „Senieji Lietuvos žemėlapiai“ iš Vilniaus universiteto bibliotekos
Vaclavo Dargužo kolekcijos pristatymo metu*

Parodos „Turinas–Roma–Aosta. Su Lietuva širdyje... Vincas Mincevičius (1915–1992)“ metu

Parodos „Diplomatas, spaudos darbuotojas dr. Albertas Gerutis (1905–1985)“ metu

Bibliotekos Baltoji salė ypač mėgstama akademinės Universiteto bendruomenės. Čia nuolat veikia jubiliejinės parodos, vyksta jų atidarymai.

Sausio pradžioje Baltojoje salėje parengta ir kartu su Filologijos fakultetu atidaryta paroda profesoriaus Zigmo Zinkevičiaus 80-mečio jubiliejui. Ši paroda buvo įtraukta į Lietuvos mokslų akademijos, Mokslo ir enciklopedijų leidybos instituto, Mokslininkų rūmų renginių, skirtų akademikui Z. Zinkevičiui, programą.

Balandžio mėnesį biblioteka kartu su VU Komunikacijos fakultetu paminėjo knygotyrininko, bibliografo prof. Vlado Žuko aštuoniasdešimtmetį. Baltojoje salėje šia proga buvo atidaryta paroda, kurioje eksponuoti prof. V. Žuko darbai ir dar dienos šviesos neišvydę profesoriaus knygų rankraščiai apie knygos veikėjus, rašytojus ir dailininkus.

Dar viena paroda Baltojoje salėje buvo skirta Vilniaus universiteto ilgametės dėstytojos kalbininkės prof. Aldonos Paulauskienės jubiliejui. Be gausios prof. A. Paulauskienės mokslinės produkcijos (knygų, straipsnių), parodoje buvo eksponuojama keturių atsiminimų knygų, poezijos rankraščiai, fotografijos ir korespondencija.

Liepos 21 d. Baltojoje salėje buvo iškilmingai atidaryta paroda *Dr. Albertas Gerutis – diplomatas, spaudos darbuotojas (1905–1985)*. Įvairios spaudos konferencijos svarbiais Lietuvai ir Baltijos valstybėms klausimais, straipsniai ir knygos apie Lietuvą ir žymius valstybės veikėjus – tai tik keletas neeilinio diplomato ir aktyvaus Šveicarijos lietuvių bendruomenės nario A. Geručio veiklos sričių. Jo iniciatyva buvo surinktas bibliografinis archyvas – daug įvairiomis kalbomis išleistų veikalų ir periodikos ne tik

apie Lietuvą, bet ir kitas Baltijos valstybes, Rytų Europos, Kaukazo tautas. Lietuvos generalinio konsulato Ženevoje, Lietuvos ir užsienio lietuvių kultūros ir mokslo veikėjų pastangomis šis archyvas parvežtas į Lietuvą. Paroda bibliotekoje buvo parengta kartu su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija, aktyviai talkino Lietuvos Respublikos Seimo Informacijos technologijų vyriausioji specialistė Angonita Rupšytė. Parodos atidaryme dalyvavo LR Prezidentas Valdas Adamkus, LR generalinis konsulas Ženevoje Erikas Petrikas, Pasaulio lietuvių bendruomenės nariai, diplomatai, Seimo atstovai, Lietuviškųjų studijų savičių dalyviai ir daugelis kitų, pažinojusių dr. A. Gerutį. *Lietuvos diplomacija semiasi stiprybės iš savo istorijos, sunkiausiais Lietuvai metais Tėvynei dirbusių diplomatų veiklos*, – kalbėjo parodos atidarymo metu Užsienio reikalų ministras Antanas Valionis. A. Rupšytės rūpesčiu buvo nufilmuotas parodos atidarymas ir vaizdo įrašas perduotas į Rankraščių skyriuje saugomą A. Geručio asmens archyvą.

Spalio 24 d. buvo parengta paroda – *Turinas–Roma–Aosta. Su Lietuva širdyje ...* – skirta monsinyjoro Vinco Mincevičiaus 90-osioms gimimo metinėms. Gimęs Vokietijoje, V. Mincevičius augo ir mokėsi Lietuvoje, vėliau studijavo ir gyveno Italijoje. Jo pastangomis italų kalba išleista Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika. Visą gyvenimą Monsinjoras rinko su Lietuvos praeitimi susijusią medžiagą: knygas, žemėlapius bei graviūras. Po jo mirties vertinga kolekcija atiteko VU bibliotekai. Vertingiausią kolekcijos dalį sudaro senoji kartografija: XVI–XIX a. pasaulio, Europos, atskirų regionų žemėlapiai bei miestų planai, sukurti garsiausių to meto autorių ir leidėjų bei XVII–XVIII a. knygos, daugiausia vadinamoji li-

tuanika. Per atidarymą žodį tarė kardinolas J. E. Audrys Juozas Bačkis, Italų kultūros instituto direktorė Alessandra Bertini, Užsienio reikalų ministerijos atstovas Rimas Morkvėnas. Paroda buvo įtraukta į V Pasaulinės italų kalbos savaitės renginių programą, ją globojo Italų kultūros institutas.

Gruodžio 12 d. Baltojoje salėje buvo iškilmingai atidaryta paroda *Vilniaus medicinos draugijai – 200*. Ši paroda buvo įtraukta į renginių, skirtų Vilniaus medicinos draugijos 200 metų sukakčiai paminėti, programą. Atidaryme dalyvavo dabar veikiančių šakinių medicinos draugijų nariai, šiai progai skirtos konferencijos dalyviai iš Lietuvos ir užsienio.

Gruodžio 29 d. Baltojoje salėje šurmuliavo ypač graži šventė – knygos *Bibliotekiniestytei reikia pašaukimo ir meilės* apie Vilniaus universiteto ir JTO bibliotekų direktorių, knygotyrininką, profesorių Levą Vladimirovą, sutiktuvės. Prisiminimų rinkinys dienos šviesą išvydo prabėgus beveik septyneriems metams po Profesoriaus mirties. Šiame leidinyje greta prisiminimų yra ir paties Levo Vladimirovo tekstų, keletas Profesoriaus rašytų laiškų. Atsiminimus leidiniui pateikė apie trisdešimt autorių, kurie vienu ar kitu laikotarpiu dirbo su Profesoriumi ar mokėsi iš jo. Atsiminimai sugrupuoti į penkis skyrius. Jų pavadinimai – paties Profesoriaus mintys ar frazės.

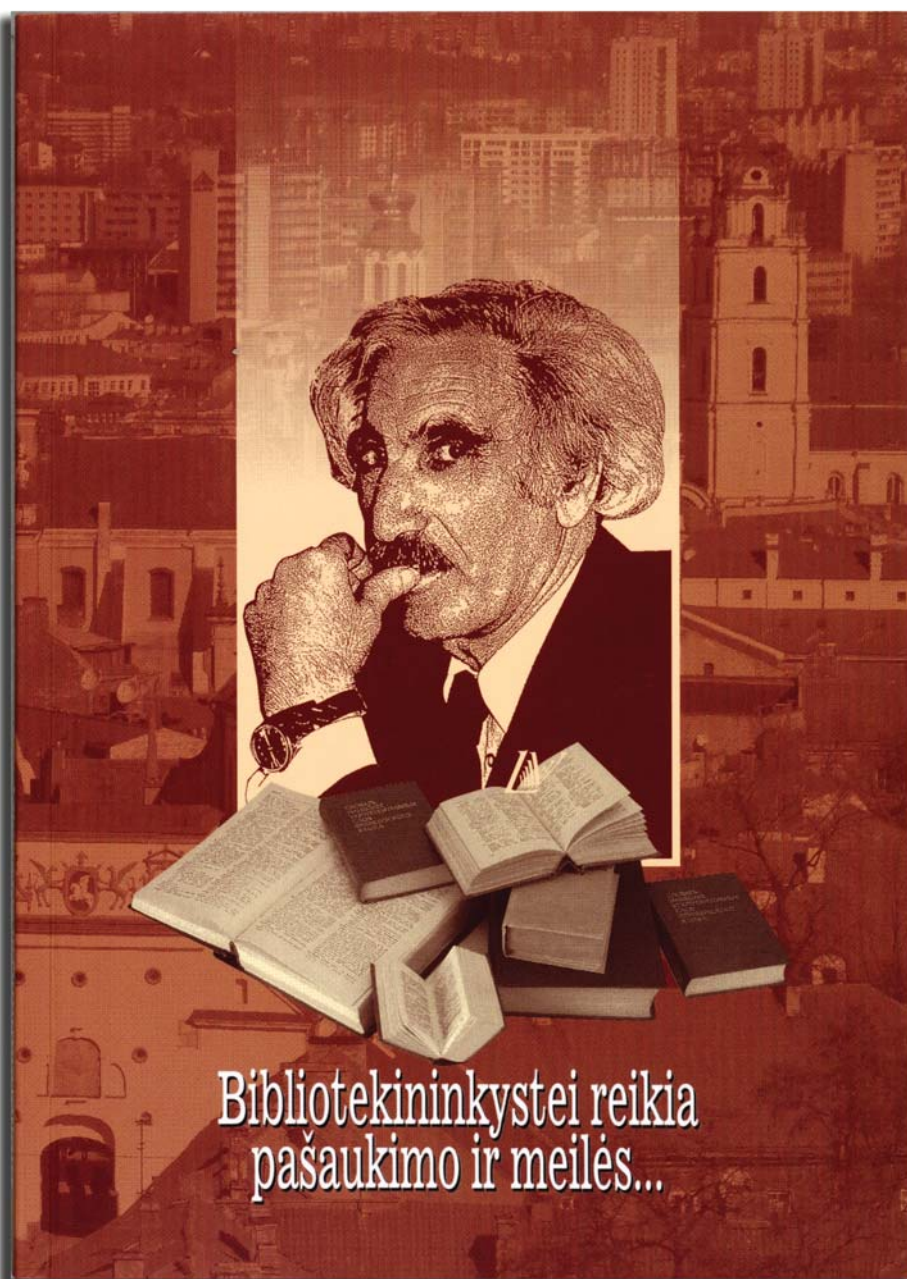
Leidinio sutiktuvėse dalyvavo akademinės Universiteto bendruomenės nariai, L. Vladimirovo dukros Natalija ir Marija, sūnus Georgijus, Profesoriaus anūakai, gausus bibliotekininkų būrys. Beveik visi prisiminimų autoriai – buvę Profesoriaus kolegos ar studentai; kalbėjo Lietuvos Respublikos kultūros ministro pavaduotojas F. Latėnas,

Vilniaus universiteto prorektorius J. Vaitkus, bibliotekos direktorė B. Butkevičienė, prof. D. Kaunas, prof. A. Glosienė, Profesoriaus dukra M. Kačkuvienė. Šiltos ir nuosirdžios kalbos buvo iliustruotos dokumentinių filmų apie Profesorių fragmentais, nuotraukomis iš bibliotekos Rankraščių skyriuje saugomo archyvo.

Biblioteka prisidėjo organizuojant Lietuvos virtualios bibliotekos pristatymą akademinei visuomenei Senato salėje gegužės 18 d., o spalio 28-ąją toje pačioje salėje organizavo Lietuvos kultūros darbuotojų susitikimą su UNESCO Komunikacijos ir informacijos sektoriaus Informacinės visuomenės skyriaus vyriausiuoju specialistu Abdelaziz Abid.

2005 m. buvo tęsiama tradicija rengti jubiliejines parodas tiems asmenims, kurių asmens archyvai saugomi VU bibliotekos Rankraščių skyriuje. Skyriaus darbuotojos parengė 11 parodų, tarp kurių – rašytojos Petronėlės Orintaitės šimtmečiui, vertėjo, Universiteto Klasikinės filologijos katedros prof. Jono Dumčiaus šimtmečiui, gydytojo patologo anatomo, Vilniaus universiteto prof. Ruvino Ptaško aštuoniasdešimtmečiui, literatūrologo prof. Juozapo Girdzijausko 70-mečiui, teisininko, Kauno universiteto rektoriaus, prof. Mykolo Romerio 125-osioms gimimo metinėms, lietuvių knygyno Vilniuje steigėjos, lietuviškų knygų leidėjos ir platintojos Marijos Šlapelienės 125-osioms gimimo metinėms paminėti ir kt.

VU bibliotekos muziejuose taip pat vyko daug renginių. A. Mickevičiaus muziejaus gyvenime 2005 metai buvo ypač svarbūs: Adomo Mickevičiaus 150-osios mirties metinės ir muziejaus 50-mečio jubiliejus.

Knygos apie prof. Levą Vladimirovą autorių kolektyvas

Knygos „Bibliotekininkystei reikia pašaukimo ir meilės“ sutiktuovės Baltojoje salėje

Vasario 4 d. A. Mickevičiaus muziejuje buvo įkurtas Poezijos klubas, kurio pirmininku išrinktas poetas-vertėjas Voicechas Piotrovičius. Klubo nariai organizavo susitikimus su įvairiais kultūros ir politikos veikėjais. Minėtinas susitikimas su Lenkijos Respublikos senatoriumi Witoldu Gładkowskiu bei Ščecineko miesto kultūros darbuotojų atstovais, su A. Mickevičiaus poemos *Ponas Tadas* vertėju iš Australijos ponu Marceliu Weylandu bei susitikimas su Lenkijos Respublikos rašytoju Wiesławu Józefu Kowalskiu, susitikimas su Lenkijos Respublikos Seimo maršalkomis Włodzimierz Cimoszewicziumi bei Tadeuszu Żemikowskiiu, Varšuvos A. Mickevičiaus literatūros muziejaus direktoriumi Januszu Odrowąż-Pieniżekiu ir šio muziejaus direktoriaus pavaduotoja Elżbieta Banko-Sytek bei daugeliu kitų garbingų svečių. Organizuotas ne vienas poezijos vakaras, konferencija, parodos, skirtos A. Mickevičiui paminėti.

Mokslo muziejuje veikė nuolatinės parodos: *Vilniaus universitetas 1579–1773–1803–1832*, apie teisės, humanitarinių, gamtos ir tikslųjų mokslų raidą Vilniaus universitete 1579–1842 m., *Medicina Vilniaus universitete 1781–1832–1842*, bei *Teologija Vilniaus universitete 1579–1832*. Šios parodos supažindina Universiteto svečius ir ekskursantus su Vilniaus universiteto mokslo laimėjimais, su čia dirbusiu tarptautiniu mokslininkų kolektyvu, kuris reprezentavo daugelį garbingiausių Europos universitetų. Ekspozicijos mastą atskleidžia vien tik eksponuojamų portretų skaičius – per 50 vienetų. Eksponuojamos knygos (daugiau nei 200 tomų), rankraščiai, žemėlapiai, planai, diplomai. Parodą papildė Šv. Jonų bažnyčioje kabančių žymiausių Universiteto

mokslininkų portretų galerija. Ši galerija 2004 m. buvo papildyta Vilniaus imperatoriškojo universiteto kuratoriaus Adomo Jurgio Čartoriskio ir Vilniaus universiteto mecenato Jurgio Liutauro Chreptavičiaus portretais. Iš viso VU biblioteka 2005 metais surengė 58 parodas.

Turimas kultūros paveldas eksponuojamas ne tik bibliotekoje. Rankraščių skyriaus darbuotojos atrinko keletą eksponatų ir taip prisidėjo prie Lietuvos dailės muziejuje rengtos parodos *Hola, España* rengimo. Taip pat konsultavo kolegas ir paskolino eksponatų Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje rengtai parodai apie prof. Č. Kudabą, o Literatūros ir meno muziejui Kaune paskolino dokumentų parodoms apie H. Nagį ir M. Katiliškį, atrinko ir skolino dokumentus Ekonomikos fakulteto muziejaus ekspozicijai parengti.

Vilniaus universiteto bibliotekos rankraštinis ir spaudos paveldas, atspindintis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikotarpį, bus pristatytas ir būsimojoje Valdo rūmuose: buvo sudarytas siūlomų ir restauruotinių leidinių, atlasų bei žemėlapių sąrašas.

2005 m. Mokslo muziejus dalyvavo renkant medžiagą ir rengiant projektą būsimajai ekspozicijai Šv. Jonų bažnyčios varpinėje bei prisidėjo prie Vilniaus universiteto Tarybos salės ekspozicijos papildymo.

Darbai iš bibliotekos Grafikos kabineto fondų eksponuoti parodoje *Vilniaus senienų muziejaus istorija* Lietuvos nacionaliniame muziejuje. Kabineto vedėjo Lino Jablonskio darbai eksponuoti tarptautinėje parodoje *Vienna Art Fair 2005* Vienoje ir *Independent Drawings Gig Nr. 1* tarptautinėje nepriklausomoje piešinių parodoje Vilniuje, Valdo Ozarinsko studijoje, bei *J. Gasiū-*

nas – tapyba, L. Jablonskis – piešiniai Vilniaus dailės akademijos spaustuvėje.

Bene svarbiausias įvykis – gruodžio 6 d. Europos Sąjungos sostinėje Briuselyje, Europos Parlamente, europarlamentaro prof. Rolando Pavilionio ir bibliotekos direktorės Birutės Butkevičienės pristatyta paroda *Senieji Lietuvos žemėlapiai iš Vilniaus universiteto bibliotekos Vaclovo Dargužo kolekcijos*. Universiteto bibliotekoje saugomas senosios kartografijos fondas yra didžiausias Lietuvoje – apie 10 000 žemėlapių ir 2 237 atlasai. Tai neįkainojamas europinio lygio kultūros paveldas. Atskira kolekcija saugomas 1983 m. Universiteto bibliotekai padovanotas dr. Vaclovo Dargužo žemėlapių rinkinys (133 vnt.). Vaclovas Dargužas (g. 1920) – Šveicarijoje gyvenantis lietuvis kolekcininkas, visą gyvenimą domėjęsis Lietuvos istorija ir kultūra. Jo rinkinio pagrindas – Lietuvos diplomato Jurgio Šiaulio (1879–1948) žemėlapių kolekcija, išgyta po pastarojo mirties. Ji taip pat buvo pildoma senaisiais žemėlapiais iš įvairių Europos aukcionų, antikvariatų ir mugių. Kolekcijoje surinkti kartografijos raidą iliustruojantys XVI–XX a. žemėlapiai. Be Lietuvos–Lenkijos žemėlapių, yra ir aplinkinių kraštų: Ukrainos, Kuršo, Livonijos, Prūsijos, Rusijos, Silezijos bei kt. Jie spausdinti geriausiose to meto Vokietijos, Nyderlandų ir kitų šalių spaustuvėse. Tai garsių Amsterdamo, Augsburgo, Niurnbergo kartografų J. Janssonijaus, J. Dankertso, F. de Witto, T. K. Lotterio, M. Seutterio ir kitų darbai. Rinkinyje esama ir miestų planų bei miestovaizdžių.

Paroda sulaukė plataus Europos institucijose dirbančių politikų ir kultūros darbuotojų dėmesio. LDK, Abiejų Tautų Respublikos bei aplinkinių kraštų XVI–XVIII a. žė-

mėlapių, braižytų garsiose Europos kartografijos dirbtuvėse, paroda yra tik nedidelės bibliotekoje sukaupto europinio lygio kultūros paveldo dalies pristatymas. Ji vėliau iš Europos Parlamento buvo perkelta į Lietuvos ambasadą Briuselyje.

Bibliotekos darbuotojai aktyviai dalyvavo savivaldybės įmonės *Vilniaus planas* projekto pristatyme visuomenei. Pristatymas vyko 2005 liepos 1 d. Vilniaus miesto savivaldybės tarybos salėje. Tarp susirinkusiųjų – savivaldybės įmonės *Vilniaus planas* architektai, Seimo narys Andrius Kubilius, VU mokslo reikalų prorektorius prof. Juozas Vidmantis Vaitkus, VU prorektorius universiteto plėtrai prof. Juozas Rimantas Lazutka, Vilniaus universiteto bibliotekos direktorė Birutė Butkevičienė, Vilniaus universiteto bibliotekininkai, Lietuvos žaliųjų judėjimo pirmininko pavaduotoja Janina Gadliauskienė, Vilniaus Gedimino technikos universiteto atstovai.

Pristatymą pradėjo savivaldybės įmonės *Vilniaus planas* projekto vadovas Mindaugas Pakalnis pranešimu *Saulėtekio slėnio raidos programa*. Ši programa svarbi, nes naujas bibliotekos pastatas kaip tik projektuojamas Saulėtekyje. Saulėtekio pastatų kompleksą sudarys fakultetai, auditorijos, kultūros centras, galės įsikurti ir viešbučiai, studentų bendrabučiai. Bus įrengta ir daugiaaukštė automobilių stovėjimo aikštelė. Numatoma pėsčiųjų ašis tarp Vilniaus Gedimino technikos universiteto ir Vilniaus universiteto pastatų. Vilniaus universiteto bibliotekos pastato vieta greta miško. Visų pastatų aukštis varijuos nuo vieno iki trylikos aukštų. *Saulėtekio slėnio raidos programa* sukurta išsaugant Saulėtekio slėnio teritorijoje esančias gamtines vertybes. Dauguma teritorijos tinka visuomeninei,

Bibliotekos darbuotojai Saulėtekio slėnio raidos programos pristatyme Vilniaus miesto savivaldybėje

Savivaldybės įmonės „Vilniaus planas“ projekto vadovas Mindaugas Pakalnis (antras iš dešinės) pristato „Saulėtekio slėnio“ projektą

gamatinei ir gyvenamajai paskirčiai, nors pastaroji ir nebuvo galutinai apiforminta. Sudarant techninį teritorijos planą vadovautasi detaliuoju teritorijos planu, parengtu maždaug prieš 25 metus. Detaliojo plano projektai iš dalies įgyvendinti – Saulėtekėje pastatyti trys Vilniaus universiteto fakultetai.

Susirinkusieji balsų dauguma projektui pritarė.

2005 metais tęsė darbą Lietuvos bibliotekininkų draugijos Vilniaus universiteto

bibliotekos skyrius. Bibliotekos atstovai dalyvavo 6-ajame ataskaitiniame rinkiminiam Lietuvos bibliotekininkų draugijos (LBD) suvažiavime, kurio metu VU bibliotekos direktorei B. Butkevičienei suteiktas Lietuvos bibliotekininkų draugijos Garbės nario vardas, o S. Misiūnienė apdovanota Lietuvos Respublikos prezidento V. Adamkaus padėkos raštu už profesinės bendruomenės narių telkimą ir sėkmingą vadovavimą LBD VUB skyriaus veiklai.

Elona Malaiškienė

Biblioteka žiniasklaidoje

Tinkamiausią žinią
tinkamiausiu laiku
tinkamiausioje vietoje.

*Bibliotekos direktorė Birutė Butkevičienė pasakoja LTV informacinės
laidos „Panorama“ žurnalistei apie projektą ODISEJAS*

Po senaisiais bibliotekos rūmų skliautais rankraščiai, retos knygos, grafikos darbai nuolat eksponuojami. Nors bibliotekos renginiai skelbiami Universiteto, bibliotekos tinklalapiuose bei Pramogų kalendoriuje internete, kai kurie susilaukia ir ypatingo visuomenės bei žiniasklaidos dėmesio. Spauda ir televizija domėjosi bibliotekos 435 metų sukakčiai skirta tarptautine konferencija, Jungtinių Tautų vystymo programos dovanotomis bibliotekai knygomis, profesoriui Levui Vladimirovui skirtos knygos pristatymu, Vilniaus medicinos draugijos 200 metų sukakties minėjimu, monsinjorui Vincui Mincevičiui, dr. Albertui Geručiai skirtomis parodomis.

Iš žiniasklaidos dėmesio matoma, kad bibliotekos veikla svarbi ne tik mokslininkams bei studentams, bet domina ir per įvairias žiniasklaidos priemones pasiekia kiekvieną visuomenės narį. Apie bibliotekos įgyvendintus projektus informuojami verslininkai (straipsnis *Verslo žiniuose*), tikintieji (Senojo Testamento hebrajų kalba skaitmeninimo projektas), Lietuvos tautinės mažumos (pranešimai rusų, lenkų spaudoje bei televizijoje), žmonės su negalia (per jiems prieinamas žiniasklaidos priemones).

Malonu, kad ir kiti minėti bibliotekos projektai naudingi visuomenei – po straipsnių pasirodymo sulaukiame skambučių, pageidavimų įsigyti bibliotekos leidinių, ap-

lankyti parodas, konferencijas, seminarus.

Daugiausia visuomenės ir žiniasklaidos dėmesio sulaukė didžiausi bibliotekos vykdomi projektai, jie buvo aptariami, analitiškai tiriami spaudoje, komentuojami skaitytojų. Bene daugiausia dėmesio žiniasklaidos atstovai skyrė naujo bibliotekos pastato, stovėsiančio Saulėtekio slėnyje, projektui. Šiuo metu vyksta naujo bibliotekos pastato patalpų projektavimo darbai, todėl tikimasi, kad visuomenės, ypač dabartinių bei būsimų studentų, dėmesys šiai bibliotekos sričiai ir jos ateities vizijai išliks ir vėliau.

Antras ne mažiau visuomenės ir žiniasklaidos dėmesio sulaukęs *Bibliotekos nenaujamųjų patalpų Investicinis projektas*, finansuotas Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšomis. Investicinis projektas įgalino biblioteką parengti du susijusius projektus ir teikti paraiškas Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramai gauti. Iš žiniasklaidos dėmesio ir akademinės bendruomenės atsiliepimų matomas tokių patalpų, kaip ir bibliotekos paslaugų poreikis.

Iš viso žiniasklaidoje 2005 m. buvo atspindėta daugiau kaip 15 didelių bibliotekos inicijuotų renginių; bibliotekos darbuotojai dalyvavo radijo laidose, davė interviu įvairioms Lietuvos televizijoms; surinkta daugiau kaip 100 straipsnių apie biblioteką ir jos veiklą. Nors analitinius, apžvalgi-

nius straipsnius rašo ir bibliotekos darbuotojai, tačiau pačios žiniasklaidos inicijuotas dėmesys padeda orientuotis, kokios bibliotekos vykdomos veiklos svarbiausios visuomenei, labiausiai daro jai įtaką, kokias

sritis dar galima plėtoti ir suprasti, kad tai, ką darome, šiandien, svarbu ne tik mums, bet ir kiekvienam visuomenės nariui.

Aistė Abromaitytė

Kvalifikacija

Nežinau ir širdis rami.

PERSŲ PATARLĖ

arba

Maža žinoti, reikia panaudoti žinias;
neužtenka norėti, reikia veikti.

JOHANAS VOLFGANGAS GĖTĖ

Bibliotekos darbuotojai seminaro „Negalios etiketas“ metu

Vilniaus universiteto biblioteka turtinga savo istoriniu ir kultūriniu palikimu – observatorija, senaisiais gaubliais, žemėlapiais, dekoruotomis salėmis, rankraščiais, grafikos darbais, retomis knygomis ir kt. Tačiau istorinis lobynas liktų neatskleistas, jei ne kompetentingi bibliotekos darbuotojai, nuolat besimokantys, keliantys savo kvalifikaciją, dalyvaujantys kitų kultūros įstaigų renginiuose ir turintys ką papasakoti kitiems.

Dauguma darbuotojų naujų žinių, įgūdžių bei gebėjimų įgauna mokydami savaime, priklausomai nuo jų darbo specifikos ir darbo vietoje kylančio žinių poreikio. Dalis darbuotojų tęsia antrosios bei trečiosios pakopos studijas universitetinėse aukštosiose mokyklose. 2005 m. doktorantūroje akademinę bibliotekų bei informacijos centrų temomis studijuoja Asta Krakytė, Žibutė Petrauskienė, Irena Krivienė.

Restauratoriai ir knygrišiai konsultuojasi su Lietuvos dailės muziejaus P. Gudyno restauravimo centro bei Lietuvos mokslų akademijos bibliotekos Restauravimo skyriaus darbuotojais, kolegoms iš kitų valstybių, pavyzdžiui, Vokietijos Prūsų muziejaus restauratoriais. Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos Kultūros vertybių restauratorių atestavimo komisija 2005 m. bibliotekos restauratoriams suteikė kvalifikacines kategorijas.

Naujas specifinių žinių ir gebėjimų poreikis bibliotekos darbuotojams iškilo 2005-aisiais metais, įkūrus bibliotekos patalpose *Žmonių su negalia informacinę aptarnavimo centrą*. Bibliotekos darbuotojai, kad galėtų

aptarnauti žmones su negalia bei prižiūrėti specialią įrangą, buvo apmokyti asmeniškai konsultuojant kompiuterinės technikos specialistams, kursų, seminarų metu.

Bibliotekos darbuotojai pagal darbo vietoje išylančius poreikius savarankiškai lanko seminarus, pristatymus, specialistų susitikimus, kursus bei konferencijas:

Kovo 2 d. D. Juodienė, D. Mulvinaitė dalyvavo VU Studentų atstovybės organizuotame susitikime su žmonėmis, turinčiais negalią.

Balandžio 29 d. R. Aleksandrovė, E. Girkontienė, L. Labutytė, N. Vasiliauskaitė, N. Klingaitė-Dasevičienė, A. Krakytė, E. Grigonis, D. Pugačiauskienė, D. Kazlauskaitė, J. Losunovienė, L. Tamulevičienė, V. Matiukienė, R. Liepytė, E. Šarnienė, A. Orentaitė, K. Gudavičienė, D. Mulvinaitė, D. Juodienė, V. Valinskienė, R. Jackevičienė, J. Jurėnaitė, A. Kvizikevičiūtė, J. Bartkevičienė, G. Kisieliūtė, D. Levinskienė, T. Novičkova, A. Nekrašienė, R. Miežinienė, A. Rūkienė, J. Greizienė dalyvavo seminare *Negalios etiketas: bendravimas su žmonėmis, turinčiais negalią*, organizuotame bibliotekoje. Seminarą organizavo K. Gudavičienė, D. Mulvinaitė, A. Orentaitė, D. Juodienė. Lektorė – *Negalios informavimo ir konsultavimo biuro* direktorė Gaila Muceniekas.

Lapkričio 11 d. B. Butkevičienė, D. Juodienė, L. Karželienė, I. Krivienė, J. Losunovienė, D. Mulvinaitė, K. Gudavičienė, J. Saunorienė, L. Labutytė, E. Cimbolaitienė, A. Abromaitytė, E. Malaiškieienė, I. Šniraitė, N. Šulgienė dalyvavo tarptautiniame seminare-diskusijoje *Jaunimo, turinčio negalią, informaciniai ir ko-*

munikaciniai poreikiai: lygios galimybės studijuoti, organizuotame bibliotekoje.

Vasario 2 d. A. Matijošienė, N. Šulgienė ir L. Vinclovienė dalyvavo kompaktinės plokštelės *Lietuvos knygos veikėjai* pristatyme Universiteto Senato posėdžių salėje.

Vasario 7 d. R. Kivilšienė, S. Peculkiene, V. Jakštienė, A. Jokimčiūtė, E. Urbonavičienė dalyvavo seminare *Retrospektyviosios bibliografijos duomenų bazių kūrimo programa* Lietuvos mokslų akademijos bibliotekoje. Už programos įsisavinimą seminaro dalyvėms buvo išduoti pažymėjimai.

Vasario 11 d. A. Abromaitytė, E. Malaiškienė dalyvavo seminare *Ryšiai su visuomene – itin praktinis požiūris* LITEXPO parodų centre Vilniuje.

Vasario 17 d. B. Butkevičienė dalyvavo A. Nezabitauskaitės-Galaunienės 115 metų ir P. Galaunės 120 metų paminėjime Adelės ir Pauliaus Galaunių namuose Kaune.

Vasario 21 d. R. Aleksandrovė, Ž. Petrauskienė, E. Malaiškienė dalyvavo seminare *Open Access Scholarly Communication Workshop* VU Nuotolinių studijų centre.

Kovo 4 d. B. Butkevičienė dalyvavo Europos Parlamento nario R. Pavilionio biure susitikime su visuomene tema *Ar Lietuva išliks knygas skaitanti šalis?*

Kovo 16 d. A. Matijošienė, E. Urbonavičienė dalyvavo knygos *Lietuviškieji slapyvardžiai (2004, t. 1–2)* pristatyme Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Kovo 18 d. B. Butkevičienė dalyvavo tarptautinėje konferencijoje *Skaitymo skatinimas ir kalbos įgūdžių ugdymas* Lietuvos Respublikos Seimo rūmų konferencijų salėje.

Kovo 24 d. E. Malaiškienė lankė kursų *Šiandieniniai reikalavimai vidaus auditui* Ekonomikos mokymo centre. Už kursų įsisavinimą buvo išduotas sertifikatas.

Kovo 25 d. B. Butkevičienė dalyvavo susitikime su Vilniaus miesto savivaldybės Kultūros skyriaus darbuotojais.

Kovo 30 d. R. Aleksandrovė, L. Labutytė, J. Sudavičienė, J. Pernaravičiūtė, R. Liepytė, L. Spiridonova, D. Juodienė dalyvavo seminare *Proquest Content & Functionality Workshop* Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Kovo 30 d. V. Bagdonavičienė ir N. Šulgienė dalyvavo konferencijoje *Vydūnas mokykloje: vakar, šiandien, rytoj* Klaipėdos universitete.

Kovo 30 d. R. Šalna dalyvavo konferencijoje *Adomo Mickevičiaus kūrybos sąsajos su muzika* A. Mickevičiaus muziejuje.

Balandžio 4 d. R. Aleksandrovė, E. Cimbolaitienė, S. Misiūnienė, I. Šniraitė, R. Liepytė, L. Spiridonova, V. Bagdonavičienė, A. Kvizikevičiūtė, D. Juodienė, D. Mulvinaitė, N. Šulgienė dalyvavo seminare *Autorių teisių apsauga informacinėje visuomenėje* Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Balandžio 4 d. I. Krivienė, V. Bagdonavičienė ir N. Šulgienė dalyvavo *Onos Šimaitės paminėjime* Vilniaus rotušėje.

Balandžio 4 d. E. Malaiškienė lankė kursų *Projektų sudarymas ir valdymas* Ekonomikos mokymo centre. Už kursų įsisavinimą buvo išduotas sertifikatas.

Balandžio 6 d. I. Šniraitė dalyvavo seminare *Projektų sudarymas ir valdymas: projekto biudžeto skaičiavimas* Ekonomikos mokymų centre. Už kursų įsisavinimą buvo išduotas sertifikatas.

Balandžio 20 d. B. Butkevičienė buvo pakviesta į Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo, mokslo ir kultūros komitetą pokalbiui *Apie Lietuvos bibliotekų padėtį.*

Balandžio 18 d. E. Cimbolaitienė dalyvavo seminare *Struktūrinių fondų parama: patarimai techninės pagalbos projektų įgyvendintojams.*

Balandžio 26 d. A. Abromaitytė, E. Cimbolaitienė, E. Girkontienė, L. Labutytė, D. Mulvainaitė, A. Rūkienė dalyvavo seminare *Lietuvos bibliotekų informacijos sistemos: ALEPH, LIBIS, MOBIS*.

Balandžio 27 d. E. Malaiškienė dalyvavo seminare *Mokymosi visą gyvenimą sąlygų plėtojimas*, Kauno technologijos universiteto Informatikos fakulteto Informacinių technologijų diegimo centre.

Balandžio 27 d. D. Bartkuvienė, L. Karželienė, J. Losunovienė, R. Miežinienė, S. Mišūnienė, Ž. Petrauskienė, D. Pugačiauskienė dalyvavo seminare *Bibliotekų propagavimas ir interneto kryptys* Amerikos centro bibliotekoje.

Balandžio 27 d. A. Matijošienė, V. Bagdonavičienė ir N. Šulgienė dalyvavo renginyje *Jono Pajaujo bibliotekos perdavimas iš Visbio (Švedija) kultūros centro LNMM bibliotekai* Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Gegužės 2–3 d. Ž. Petrauskienė dalyvavo IV tarptautinėje Nordic-Baltic konferencijoje *Research and Innovation: Nordic-Baltic Strategies for Library Development* Liepojoje.

Gegužės 4 d. A. Dzisevič dalyvavo vakare *A. Mickevičius – Lietuvos didysis dainius* Vilniaus jėzuitų gimnazijoje.

Gegužės 10 d. A. Abromaitytė, E. Cimbolaitienė, E. Malaiškienė, L. Karželienė, I. Šniraitė, J. Losunovienė, V. Jatulytė, A. Jokimčiūtė, R. Sarmolotovienė, V. Vinkšnaitienė, L. Labutytė, S. Peciulkienė, Z. M. Petrauskienė, Ž. Petrauskienė, N. Vasiliauskaitė, J. Zvėgienė, J. Pernaravičiūtė, D. Juodienė, D. Mulvainaitė, N. Šulgienė dalyvavo tarptautinėje konferencijoje *Informacijos šaltiniai akademinės bendruomenės kompetencijai*, skirtoje VUB 435-erių metų sukakčiai paminėti.

Gegužės 13–14 d. E. Malaiškienė dalyvavo VI tarptautiniame Baltijos šalių semi-

nare universitetų administratoriams *Implementing Institutional Strategy: Problems and Solutions*, vykusiame VU.

Gegužės 16–20 d. K. Stungurienė dalyvavo *Švietimo įstaigos juridinės ir vadybinės kompetencijos* kursuose. Už kursų įsisavinimą buvo išduotas sertifikatas.

Gegužės 18 d. B. Butkevičienė, E. Cimbolaitienė, V. Galvanauskaitė, D. Juodienė, J. Losunovienė, D. Mulvainaitė, L. Labutytė, E. Malaiškienė, Ž. Petrauskienė dalyvavo *Lietuvos virtualios bibliotekos* pristatyme VU.

Gegužės 19–20 d. B. Butkevičienė dalyvavo tarptautinėje konferencijoje *Bibliotekos sukurtos mokymuisi* Klaipėdoje.

Gegužės 31 d. J. Losunovienė dalyvavo seminare *Viešieji pirkimai* VU.

Birželio 15 d. N. Šulgienė dalyvavo posėdyje, skirtame aptarti *Lietuvos kultūrinio paveldo skaitmeninimo perspektyvas ir problemas* Lietuvos Respublikos Seime.

Birželio 16 d. E. Cimbolaitienė, E. Malaiškienė dalyvavo seminare *Atviros prieigos iniciatyva – revoliucija mokslinės produkcijos leidyboje?*, organizuotame *Lietuvos mokslinių bibliotekų asociacijos*.

Birželio 27 d. A. Jokimčiūtė, E. Urbonavičienė dalyvavo seminare *Retrospektyviosios bibliografijos C serijos struktūrizuotų įrašų analizė* Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centre.

Birželio 27 d. E. Malaiškienė dalyvavo seminare *E. leidybos technologiniai sprendimai ir bibliotekų e. katalogų integravimas į Lietuvos virtualią biblioteką*, organizuotame KTU.

Liepos 1 d. E. Malaiškienė dalyvavo seminare *Informacinės visuomenės kūrimas piliečiams: Lietuva ir Jungtinė Karalystė* Lietuvos Respublikos Seime.

Rugsėjo 8–11 d. R. Šalna dalyvavo Lenkijos Respublikos literatūros muziejų konfe-

rencijoje Varšuvos Adomo Mickevičiaus literatūros muziejuje.

Rugsėjo 17 d. A. Braziūnienė, L. Daukšytė, D. Miškinytė, J. Valužytė, L. Vinclovienė, N. Šulgienė, A. Orentaitė, S. Peculkiene dalyvavo Lietuvos istorikų suvažiavime *Lietuvos istoriografija, kultūrinė atmintis ir bendroji Europa*.

Rugsėjo 22 d. A. Matijošienė dalyvavo tarptautinėje mokslinėje konferencijoje *Mažosios Lietuvos kultūros istorijos paveldas* Lietuvos mokslų akademijoje.

Rugsėjo 23 d. A. Jokimčiūtė ir E. Urbonavičienė dalyvavo pasitarime *Dėl perspaudų struktūrizavimo ir atrankos* Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Bibliografijos ir knygotyros centre.

Rugsėjo 28 d. E. Malaiškienė dalyvavo konferencijoje *Europos Sąjungos struktūrinės paramos švietimui ir mokslui ateities perspektyvos (2007–2013 m.)* Švietimo ir mokslo ministerijoje.

Spalio 12 d. J. Pernaravičiūtė dalyvavo Saulėtekio informacinio centro organizuotame seminare *Westlaw database*. Lektorius – Spenceris Pixtonas iš *Thomson Legal & Regulatory*.

Spalio 14 d. A. Jokimčiūtė, A. Matijošienė, E. Urbonavičienė, R. Klevienė, N. Šulgienė dalyvavo mokslinėje konferencijoje *Kommunikacijos ir informacijos mokslai: būklė ir raidos tendencijos* VU.

Spalio 19 d. R. Aleksandrovė, L. Labutytė dalyvavo *EMERALD* duomenų bazės pristatyme Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje.

Spalio 19–23 d. A. Valinskas dalyvavo *Frankfurto knygų mugėje* Vokietijoje.

Spalio 26–28 d. B. Butkevičienė, I. Krivienė dalyvavo UNESCO programos *Pasaulio atmintis* regioniniame seminare *Baltijos kelio archyvas*.

Spalio 26 d. S. Misiūnienė, J. Pernaravičiūtė, Ž. Petrauskienė, N. Vasiliauskaitė, A. Nekrošienė, T. Novičkova, G. Kisieliūtė, J. Greizienė dalyvavo naujų *EBSCO* duomenų bazės produktų pristatyme bibliotekos Interneto klasėje.

Spalio 26 d. B. Butkevičienė, L. Labutytė dalyvavo Lietuvos akademinių bibliotekų direktorių asociacijos (LABA) posėdyje *Aleph 16 versijos diegimas* KTU.

Spalio 27 d. R. Miežinienė, S. Misiūnienė, Ž. Petrauskienė dalyvavo duomenų bazių pristatyme *OXFORD Online*, *OXFORD Reference Online PREMIUM*, *OXFORD English Dictionary Online*, *Grove Art Online*, *Grove Music Online* Britų tarybos centre.

Lapkričio 4 d. E. Girkontienė, L. Labutytė dalyvavo seminare-mokyme *Publikacijų duomenų bazių sudarymas ALEPH 16 versijoje* KTU.

Lapkričio 25 d. A. Markūnas dalyvavo kursuose *Viešųjų pirkimų įstatymas. Pokyčiai ir praktinis taikymas* Ekonomikos mokymo centre. Už kursų įsisavinimą buvo išduotas sertifikatas.

Gruodžio 2 d. E. Malaiškienė, G. Kisieliūtė, V. Jatulytė, R. Stankevičienė dalyvavo seminare-mokyme *Darbas ALEPH 16 versijoje*, organizuotame KTU.

Gruodžio 2 d. I. Krivienė, A. Jokimčiūtė, D. Mulvinaitė, D. Juodienė, E. Urbonavičienė, R. Kivilšienė, S. Peculkiene, J. Zvėgienė dalyvavo penkioliktuosiuose *Vaclovo Biržiškos skaitymuose* VU.

Gruodžio 5–6 d. A. Matijošienė dalyvavo tarptautinėje mokslinėje konferencijoje *Didysis Vilniaus Seimas (1905): ištakos, raida ir pasekmės* Lietuvos Respublikos Seime.

Gruodžio 10 d. L. Labutytė dalyvavo seminare *Bibliotekų matomumas* Vilniaus m. savivaldybėje.

Gruodžio 20 d. E. Cimbolaitienė, E. Malaiškienė dalyvavo *ITMiS* ir *LITNET* programų atskaitinėje konferencijoje *2005 m. rezultatai ir perspektyvos* Lietuvos mokslų akademijoje.

Bibliotekoje siekiama įgyvendinti pakopinių mokymą – įgiję žinių ir gebėjimų darbuotojai apmoko savo kabineto, skyriaus kolegas. Jeigu žinios apima platesnę bibliotekos veiklą ir gali būti naudingos kitų, nespecializuotų, skyrių darbuotojams, tuomet jiems organizuojami kursai. Dažniausiai tokių kursų organizavimu rūpinasi bibliotekoje įkurta ir jau trečius metus veikianti *Tęstinio mokymo ir kvalifikacijos kėlimo strategijos darbo grupė*.

Sausio 4–vasario 2 d. Salomėja Peculkiėnė, Jūratė Zvėgienė, Rita Kivilšienė mokėsi kataloguoti leidinius. Lektorė – VU bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė S. Stuglienė.

Sausio 17–kovo 18 d. D. Pugačiauskienė, D. Kazlauskaitė, L. Tamulevičienė, I. Serbentienė, J. Sudavičienė, I. Žeimantaitė, I. Kažuro, G. Gylienė, V. Sliesoriūnienė, L. Ivanauskienė, R. Sarmolotovienė, J. Knizikevičiūtė, A. Nekrošienė, A. Kvizikevičiūtė, T. Novičkova, V. Jatulytė, V. Vinkšnaitienė, A. Barauskienė, L. Daukšytė, I. Katilienė, D. Miškinytė, G. Jarulaitienė, J. Valužytė lankė *Leidinių katalogavimo* kursus. Lektorė – VU bibliotekos vyriausioji bibliotekininkė R. Stankevičienė. Už kursų įsisavinimą dalyvėms buvo išduoti kursų baigimo sertifikatai.

Tarptautines konferencijas, stažuotes užsienio bibliotekose ar Lietuvoje rengiamus seminarus lankę darbuotojai trumpai supažindina visus bibliotekos darbuotojus skaitydami pranešimus bibliotekoje rengiamų sanitarinių dienų metu:

Gegužės 31 d.

Bibliotekos direktorės pavaduotoja I. Kri vienė skaitė pranešimą *Ryšiai su visuomene bibliotekoje*.

E. Malaiškienė supažindino su naujai bibliotekoje įkurto skyriaus tikslais ir skaitė

pranešimą *Ryšiai su visuomene skyriaus veiklos kryptys*.

A. Abromaitytė pristatė bibliotekoje atlikto tyrimo *Vilniaus universiteto bibliotekos įvaizdis jos darbuotojų akimis* rezultatus.

I. Šniraitė pristatė bibliotekoje atliktą tyrimą ir skaitė pranešimą *Vilniaus universiteto bibliotekos skaitytojų nuomonės tyrimo pristatymas*.

Bibliotekos direktorė B. Butkevičienė skaitė pranešimą *Įspūdžiai iš tarptautinės konferencijos*, vykusios gegužės 19–20 d.

A. Abromaitytė skaitė pranešimą apie LITEXPO parodų rūmuose vykusį seminarą *Ryšiai su visuomene – itin praktinis požiūris*.

I. Šniraitė skaitė pranešimą apie Nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje vykusį seminarą *Autorių teisių apsauga informacinėje visuomenėje*.

E. Malaiškienė skaitė pranešimą apie Ekonomikos mokymo centre vykusį seminarą *Šiuolaikiniai reikalavimai vidaus auditui*.

Birželio 30 d.

Ž. Petrauskienė skaitė pranešimą *Vilniaus universiteto bibliotekos Bibliografijos ir informacijos skyrius*.

Rugsėjo 30 d.

Bibliotekos direktorė Birutė Butkevičienė skaitė pranešimą *Struktūriniai pokyčiai bibliotekoje*.

Bibliotekos direktorės pavaduotoja I. Kri vienė skaitė pranešimą *Berlyno ir Kotbuso technikos universitetų bibliotekos*.

Lapkričio 30 d.

D. Juodienė, D. Mulvinaitė skaitė pranešimą *Vilniaus universiteto bibliotekos projektas žmonėms su negalia*. ODISÉJAS.

Įgydami reikšmingą patirtį akademinėje valstybinės reikšmės bibliotekoje ir nuolat atnaujinami žinias, bibliotekos darbuotojai turi kuo pasidalyti ir su kitais kultūros bei švie-

timo sričių specialistais. 2005-aisiais bibliotekos darbuotojai Lietuvoje ir užsienio valstybėse skaitė pranešimus bei paskaitas:

Pranešimai:

Kovo 17 d. I. Krivienė dalyvavo Vokietijos bibliotekininkų konferencijoje Diuseldorfe ir skaitė pranešimą *Lietuvos bibliotekos: istorija ir dabartis*.

Kovo 23–25 d. I. Krivienė dalyvavo Baltarusijos bibliotekininkų draugijos konferencijoje *Aukštųjų mokyklų bibliotekų valdymas* Gardine ir skaitė pranešimą *Vilniaus universiteto bibliotekos informacijos ištekliai akademinės bendruomenės kompetencijai* (kartu su prof. A. Glosiene).

Kovo 30 d. R. Šalna dalyvavo A. Mickevičiaus muziejaus ir Muzikos ir meno bibliotekos organizuotoje konferencijoje *Adomo Mickevičiaus kūrybos sąsajos su muzika* ir skaitė pranešimą *VU bibliotekos Adomo Mickevičiaus muziejaus istorija*.

Gegužės 2–3 d. Ž. Petrauskienė dalyvavo IV tarptautinėje Nordic-Baltic konferencijoje Liepojoje ir skaitė pranešimą *Research and Innovation: Nordic-Baltic Strategies for Library Development*.

Gegužės 4 d. A. Dzisevič dalyvavo Vilniaus jėzuitų gimnazijoje vakare *A. Mickevičius – Lietuvos didysis dainius* ir skaitė pranešimą *Romantizmo dvasia Adomo Mickevičiaus baladėse*.

Gegužės 10 d. I. Krivienė ir Ž. Petrauskienė dalyvavo tarptautinėje konferencijoje *Informacijos šaltiniai akademinės bendruomenės kompetencijai*, skirtoje VUB 435-erių metų sukakčiai paminėti, ir skaitė pranešimą *Tradiciniai ir elektroniniai informacijos ištekliai Vilniaus universiteto bibliotekoje: už ir prieš*.

Rugsėjo 8–11 d. R. Šalna dalyvavo Lenkijos Respublikos literatūros muziejų konferencijoje Varšuvos Adomo Mickevičiaus literatūros muziejuje ir skaitė pranešimą *Vilniaus universiteto bibliotekos A. Mickevičiaus muziejaus kūrimosi ir veiklos istorija*.

Lapkričio 11 d. B. Butkevičienė dalyvavo tarptautiniame seminare-diskusijoje *Jaunimo, turinčio negalią, informaciniai ir komunikaciniai poreikiai: lygios galimybės studijuoti* VU Senato salėje ir skaitė pranešimą *Projektas ODISĖJAS: Lygios prieigos prie informacijos ir žinių žmonėms su negalia*.

Gruodžio 2 d. D. Mulvinaitė, D. Juodienė dalyvavo penkioliktuosiuose *Vaclovo Biržiškos skaitymuose* VU ir skaitė pranešimą *Informacijos ir žinių prieinamumas žmonėms su negalia*.

Gruodžio 2 d. A. Krakytė dalyvavo penkioliktuosiuose *Vaclovo Biržiškos skaitymuose* VU ir skaitė pranešimą *Skaitymas senajame Vilniaus universitete: pagrindinės tyrimų problemos ir kryptys*.

Gruodžio 2 d. L. Vinclovienė dalyvavo penkioliktuosiuose *Vaclovo Biržiškos skaitymuose* VU ir skaitė pranešimą *Per žodžio gyvastį ir dvasią: Petronėlės Orintaitės kalba*.

Gruodžio 2 d. N. Šulgienė ir E. Varnauskienė dalyvavo penkioliktuosiuose *Vaclovo Biržiškos skaitymuose* VU ir skaitė pranešimą *Skiriu Vilniaus universiteto bibliotekai*. (Prof. G. G. Procuta).

Gruodžio 5–6 d. A. Matijošienė dalyvavo tarptautinėje mokslinėje konferencijoje *Didysis Vilniaus Seimas (1905): ištakos, raida ir pasekmės* Lietuvos Respublikos Seime ir skaitė pranešimą *Didžiojo Vilniaus Seimo atbalsiai lietuviškoje periodinėje spaudoje*.

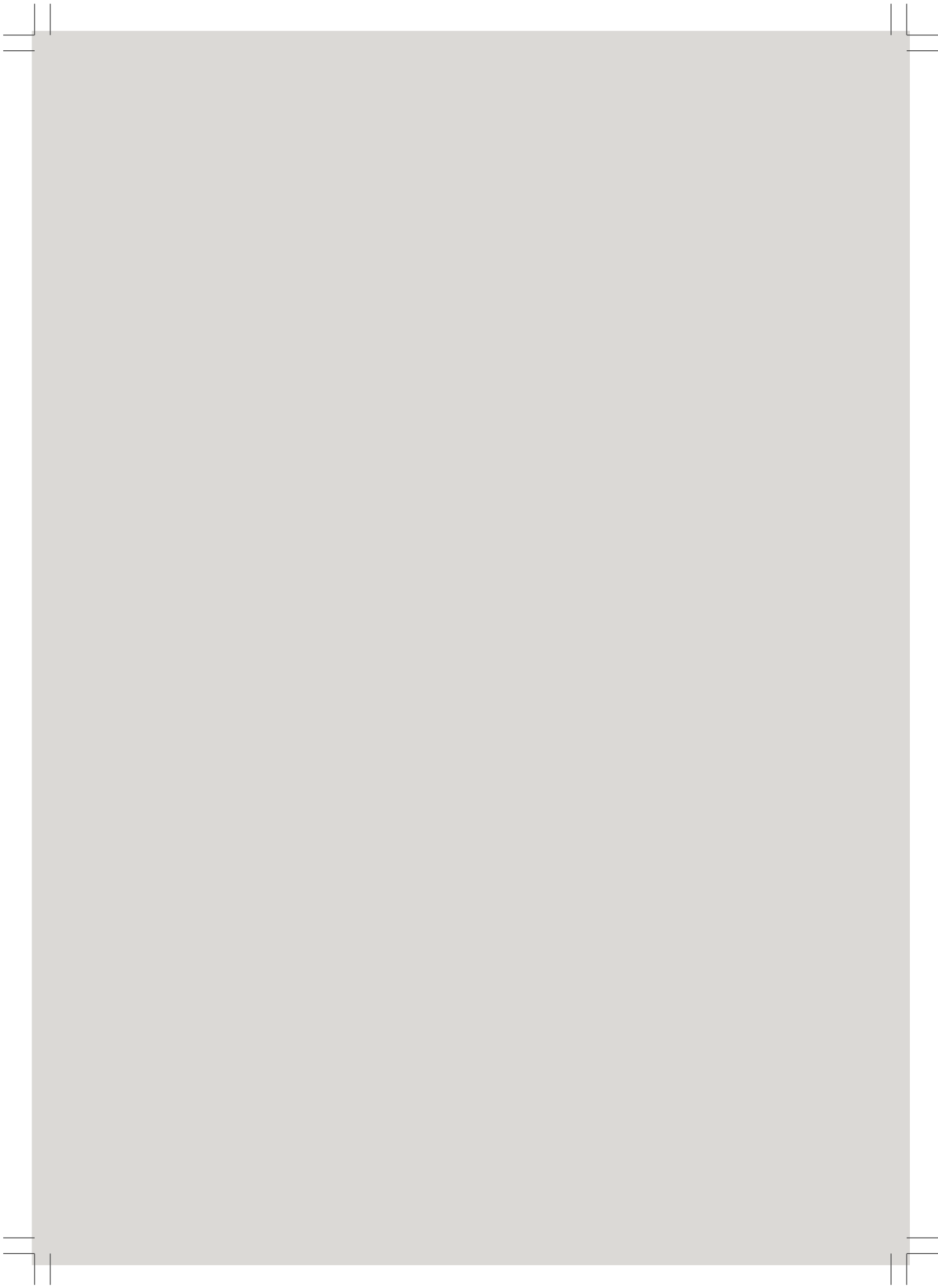
Gruodžio 16 d. D. Juodienė, D. Mulvinaitė dalyvavo seminare *Atverk duris: bibliotekos prieinamumas neįgaliesiems* Lietuvos aklųjų bibliotekoje ir skaitė pranešimą *Projektas ODISĖJAS: lygios prieigos prie informacijos ir žinių žmonėms su negalia*.

Paskaitos užsienyje:

Liepos 1–9 d. I. Krivienė Berlyno Humboldtų universiteto Bibliotekininkystės institute skaitė paskaitas temomis *Lietuvos universitetų bibliotekų informacinės paslaugos* ir *Kultūros paveldo skaitmeninimas bibliotekose*.

Aistė Abromaitytė

In memoriam

Jurgis Tornau
(1919–2005)

Rokantiškių kapinių kalnelyje iškilo dar vienas šviežias kauburėlis. 2005 metų lapkričio 22 dieną atsisveikinome su literatūrologu, bibliotekininku Jurgiu Tornau. Turbūt nėra Lietuvoje kultūros žmogaus, kuris nebūtų girdėjęs apie aukštos moralės, gabų, kultūrai tarnauti pašauktą, ilgametį Vilniaus universiteto bibliotekos direktorių Jurgį Tornau.

Jurgis TORNAU gimė 1919 m. birželio 28 d. Telšiuose. 1938 metais baigė Telšių gimnaziją, 1939-aisiais – Kauno karo mokyklą ir tais pačiais metais įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Statybos fakultetą. Studijas nutraukti ir pasitraukti iš Lietuvos priverė karas. Karo metais tarnavo 16-ojoje lietuviškoje divizijoje. 1949 m. J. Tornau baigė Sąjunginį neakivaizdinį teisės institutą (Maskvoje), įgijo teisininko kvalifikaciją. Grį-

žęs į Lietuvą dirbo įvairiose tarnybose: 1947–1952 m. – laikraščio „Tiesa“ atsakingasis sekretorius, 1953–1962 m. – Valstybinės grožinės literatūros leidyklos vyriausiasis redaktorius, 1962–1968 m. – žurnalo „Mokslas ir gyvenimas“ atsakingasis sekretorius. 1966 m. išleido studiją „Romano autoriaus rūpesčiai“, 1968 m. apgynė filologijos mokslų kandidato disertaciją (1993 m. – nostrifikuotas humanitarinių mokslų daktaras). 1968–1985 m. J. Tornau dirbo Vilniaus universiteto bibliotekos direktoriumi. Čia darbuose ir rūpesčiuose prabėgo 17 darbo metų. J. Tornau kreipė ypatingą dėmesį į senojoje Universiteto bibliotekoje saugomą vertingą kultūros paveldą – retas knygas, kartografiją ir rankraščius. Jo sumanymu bibliotekos turtams išsaugoti buvo įkurtas Restauravimo skyrius. Jam vadovaujant jauni bibliotekos restauratoriai išaugo, įgijo patirties ir pasitikėjimo, o daugelis tapo aukščiausios kategorijos popieriaus restauratoriais, šandien jau patiems sau auginančiais pamainą. J. Tornau didžiuosi restauratorių darbais ir profesine sėkme, besiplečiančia vertingų dokumentų konservavimo ir restauravimo darbų apimtimi. Direktorius įgyvendino ir kitą idėją – bibliotekoje įsteigė Grafikos kabinetą, kurio pagrindą sudarė bibliotekoje jau saugomi senosios grafikos darbai, pradėta rinkti Lietuvos ir užsienio dailininkų grafikos darbai ir sukaupta didžiulė jų kolekcija. Jis keitė ir tikslino VU bibliotekos struktūrą; plėtė rankraščių, mokslo ir užsienio literatūros bei meno albumų komplektavimą, senų ir vertingų leidinių rekatalogavimą, organizavo generalinį katalogą. Per septyniolika metų Jo vadovaujama biblioteka ženkliai praturtėjo ir sustiprėjo, išaugo jos darbų apimtys, išsiplėtė ryšiai su kitomis pasaulio bibliotekomis ir asmenimis. Daug jėgų ir energijos atidavė

bibliotekos priestato statybai ir įrengimui, naujos saugyklos atidarymui bei senųjų Universiteto pastatų rekonstravimui ir pritaikymui bibliotekos fondų saugykloms. J. Tornau daug prisidėjo prie bibliotekos ir Universiteto 400 metų jubiliejų (1970, 1979) paminėjimų organizavimo, dalyvavo įvairių komisijų veikloje, buvo atsakingasis leidinių redaktorius. Paskelbė per 50 straipsnių literatūros, kultūros istorijos, bibliotekų darbo klausimais.

Dvidešimt metų, praėję nuo tos dienos, kai J. Tornau užvėrė VU bibliotekos direktoriaus kabineto duris, ir toliau buvo susiję su biblioteka, su knyga. Atsirado daugiau laiko kūrybai ir netarnybinių raštų rašymui. Vienas po kito A. Telšio slapyvardžiu pasirodė istoriniai nuotykių romanai „Žveng žirgelis“ (I–II d., 1985), „Tarška barška pentinėliai“ (1990).

J. Tornau buvo reiklus, principingas, kritiškas neūkiškumui, nesitaikstantis su darbe pasitaikančiais trūkumais. Jis apie tai drąsiai kalbėjo, turėjo tvirtą nuomonę, ją gynė, imdavosi atsakomybės, o dažnai ir rizikuodavo. Daugeliui buvo žinoma, kad šis solidus, gal net atrodantis pernelyg griežtas, tačiau didelę pagarbą keliantis žmogus yra labai jautrus ir humaniškas, subtiliai patariantis, paremiantis ir palaikantis.

Apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordino 1-ojo laipsnio medaliu (1997).

Nuėjęs turiningą ir prasmingą gyvenimo kelią, Jurgis Tornau mirė lapkričio 20 dieną. Lietuvos kultūros ir Vilniaus universiteto bibliotekos istorijoje amžiams lieka Jo darbai ir vardas, pagarpa ir dėkingumas.

Nijolė Šulgienė

Jonas Meškelevičius
(1950–2005)

2005 metų sausio 5 dieną po sunkios ligos mirė VU bibliotekos paminklinių durų autorius skulptorius **Jonas MEŠKELEVIČIUS**. Gimęs 1950 metais Priekulėje, po studijų Vilniaus dailės institute gyveno ir kūrė Vilniuje. Dirbo skulptoriumi ir restauratoriumi. Jautrus gyvenimo pulsui, visuomet netoli svarbiausių įvykių, tikis atėjimi. Vienas iš pirmųjų – jau apie 1980 metus – šalia monolitinių skulptūrų ėmė konstruoti sudėtingas skulptūras iš keleto skirtingų medžiagų. Savo skulptūrose sumažino vieningumą ir išryškino įvairovę. Taip atsirado antimonolitinė skulptūra, daugialypiškumas, skirtumų tolerancija, laisvė, kur klesti įvairovė, teigiamos varžybos ir staigmena, išreiškiamas dosnumas ir atsargus nuosaikumas.

Jono Meškelevičiaus sukurtų skulptūrų yra įvairiose Lietuvos vietovėse. Skaičiuo-

jama dešimtimis, nes įvairiose parodose pradėjo dalyvauti dar studijuodamas. Baigęs institutą, sukūrė Simono Daukanto ir Antano Baranausko marmurinius portretus, dekoratyvių ir mažųjų formų skulptūrų pastatyta Klaipėdos skulptūrų parke, Konstantino Sirvydo (jėzuito leksikografo) biustas įkurdintas Anykščių miesto bažnyčioje, *Krikštas*, sukurta Priekulės miestelio 450 metų jubiliejui pažymėti, *Laisvės angelas* ir paminklas Lietuvos ūkininkui puošia Alytaus miestą, o *Aušrinė* – Radviliškį, Mažeikiuose iškilo didinga Lietuvos dramos teatrų kūrėjo Juozo Vaičkaus skulptūra *Patrimpas* ir skulptūra, įamžinanti Šatrijos Raganos atminimą.

Bene didžiausias skulptoriaus kūrinys – dekoruotos bronzinės paminklinės durys į VU biblioteką, skirtos pirmosios lietuviškos knygos – Martyno Mažvydo *Katekizmo* – 450 metų jubiliejui. 1996 m. paskelbus konkursą sukurti paminklinei lentai, kuri Vilniaus universitete įamžintų pirmąją lietuvišką knygą, skulptorius atėjo į Universitetą ir kartu su bibliotekos direktore Birute Butkevičiene ieškojo vietos paminklinei lentai. Bibliotekos viduje – salėse ir koridoriuose – nerado jai tinkamos vietos. Išėjo į lauką. Einant pro Kristijono Donelaičio paminklą kilo mintis – durys. Komisijai autorius pateikė tik aprašymą, nes eskizui buvo per mažai laiko. Komisija šią idėją palaimino ir iš kelių pateiktų eskizų atrinko šį – paminklinės duris, įėjimą į biblioteką, kuriose būtų pavaizduoti svarbiausi Lietuvos kultūrai įvykiai ir žmonės. Iškilmingo durų atidarymo metu, 2000 m. gegužės 21 d., paklaustas, ką jam reiškia šis darbas, Jonas Meškelevičius atsakė: „Man dabar jau 50 metų, aš gavau pirmą užsakymą savo gyvenime, kurį galėjau įvykdyti nuo idėjos iki galo.“

Pirmosios lietuviškos knygos kūrėjo Martyno Mažvydo atminimas ir *Katekizmo* 450 metų sukaktis įamžinta durimis, vedančiomis į Universiteto biblioteką. DURIMIS – autentišku meno kūrinium, simbolizuojančiu ĮEJIMĄ į pačią Universiteto istoriją, į knygos, sukurtos Karaliaučiuje ir atneštos į Lietuvą, istoriją, į dviejų seniausių Rytų Europoje – Karaliaučiaus ir Vilniaus universitetų – istoriją. Duryse visa mūsų raštijos, kultūros istorija. Kartu jos – tarsi pamin-

klas pačiam jų kūrėjui, skulptoriui Jonui Meškelevičiui.

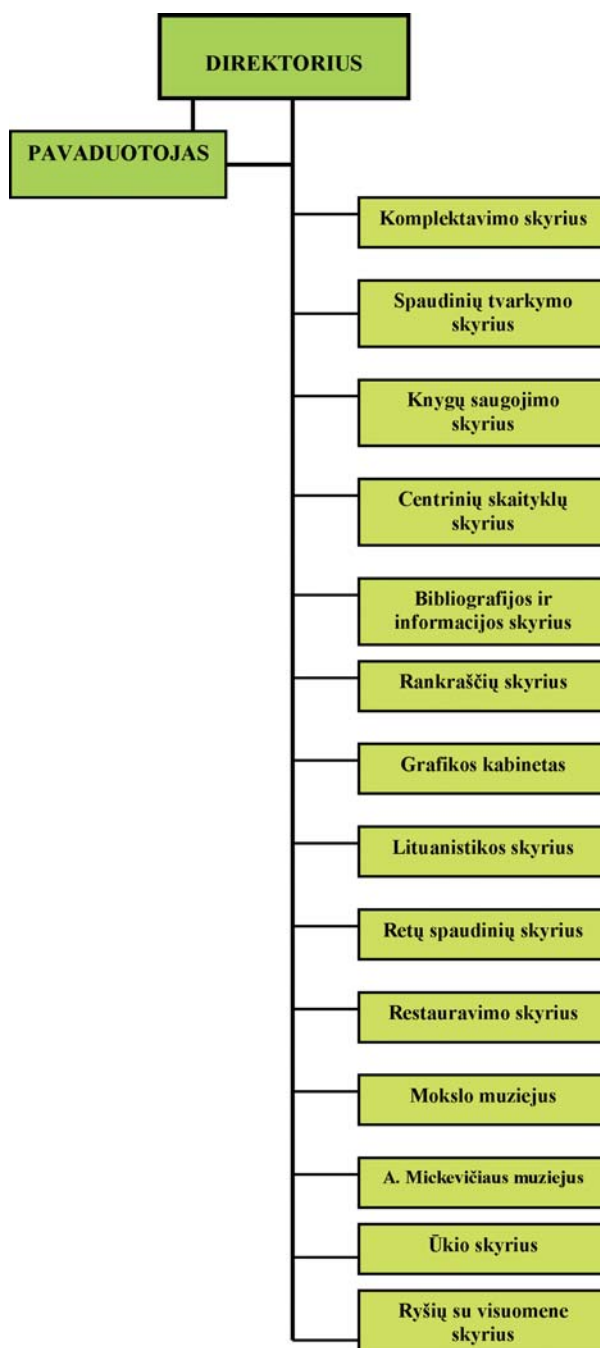
2005 metų sausio 8-ąją skulptorius, draugų ir giminių nuneštas tiltu per Vilnelę į Bernardinų bažnyčią paskutiniųjų Mišių, pratęsęs paskutinę kelionę į Priekulę, atgulė kapinėse, kur ilsisi ir jo tėvelis. Jo skulptūros ir kiti kūriniai liko gyventi, taurindami jo vardą.

*Pagal spaudą parengė
Elona Malaiškienė*

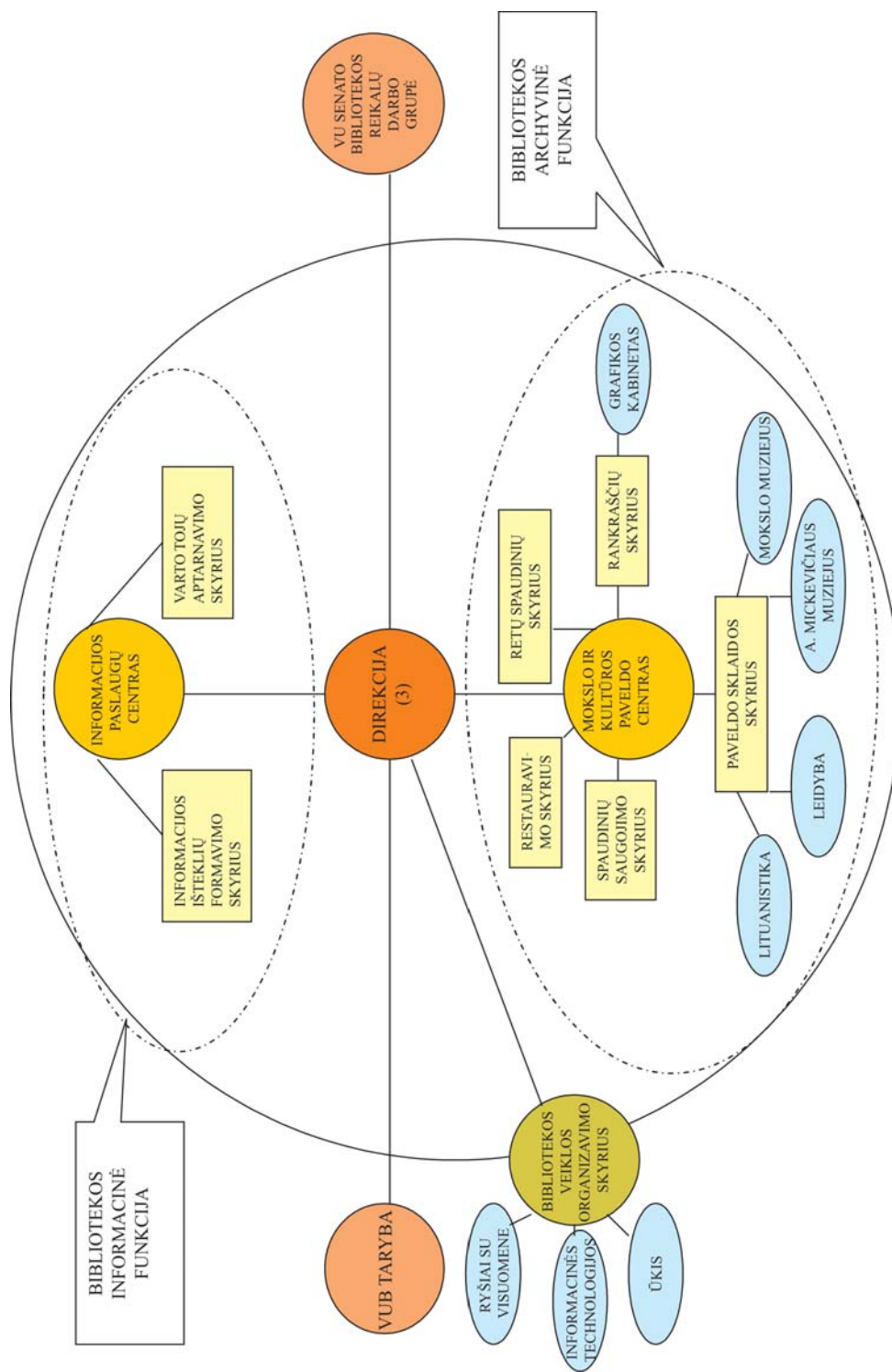
Priedai

VILNIAUS UNIVERSITETO
BIBLIOTEKOS STRUKTŪRA
2005

NAUJOJI VU CENTRINĖS BIBLIOTEKOS STRUKTŪRA

STATISTIKA

Fondas

Dokumentų fondas—5 382 967
Knygų ir periodikos—4 627 695
Rankraščių—255 567
Mikroformų—15 649
Kartografijos—10 000
Vaizdinių—90 655
Garsinių ir regimųjų—113
Elektroninių (CD)—804
Duomenų bazių—36

Gauta naujos literatūros

Knygų —34 138
Periodikos—10 324
Rankraščių—4 247
Vaizdinių—2 727
Garsinių ir regimųjų—41
Elektroninių (CD)—322

Elektroniniame kataloge

Pavadinimų—290 900
Vienetų—714 100
Publikacijų duomenų
bazėje—20 576

Vartotojai

Skaitytojai—25 600
Lankytojai—596 987
Dieninio skyriaus studentai—16 347
Neakivaizdinio skyriaus
studentai—6 093
Vakarinio skyriaus studentai—1 348
Universiteto dėstytojai, mokslo dar-
buotojai, doktorantai—700
Laikini vartotojai—192
Kitų aukštųjų mokyklų
studentai—118
Kiti—772
Išduota literatūros—880 674
Vietų skaičius skaityklose
Centrinėje bibliotekoje—346
Iš jų kompiuterizuotų—48

Darbuotojai

Bibliotekos darbuotojų—167
Profesionalių bibliotekininkų—115
Kompiuterizuotų darbo
vietų darbuotojams—136
Parengė straipsnių—54

Fakultetų bibliotekos

Lankytojai—523 495

Fondas—819 787

Knygų—656 340

Periodikos—163 447

Gauta naujos literatūros—25 728

Išduota literatūros—631 743

Parengta naujų knygų parodų—80

Vietų skaičius skaityklose—691

Iš jų kompiuterizuotų—44

Ekskursijos

Biblioteką applankę turistai—86 51

Iš jų buvo iš Lietuvos—36 98

Iš jų buvo iš užsienio—49 53

Ekskursijų grupės—657

Mokslo muziejaus

lankytojai—63 838

A. Mickevičiaus muziejaus

lankytojai—22 000

KRONIKA

Apdovanojimai

6-ajame ataskaitiniame rinkiminiame Lietuvos bibliotekininkų draugijos (LBD) suvažiavime VU bibliotekos direktorei **Birutei Butkevičienei** suteiktas Lietuvos bibliotekininkų draugijos Garbės nario vardas (2005 m. sausio 27 d.).

Už profesinės bendruomenės narių telkimą ir sėkmingą vadovavimą Lietuvos bibliotekininkų draugijos Vilniaus universiteto bibliotekos skyriaus veiklai **Snieguolę Mišūnienę** Lietuvos Respublikos Prezidentas Valdas Adamkus apdovanojo padėkos raštu (2005 m. sausio 27 d.).

Už kultūros vertybių saugojimą bibliotekos Lituanistikos skyriaus vedėją **Audronę Matijošienę** Lietuvos bibliotekininkų draugija ir leidykla *Šviesa* apdovanojo specialiąja premija (2005 m. balandžio 26 d.).

Darbo sukaktis pažymėjo:

35 metų – Komplektavimo skyriaus vyriausiasis bibliotekininkas **Albinas Valinskas** ir vyresnioji bibliotekininkė **Genė Tribandytė**, Spaudinių tvarkymo skyriaus vyriausioji bibliotekininkė **Elvyra Lapinskienė** ir vyresnioji redaktorė **Liudmila Stropienė**.

Už galimybę pasinaudoti retais VU bibliotekos eksponatais rengiant Vilniaus Salomėjos Nėries gimnazijos istorijos parodą bibliotekos direktorę **Birutę Butkevičienę** gimnazijos direktorius apdovanojo padėkos raštu (2005 m. spalio 25 d.).

Už bendradarbiavimą organizuojant UNESCO programos *Pasaulio atmintis* regioninį seminarą *Baltijos kelio archyvas* 2005 m. spalio 26–28 d. bibliotekos direktorę **Birutę Butkevičienę** ir direktorės pavaduotoją **Ireną Krivienę** Lietuvos nacionalinė UNESCO komisija apdovanojo padėkos raštu (2005 m. lapkričio 18 d.).

Už bibliotekininkystės ir bibliografijos, knygotyros mokslinius tyrinėjimus ir praktinę veiklą bibliotekose profesoriui **Osva-ldui Janoniui**, Lituanistikos skyriaus nacionalinės bibliografijos leidinių atsakomajam redaktoriui, paskirta Kultūros ministerijos konkursinė premija (2005 m. gruodžio 29 d.).

30 metų – Spaudinių tvarkymo skyriaus redaktorė **Aušrelė Biknevičienė**, Centrinųjų skaityklų skyriaus bibliotekininkė **Joana Bartkevičienė**, Lituanistikos skyriaus vedėja **Audronė Matijošienė**, Restauravimo skyriaus restauratorė **Rima Maloškaitė**.

Bibliotekos direktorei Birutei Butkevičienei 6-ajame Lietuvos bibliotekinių suvažiavime suteiktas Garbės nario vardas

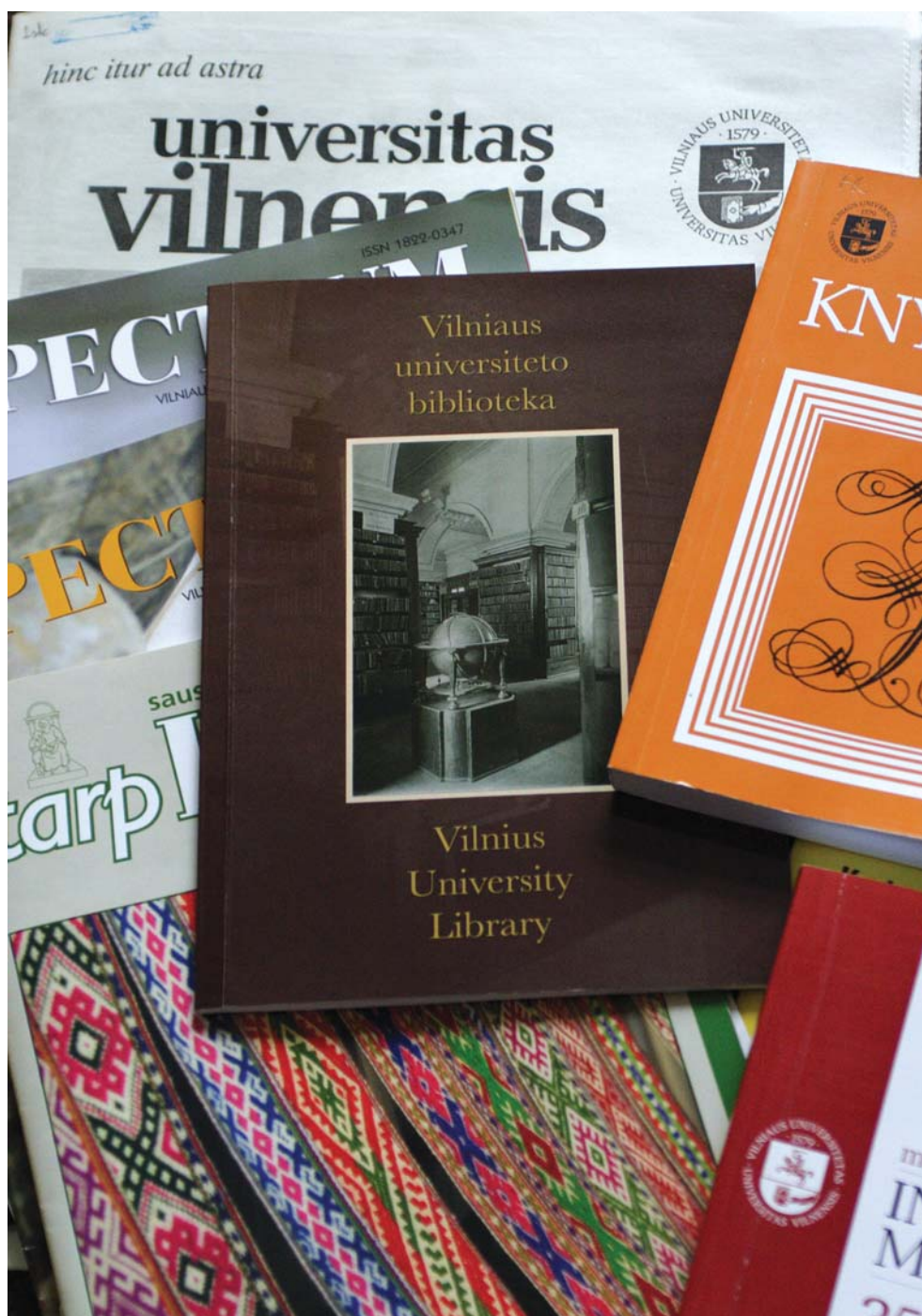
Lituanistikos skyriaus vedėją Audronę Matijošienę premijos įteikimo proga sveikina „Šviesos“ leidyklos atstovas

25 metų – Komplektavimo skyriaus vedėja **Jolanta Losunovienė** ir vyresnioji bibliotekininkė **Jolita Saunorienė**, Spaudinių tvarkymo skyriaus vyriausioji bibliotekininkė **Salomėja Stuglienė** ir bibliotekininkė **Jovita Černiauskaitė**.

20 metų – Komplektavimo skyriaus bibliotekininkės **Edita Jarmalauskienė** ir

Jolanta Bausytė, Spaudinių tvarkymo skyriaus bibliotekininkė **Vanda Kačinskienė**, Knygų saugojimo skyriaus vedėja **Lilija Karželienė**, Restauravimo skyriaus restauratorius **Rimas Supranavičius**, Lituanistikos skyriaus bibliografė **Vida Jakštienė**.

Parengė Elona Malaiškienė

PUBLIKACIJOS

Knygos

1. **Bibliotekininkystei** reikia pašaukimo ir meilės... : atsiminimai apie Levą Vladimirovą / Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. Bibliotekininkystės ir informacijos mokslų institutas. Vilniaus universiteto biblioteka ; [sudarytoja Audronė Glosienė ; redaktorių kolegija: Eglė Akstinaitė, **Birutė Butkevičienė**, Audronė Glosienė (pirm.), Irena Krivienė, **Zofija Milda Petrauskienė**, Genovaitė Raguotienė, **Nijolė Šulgienė**. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2005. – 218 p. : [20] iliustr. lap. : iliustr. – Tekstas liet., angl., rus., vok. – Bibliogr. išnašose. – ISBN 9986–19–796–1.
2. **Butkevičienė, Birutė**. Vilniaus universiteto biblioteka = Vilnius University Library / **Birutė Butkevičienė** ; [vertėjos: **Grażina Cijūnėlytė**, Vida Urbonavičiūtė ; nuotraukos Arūno Baltėno, **Raimondo Malaiškos** ; dailininkas Gediminas Markauskas ; grafinė redaktorė **Rita Jankauskaitė**]. – 2-as papild. leid. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2005. – 43 p. : iliustr., faks. – Gretut. tekstas liet., angl. – Virš. aut. nenurodyta. – ISBN 9986–19–744–9.
3. **Janonis, Osvaldas**. Bibliografinių nuorodų ir jų sąrašo sudarymo studijų bei mokslo darbuose metodika : (pagal Lietuvos standartus LST ISO 690 ir LST ISO 690–20) / Osvaldas Janonis ; Vilniaus universiteto biblioteka. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2005. – 49 p. – ISBN 9986–19–775–9. – Taip pat prieiga per internetą: <http://www.mb.vu.lt/janonis.pdf>.
4. **Rankraščių** rinkinių rodyklė / sudarė **Nijolė Šulgienė** ; [į anglų kalbą vertė **Grażina Cijūnėlytė**] ; Vilniaus universiteto biblioteka. – 2-asis patiksl. ir papild. leid. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2005. – 101 p. – ISBN 9986–19–815–1.
5. **Šalna, Rimantas**. Adomas Mickevičius Vilniuje = Adam Mickiewicz w Wilnie / Rimantas Šalna ; [iš lietuvių kalbos vertė Alicija Dzisevič] ; Vilniaus universiteto biblioteka. Adomo Mickevičiaus muziejus. – Vilnius : Petro ofsetas, 2005. – 31 p. : iliustr., faks. – Gretut. tekstas liet., lenk. – ISBN 9955–534–30–3.
6. **Šalna, Rimantas**. Legendos ir tikrovė = Legendy i rzeczywistość / Rimantas Šalna ; [į lenkų kalbą vertė Voicechas Piotrovičius ; dailininkas Vladas Lisaitis]. – Vilnius : Petro ofsetas, 2005. – 79 p. : iliustr. – Gretut. tekstas liet., lenk. – ISBN 9955–668–17–2.
7. **Šulgienė, Nijolė**. Dr. Albertas Gerutis, 1905–1985. – Vilnius, 2005. – 1 lankstinys (6 p.). – Aut. nenurodyta.

8. **Vilniaus** universiteto biblioteka 2004 metais / Vilniaus universitetas ; [sudarė: **Elona Malaiškienė, Audronė Matijošienė, Žibutė Petrauskienė, Nijolė Šulgienė** ; redakcinė kolegija: **Birutė Butkevičienė, Irena Katilienė, Irena Krivienė** ; į anglų kalbą vertė **Gražina Cijūnėlytė** ; nuotraukos **Raimondo Malaiškos**, Vido Naujiko]. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2005. – 84 p. – ISSN 1678–9799.
9. **Vilniaus** universiteto bibliotekos metraštis, 2004 / Vilniaus universitetas ; [redakcinė kolegija: **Birutė Butkevičienė** (pirm.), **Irena Katilienė, Irena Krivienė, Audronė Matijošienė, Nijolė Šulgienė** ; vertė **Gražina Cijūnėlytė, Kristina Gudavičienė, Danutė Kazlauskienė**]. – Vilnius : Vilniaus universiteto leidykla, 2005. – 188 p. : lent., faks. – ISSN 1822–3699.
10. **Abromaitytė, Aistė.** Žmonėms su negalia – lygios galimybės VU bibliotekoje. – Iliustr. // Universitas Vilnensis. – 2005, gruodis (nr. 9), p. 7.
11. **Braziūnienė, Alma.** VU biblioteka / A.B. – Iliustr. // Lietuva: šeimos enciklopedija. – Kaunas, 2005. – ISBN 5–430–04007–X. – P. 282–285.
12. **Butkevičienė, Birutė.** Biblioteka 2004 metais. – Portr. – Gretut. tekstas angl., p. 9–13 // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 4–8.
13. **Butkevičienė, Birutė.** Levas Vladimirovas – Vilniaus universiteto bibliotekos direktorius // Bibliotekininkystei reikia pašaukimo ir meilės... : atsiminimai apie Levą Vladimirovą. – Vilnius, 2005. – ISBN 9986–796–1. – P. 53–57.
14. **Butkevičienė, Birutė.** Vilniaus universiteto biblioteka 2000–2004 metais. – Gretut. tekstas angl., p. 18–25 // Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis, 2004. – Vilnius, 2005. – P. 9–17.
15. **Galvanauskaitė, Virginija.** Vinco Mincevičiaus senosios kartografijos ir knygų kolekcija. – Santr. angl. // Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis, 2004. – Vilnius, 2005. – P. 179–185.
16. **Gricius, Vytautas.** Vilniaus akademijos biblioteka. – Santr. angl. // Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis, 2004. – Vilnius, 2005. – P. 147–156.
17. **Gricius, Vytautas.** Vilniaus senienų muziejaus vertybės : (iš VU bibliotekos Mokslo muziejaus rinkinių). – Iliustr. // Spectrum. – 2005, nr. 3, p. 30–31.
18. **Gricius, Vytautas.** Vilniaus Stepono Batoro universiteto regalijos. – Iliustr. // Spectrum. – 2005, nr. 2, p. 22–23.
19. **Juodienė, Dalia.** Informacijos šaltiniai akademinės bendruomenės kompetencijai. – Iliustr. // Tarp knygų. – 2005, nr. 9, p. 8–9.
20. **Juodienė, Dalia.** VU bibliotekos darbuotojų kvalifikacijos kėlimas 2004 m. : pranešimai / **Dalia Juodienė ir Elona Malaiškienė** // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 63–68.

21. **Katilienė, Irena.** Seniausias Vilniaus universiteto bibliotekos pergamentas. – Santr. angl. // Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis, 2004. – Vilnius, 2005. – P. 172–178.
22. **Krivienė, Irena.** Fakultetų bibliotekos 2004 metais. – Portr., iliustr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 14–20.
23. **Krivienė, Irena.** Leidinys apie Karaliaučiaus knygų ir bibliotekų istoriją. – Rec. kn.: Königsberger Buch- und Bibliotheksgeschichte / Axel Walter, Klaus Garber. – Köln ; Weimar ; Wien : Böhlau Verlag, 2004 // Knygotyra. – T. 44 (2005), p. 294–300.
24. **Krivienė, Irena.** Vilniaus universiteto fakultetų bibliotekų atnaujinimo strategija / **Irena Krivienė**, Audronė Glošienė. – Santr. angl. // Informacijos mokslai. – T. 33 (2005), p. 52–67.
25. **Krivienė, Irena.** Tradiciniai ir elektroniniai informacijos šaltiniai Vilniaus universiteto bibliotekoje: už ir prieš / **Irena Krivienė**, **Žibutė Petrauskienė**. – Brėž. – Santr. angl. // Vilniaus universiteto bibliotekos metraštis, 2004. – Vilnius, 2005. – P. 29–44.
26. **Глосене, Аудроне.** Информационные ресурсы библиотеки Вильнюсского университета для компетенции академического сообщества / Аудроне Глосене, **Ирена Кривене** // Менеджмент вузовских библиотек: роль библиотеки в обеспечении учебного процесса вуза в контексте новой парадигмы образования : материалы 6-ой Международной научно практической конференции, посвященной 65-летию научной библиотеки ГрГУ им. Я. Купалы, 23–25 марта 2005 г., г. Гродно. – Гродно : ГрГУ, 2005. – P. 41–53. – Tekstas rus. – ISBN 985–417–717–0.
27. **Malaiškienė, Elona.** Bibliotekos fondų formavimas. – Iliustr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 25–28.
28. **Malaiškienė, Elona.** Bibliotekos kompiuterizavimas. – Brėž. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 33–34.
29. **Malaiškienė, Elona.** Bibliotekos strateginės veiklos kryptys. – Iliustr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 21–24.
30. **Malaiškienė, Elona.** Terra incognita, arba Judaika Universiteto bibliotekoje / **Elona Malaiškienė**, **Jelena Adamskaja**. – Iliustr. // Spectrum. – 2005, nr. 2, p. 24–25.
31. **Matijošienė, Audronė.** Apie Lietuvos kraštą ir jo žmones // Suvalkija. – 2005, nr. 1, p. 11–14.
32. Kronika / parengė **Audronė Matijošienė**. – Iliustr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 80–81.
33. **Matijošienė, Audronė.** Leidyba. – Iliustr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 55–62.
34. **Matijošienė, Audronė.** Lietuvos periodinės spaudos leksikos bruožai. – Santr. angl. // Bibliografija. – 2003 (2005), p. 50–53.

35. **Matijošienė, Audronė.** Lietuviškieji slapyvardžiai. – Rec. kn.: Lietuviškieji slapyvardžiai : lietuviškos spaudos iki 1990 m. slapyvardžių sąvadas / sudarė ir parengė Jonas Mačiulis. – Vilnius, 2004 // Lietuvos aidas. – 2005, spal. 15 (nr. 240), p. 2.
36. **Matijošienė, Audronė.** Mažosios Lietuvos periodinė spauda XX a. pradžioje: tekstai ir bibliografija. – Iliustr. // Tarp knygų. – 2005, nr. 11, p. 24–27.
37. **Misiūnienė, Snieguolė.** Apie Lietuvos totorių kultūrinį palikimą. – Iliustr. // Tarp knygų. – 2005, nr. 6, p. 35–36.
38. **Misiūnienė, Snieguolė.** Iš Vinco Mincevičiaus palikimo. – Iliustr. // Tarp knygų. – 2005, nr. 11, p. 34.
39. **Misiūnienė, Snieguolė.** Lietuvos bibliotekininkų draugijos (LBD) Vilniaus universiteto bibliotekos skyriaus veikla. – Iliustr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 69–70.
40. **Misiūnienė, Snieguolė.** Vilniaus knygrišių gildija: tradicijos ir tęstinumas. – Iliustr. // Tarp knygų. – 2005, nr. 12, p. 10–15.
41. **Misiūnienė, Snieguolė.** Vilniaus universiteto biblioteka 1803–1832 m. – Iliustr. // Tarp knygų. – 2005, nr. 2, p. 15–19.
42. Vilniaus universiteto bibliotekos 2004 metų parodų sąrašas / parengė **Snieguolė Misiūnienė.** – Iliustr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 71–72.
43. **Misiūnienė, Snieguolė.** VU bibliotekoje – Lietuvos totorių rankraščiai. – Iliustr. // Universitas Vilnensis. – 2005, birželis (nr. 5), p. 16.
44. **Mulvinaitė, Daiva.** Jaunimui su negalia – lygias galimybes integruojantis į žinių visuomenę / **Daiva Mulvinaitė, Dalia Juodienė** // Universitas Vilnensis. – 2005, gegužė (nr. 4), p. 4.
45. **Mulvinaitė, Daiva.** Jaunimui su negalia – lygios galimybes studijuoti / **Daiva Mulvinaitė, Dalia Juodienė** // Universitas Vilnensis. – 2005, lapkritis (nr. 8), p. 4.
46. **Mulvinaitė, Daiva.** Vilniaus universiteto bibliotekos projektas neįgaliesiems / **Daiva Mulvinaitė, Dalia Juodienė** – Iliustr. // Tarp knygų. – 2005, nr. 4, p. 7–8.
47. **Mulvinaitė, Daiva.** Vilniaus universiteto bibliotekos projektas žmonėms su negalia „Odisejas“ / **Daiva Mulvinaitė, Dalia Juodienė** // Informacija ir biblioteka. – 2005, nr. 3, p. 16–17.
48. **Orentaitė, Aliucija.** Knygnešystės keliu : [apie dr. A. Vasiliauskiene's nuopelnus VU bibliotekai]. – Portr. // Tarp knygų. – 2005, nr. 5, p. 35.
49. **Petrauskienė, Zofija Milda.** Žvelgiant į praėjusį laiką // Bibliotekininkystei reikia pašaukimo ir meilės... : atsiminimai apie Levą Vladimirovą. – Vilnius, 2005. – ISBN 9986–19–796–1. – P. 73–78.
50. **Petrauskienė, Zofija Milda.** Dalia Regina Kudabienė, 1936–2004 : [nekrologas]. – Portr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 82–83.

51. **Petrauskienė, Žibutė.** Electronic information: training of users and dissemination of data about EI at Vilnius University Library // Research and innovation: Nordic-Baltic Strategies for Library Development : Proceedings of the IV Nordic-Baltic Library Meeting, May 2–3, 2005, Liepāja, Latvia. – Rīga, 2005. – P. 125–132.
52. **Petrauskienė, Žibutė.** Elektroninės informacijos paslaugos ir jų sklaida bibliotekoje. – Lent., brėž. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 34–38.
53. **Petrauskienė, Žibutė.** Ryšiai su visuomene. – Iliustr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 47–54.
54. **Petrauskienė, Žibutė.** Skaitytojų aptarnavimas ir informacinis darbas. – Iliustr., brėž. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 29–33.
55. **Račius, Vidas.** Morkus Svirskas, 1929–2004 : [nekrologas]. – Portr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 84.
56. **Šulgienė, Nijolė.** Diplomatu ir spaudos darbuotojui Albertui Geručui – 100 metų. – Portr. // Voruta. – 2005, liep. 23 (nr. 14), p. 1.
57. **Šulgienė, Nijolė.** Italų mokslininkas [prof. G. Michelinis] parengė unikalų XVII a. giesmyną. – Portr. // Universitas Vilnensis. – 2005, vasaris (nr. 1), p. 9.
58. **Šulgienė, Nijolė.** Jurgis Tornau (1919 06 28–2005 11 20) : [nekrologas] / Vilniaus universiteto biblioteka. – Portr. – Laikraštyje „Universitas Vilnensis“ skirt. red. // Tarp knygų. – 2005, nr. 11, p. 42; Literatūra ir menas. – 2005, gruod. 2 (nr. 44), p. 23; Universitas Vilnensis. – 2005, gruodis (nr. 9), p. 7.
59. **Šulgienė, Nijolė.** Naujas garsaus balisto [prof. G. Michelinis] veikalas // Tarp knygų. – 2005, nr. 2, p. 32–33.
60. **Šulgienė, Nijolė.** Paminėta profesoriaus patologo Ruvino Ptašeko sukaktis. – Portr. // Universitas Vilnensis. – 2005, birželis (nr. 5), p. 17.
61. **Šulgienė, Nijolė.** Paminėta prof. Vlado Žuko sukaktis. – Portr. // Tarp knygų. – 2005, nr. 5, p. 34.
62. **Šulgienė, Nijolė.** Paroda, sulaukusi išskirtinio dėmesio : VU bibliotekos Baltojoje salėje veikia paroda „Diplomatas, spaudos darbuotojas dr. Albertas Gerutis, 1905–1985“. – Portr. // Universitas Vilnensis. – 2005, rugsėjis (nr. 6), p. 4.
63. **Šulgienė, Nijolė.** Spaudos ir rašto paveldas. – Iliustr. // Vilniaus universiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 39–46.
64. **Vinclovienė, Loreta.** Jonas Dumčius visą gyvenimą paskyrė Vilniaus universitetui. – Portr. // Universitas Vilnensis. – 2005, balandis (nr. 3), p. 5.
65. **Vinclovienė, Loreta.** Knygnešių laišakai kunigui Juozui Tumui // Naujoji Romuva. – 2005, nr. 2, p. 18–21.
66. Vilniaus universiteto bibliotekos darbuotojų publikacijos (2004 m.) / parengė **Jūratė Zvėgienė** // Vilniaus uni-

versiteto biblioteka 2004 metais. – Vilnius, 2005. – P. 73–79.

67. **Žemaitytė, Kristina.** Jubiliejinė konferencija „Lietuviškos knygos ir viešojo žodžio kultūra“ // Tarp knygų. – 2005, nr. 1, p. 25–26.

68. Iser, Wolfgang. Teksto ir skaitytojo tarpusavio sąveika / vertė **Kristina Žemaitytė.** – Santr. angl. // Knygotyra. – T. 43 (2004), p. 161–168.

*Parengė
Jūratė Zvėgienė*

PARODOS

Bibliografijos ir informacijos skyriaus parengtos parodos:

1. Antanas Baranauskas (1835–1902).
2. Profesorius Kazys Daukšas, 1905–1985.
3. Antanas Strazdas, 1760–1833.
4. Jonas Paulius II (1920–2005).
5. Spaustuvininkas Enzys Jagomastas, 1870–1941.
6. Juozas Balčikonis (1885–1969).
7. Lietuvos totorių kultūrinis palikimas: rankraščiai.
8. Povilas Višinskis (1875–1906).
9. Adomas Jakštas (1860–1938).
10. Jonas Puzinas (1905–1978).
11. Profesorius Vladas Jurgutis (1885–1966).
12. Lietuvos tautinės mažumos.
13. Jonas Jablonskis (1860–1930).

Rankraščių skyriaus parengtos parodos:

1. Akademikui Zigmui Zinkevičiui – 80.
2. Petronėlė Orintaitė (1905–1999).
3. Jonas Dumčius, 1905–1986.
4. Profesoriumi Vladiui Žukui – 80.
5. Mykolas Römeris, 1880–1945.
6. Profesorei Aldonai Paulauskienei – 70.
7. Profesoriumi Ruviniui Ptašekui – 80.
8. Marija Piaseckaitė-Šlapelienė, 1880–1977.

9. Diplomatas, spaudos darbuotojas dr. Albertas Gerutis (1905–1985).
10. Profesoriumi Juozui Girdzijauskui – 70.
11. Vilniaus medicinos draugijai – 200.

Retų spaudinių skyriaus parengtos parodos:

1. Immanuelis Kantas, 1724–1804.
2. Lex regnorum fundamentum: teisės veikalai iš Vilniaus universiteto bibliotekos rinkinių.
3. Turinas–Roma–Aosta. Su Lietuva širdyje... Vincas Mincevičius (1915–1992).
4. Cimelijos. Iš Vilniaus universiteto bibliotekos rinkinių.
5. Prancūzijos užsienio reikalų ministro vizitui Vilniaus universitete (vasario 10 d.).
6. NATO Generalinio Sekretoriaus vizitui Vilniaus universitete (balandžio 22 d.).
7. Kroatijos Ministro Pirmininko vizitui Vilniaus universitete (lapkričio 4 d.).
8. Ukrainos Ministro Pirmininko vizitui Vilniaus universitete (gruodžio 9 d.).
9. Senieji Lietuvos žemėlapiai iš Vilniaus universiteto bibliotekos Vaclovo Dargužo rinkinio (eksponuota Briuselyje).

Grafikos kabineto parengtos parodos:

1. XIX a. reprodukcinių prancūzų grafika iš leidinio *Album Artistique du Journal des Débates*.

2. Fotoakis VUSA.
3. Algirdo Greimo vaikystė.
4. Vlado Vildžiūno piešiniai.
5. Eduardo Jurėno (1923–1995) iliustracijos Antano Vienuolio *Paskenduolei*. 1982. Linoleumo ražiniai.

*Lituanistikos skyriaus
parengtos parodos:*

1. Paulius Galaunė, 1890–1988.
2. Jurgis Savickis, 1890–1952.
3. Vilniaus legendos. Dailininko Broniaus Leonavičiaus keturių Vilniaus legendų: *Siaubūnas, Lizdeika, Geležinis vilkas, Vilniaus įkūrimas*, iliustracijos.
4. Henrikas Nagys, 1920–1996.

*Levo Vladimirovo JTO depozito
skaityklos parengtos parodos:*

1. Balandžio 18 – Tarptautinė paminklų apsaugos diena.
2. Gegužės 8 – Tarptautinė Raudonojo Kryžiaus diena.
3. Gegužės 31 – Pasaulinė nerūkymo diena.
4. Birželio 5 – Pasaulinė aplinkos apsaugos diena.
5. Birželio 26 – Tarptautinė kovos su narkomanija diena.
6. Spalio 1 – Tarptautinė pagyvenusių žmonių diena.
7. Spalio 24 – Jungtinių Tautų Organizacijos diena (parodoje eksponuoti Jungtinių Tautų vystymo programos Lietuvoje dovanoti leidiniai).
8. Gruodžio 1 – Pasaulinė kovos su AIDS diena.
9. Gruodžio 3 – Pasaulinė žmonių su negalia diena.

10. Gruodžio 10 – Tarptautinė žmogaus teisių diena.
11. Jungtinių Tautų Organizacijai – 60.

*Adomo Mickevičiaus muziejaus
parengtos parodos:*

1. Adomo Mickevičiaus vaikystės metai.
2. Adomas Mickevičius ir Lietuva. Onos Pajėdaitės personalinė fotografijų paroda.

Mokslo muziejaus parengtos parodos:

1. Senienų muziejui – 150.

*Ryšių su visuomene skyriaus
parengtos parodos:*

1. Vilniaus universiteto biblioteka, 1990–2005.

*Komplektavimo skyriaus
parengta paroda:*

1. Leidyklos *Walter de Gruyter* moksliniai leidiniai.

Dalyvauta parodose:

1. *Hola, España! XIX amžiaus Ispanijos fotografijos* Lietuvos dailės muziejuje. Eksponuota 5 dokumentai iš Rankraščių skyriaus fondų.
2. *Mano žemė gerumo pilna*. Nepriklausomybės akto signatarui VU prof. Česlovui Kudabai skirta paroda Lietuvos nacionalinėje M. Mažvydo bibliotekoje. Paskolinta 30 eksponatų iš Rankraščių skyriaus fondų.

Prof. Vlado Žuko 80-mečio minėjime

3. *Senajo kareivio sugrįžimas*. Maironio lietuvių literatūros muziejuje Kaune rašytojui Mariui Katiliškiui skirtoje parodoje eksponuota poeto rankraštinis eilėraščių rinkinys *Kūkaliai tarp kviečių* iš Rankraščių skyriaus fondų.
 4. *Poetui Henrikui Nagiui skirtoje parodoje* Maironio lietuvių literatūros muziejuje Kaune eksponuota H. Nagio disertacija apie austrų poetą G. Trakl iš Rankraščių skyriaus fondų.
 5. Tarptautinėje parodoje *Vienna Art Fair 2005* Vienoje eksponuota 6 Grafikos kabineto darbuotojo Lino Jablonskio piešiniai.
 6. Tarptautinėje nepriklausomoje piešinių parodoje *Independent Drawings Gig*.
Nr. 1 Valdo Ozarinsko studijoje Vilniuje eksponuota 4 L. Jablonskio piešiniai.
 7. *J. Gasiūnas – tapyba, L. Jablonskis – piešiniai* Vilniaus dailės akademijos spaustuvėje. Eksponuota 30 L. Jablonskio piešinių.
- Atrinkta ir paskolinta dokumentų VU Ekonomikos fakulteto muziejaus ekspozicijai parengti.
- Paruošta dovana Lomų (Tauragės r.) mokyklos, kurioje mokėsi VU profesorė Birutė Baltrušaitytė-Masionienė, muziejui – kopijos iš prof. B. Baltrušaitytės-Masionienės fondo.

*Parengė
Snieguolė Misiūnienė*

VILNIAUS UNIVERSITETO
BIBLIOTEKA 2005 METAIS

Išleido Vilniaus universiteto leidykla
Universiteto g. 1, Vilnius LT-01122
Spausdino Standartų spaustuė
S. Dariaus ir S. Girėno g. 39